

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
SÖZEL OLMAYAN İLETİŞİM DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Evren Hale HÜRMERİÇ

ANKARA-2008

TC
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
SÖZEL OLMAYAN İLETİŞİM DAVRANIŞLARININ
ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Evren Hale HÜRMERİÇ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Serdar ELER

ANKARA-2008

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Evren Hale HÜRMERİÇ‘ in “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Öğrenci Algılarına Göre Değerlendirilmesi” başlıklı tezi 11/09/2008 tarihinde, jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Serdar ELER

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Fatih YENEL

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hakan SUNAY

.....

ÖNSÖZ

Çalışmamın her aşamasında görüş ve katkıları ile destek veren, yardımlarını esirgemeyen değerli tez danışmanım, Yrd. Doç. Dr. Serdar ELER'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ayrıca “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Öğrenci Algılarına Göre Değerlendirilmesi” anketinin uygulanmasında emeği geçen öğrenciler, beden eğitimi öğretmenleri ve okul idarecilerine, öğrenim hayatım boyunca bana yardımcı olan Anneme, Babama ve tüm aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Evren Hale HÜRMERİÇ
Ankara 2008

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN SÖZEL OLMAYAN İLETİŞİM DAVRANIŞLARININ ÖĞRENCİ ALGILARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

HÜRMERİÇ, Evren Hale
Yüksek Lisans, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Serdar ELER
Mayıs – 2008

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıf içi iletişimde sözel olmayan iletişim davranışlarını nasıl kullandıkları, öğrenci görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir.

Araştırma verileri anket yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket formu 43 sorudan oluşmaktadır. Anketin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Araştırmada, Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, 24 ilköğretim okulundaki, 1133 öğrenciye uygulanan anketler kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programıyla çözümlenmiş ve istatistiksel analizlerde frekans (f), yüzde (%), standart sapma (ss), aritmetik ortalama (Xort), Mann-Whitney U (U) ve Kruskal-Wallis H (H) kullanılmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarını, ölçmeye yönelik yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin; “el ve kol hareketlerini kullanma” ile “ yüz ifadelerinden yorgunluk, kızgınlık ve bıkkınlık davranışlarını gösterme” durumlarına az katıldıkları görülmüştür. Ayrıca öğrenciler; “selamlaşarak derse başlama”, “fiziki görünümüne dikkat etme”, “yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli etme”, “ders çıkış saatlerine uyma”, “dersi herkesin görebileceği bir yerde, göz teması kurarak anlatma” davranışlarına çoğunlukla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Sözel Olmayan İletişim, Beden Eğitimi Öğretmeni.

ABSTRACT

THE EVALUATION OF NON VERBAL COMMUNICATIVE BEHAVIOURS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS BY THEIR STUDENTS' PERCEPTIONS

With this study, how the physical education teachers of elementary school use, nonverbal communicative behaviours in inner class communication established by getting the ideas of students.

The research data were obtained via questionnaires. The questionnaire used in the field research is composed of 43 questions. The validity and reliability studies of the questionnaires were made.

In this research, the data were obtained by inquiry that was made to 1133 students of 24 elementary schools, which is in Ankara, Yenimahalle. The data taken were solved by SPSS package programme and frequency (f), percentage (%), arithmetic average (xort), standard deviation (sd), Mann-Whitney U (U), Kruskal-Wallis H (H) were used in statistical analyzes.

The results showed the students agreed little with the indicated statement concerning nonverbal communicative behaviours of physical education teachers: “using hand and arm gestures”, “to express anger, tiredness with facial expression”. The participants mostly agreed with these statements: “to greet before the lesson”, “thoughtfulness for appearance”, “to express satisfaction with facial expression”, “The classes end on time” and “teaching with eye contact where all students can see easily the teacher”.

Key Words: Nonverbal Communicative Behaviours, Physical Education Teacher.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Problem	1
1. 2. Araştırmanın Amacı.....	1
1. 3. Araştırmanın Önemi.....	1
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1. 6. Tanımlar.....	4

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER.....	5
2. 1. İletişim.....	5
2. 1. 1. İletişimin Önemi.....	6
2. 1. 2. İletişim Süreci ve Öğeleri.....	6
2. 1. 3. İletişim Türleri.....	7
2. 1. 3. 1. Yazılı İletişim	8
2. 1. 3. 2. Sözlü İletişim	8
2. 1. 3. 3. Sözel Olmayan İletişim.....	9
2. 2. Sözel Olmayan İletişim.....	11
2. 2. 1. Sözel Olmayan İletişimin Önemi.....	11
2. 2. 2. Sözel Olmayan İletişiminin Öğrenimi.....	12
2. 2. 3. Sözel Olmayan İletişiminin Özellikleri	13

2. 2. 3. 1. Duyguları Aktarma	13
2. 2. 3. 2. İletişimi Sürekli Kılma.....	13
2. 2. 3. 3. İnsan İlişkilerini Tanımlama.....	14
2. 2. 3. 4. Sözel İçerik Hakkında Bilgi Verme.....	14
2. 2. 3. 5. Sözcüklerle Çelişebilme.....	14
2. 2. 3. 6. Belirsiz Olma.....	16
2. 2. 3. 7. Kültüre Göre Değişme.....	17
2. 2. 4. Sözel Olmayan İletişim Grupları.....	17
2. 3. Eğitimde İletişim.....	20
2. 3. 1. Kaynak Konumundaki Öğretmen.....	21
2. 3. 1. 1. Beden Eğitimi Dersi ve Öğretmeni.....	24
2. 3. 1. 1. 1. Bedensel Zeka.....	26
2. 3. 2. Alıcı Konumundaki Öğrenci.....	26
2. 3. 2. 1. İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Özellikleri.....	27
2. 3. 3. Eğitimde Sözel Olmayan İletişim Davranışları.....	29
2. 3. 3. 1. İletişim Önerileri.....	30
2. 3. 3. 2. Yüz İfadeleri (Mimikler).....	34
2. 3. 3. 2. 1. Gözler.....	36
2. 3. 3. 2. 2. Dudaklar.....	39
2. 3. 3. 3. Jestler.....	39
2. 3. 3. 3. 1. Baş Hareketleri (İmler).....	40
2. 3. 3. 3. 2. El-Kol Hareketleri	41
2. 3. 3. 3. 3. Pozisyon ve Vücudun Duruşu.....	44
2. 3. 3. 3. 4. Ayakta Durma ve Oturma.....	45
2. 3. 3. 3. 5. Bacaklar ve Ayaklar.....	46
2. 3. 3. 4. Mesafe.....	47
2. 3. 3. 4. 1. Mahrem Alan (Çok yakın alan, içli dışlı alan, mesaj alanı).....	49
2. 3. 3. 4. 2. Kişisel Alan.....	50
2. 3. 3. 4. 3. Sosyal Alan.....	51
2. 3. 3. 4. 4. Genel Alan.....	52
2. 3. 3. 5. Dokunma.....	52

2. 3. 3. 6. Görünüş.....	53
2. 3. 3. 7. Giyim.....	55
2. 3. 3. 8. Zaman.....	56
2. 3. 3. 9. Dil Ötesi İletişim.....	57
2. 3. 3. 10. Renkler.....	58

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	59
3. 1. Araştırmanın Modeli.....	59
3. 2. Evren ve Örneklem.....	59
3. 3. Veri Toplama Teknikleri.....	60
3. 4. Verilerin Analizi.....	64

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	65
4. 1. Öğrencilere Ait Demografik Bulgular.....	65
4. 2. Sınıf Mevcutlarına İlişkin Bulgular.....	66
4. 3. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Elde Edilen Veriler.....	68
4. 4. Sınıflara Göre Karşılaştırmalar.....	77
4. 4. 1. Sınıflara Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	77
4. 4. 2. Sınıflara Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	79
4. 5. Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırmalar.....	86
4. 5. 1. Sınıf Mevcuduna Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	86
4. 5. 2. Sınıf Mevcuduna Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	90
4. 6. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırmalar.....	102
4. 6. 1. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	102
4. 6. 2. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları.....	104
4. 7. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırmalar.....	110

4. 7. 1. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Davranış Boyutları	
Karşılaştırmaları.....	110
4. 7. 2. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Alt Davranış Boyutları	
Karşılaştırmaları.....	112
4. 8. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırmalar.....	114
4. 8. 1. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Davranış Boyutları	
Karşılaştırmaları.....	114
4. 8. 2. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Alt Davranış Boyutları	
Karşılaştırmaları.....	116
4. 9. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Öğrenci Görüşlerinin	
Karşılaştırmaları.....	119
4. 9. 1. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Sözel Olmayan İletişim	
Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin	
karşılaştırmaları.....	119
4. 9. 2. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Sözel Olmayan İletişim	
Davranışları İle İlgili Alt Davranış Boyutlarına İlişkin, Öğrenci	
Görüşlerinin Karşılaştırılması	121
4. 10. Öğretmenin Yaşına Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları.....	127
4. 10. 1. Öğretmenin Yaşına Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış	
Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları.....	127
4. 10. 2. Öğretmenin Yaşına Göre Sözel Olmayan İletişim Alt	
Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları	
.....	130
4. 11. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrenci Görüşlerinin	
Karşılaştırmaları.....	138
4. 11. 1. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre Sözel Olmayan	
İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin	
Karşılaştırmaları	138
4. 11. 2. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre Sözel Olmayan	
İletişim Alt Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin	
Karşılaştırmaları	140
4. 12. Öğretmenin Kıdemine Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları.....	143

4. 12. 1. Öğretmenin Kıdemine Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları	143
4. 12. 2. Öğretmenin Kıdemine Göre Sözel Olmayan İletişim Alt Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları	145

V. BÖLÜM

5. SONUÇ.....	154
----------------------	------------

KAYNAKÇA.....	159
----------------------	------------

EKLER.....	165
-------------------	------------

Ek 1- Öğrenci Anket Formu.....	165
---------------------------------------	------------

Ek 2- Öğretmen Anket Formu.....	169
--	------------

Ek 3- Valilik Oluru.....	170
---------------------------------	------------

Ek 4- Anketin Kullanım İzni.....	172
---	------------

KISALTMALAR CETVELİ

P : Anlamlılık Düzeyi

SS : Standart Sapma

Xort : Ortalama Puan

U : Mann-Whitney

H : Kruskal-Wallis

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. 2007-2008 eğitim öğretim yılı Yenimahalle ilköğretim okulları bilgileri...	59
Tablo 2. Örnekleme giren okullar ve öğretmen sayıları.....	60
Tablo 3. Ankette bulunan davranış boyutları ve alt davranış boyutları.....	61
Tablo 4. Öğrenci cinsiyetine ait frekans ve yüzde dağılımları.....	65
Tablo 5. Annenin eğitim durumuna ait frekans ve yüzde dağılımları.....	65
Tablo 6. Babanın eğitim durumuna ait frekans ve yüzde dağılımları.....	66
Tablo 7. Öğretmenlere göre öğrenci sayıları ve yüzdeleri.....	66
Tablo 8. Sınıf mevcuduna ait frekans ve yüzde dağılımları.....	67
Tablo 8.1. Gruplandırılmış sınıf mevcuduna ait frekans ve yüzde dağılımları.....	68
Tablo 9. Sınıflara ait frekans ve yüzde dağılımları.....	68
Tablo 10. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları...	69
Tablo 10.1.II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları.....	69
Tablo 10.2. III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları.....	70
Tablo 10.3. IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları.....	71
Tablo 10.4. V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları.....	72
Tablo 10.5. VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları.....	73
Tablo 10.6. VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	73
Tablo 10.7. VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	74
Tablo 10.8. IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları.....	74

Tablo 10.9. X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları.....	75
Tablo 10.10. XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	75
Tablo 10.11. XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları.....	76
Tablo 10.12. XIII. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları.....	76
Tablo 11. Sınıflara göre davranış boyutları karşılaştırmaları.....	77
Tablo 11.1. Sınıflara göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları.....	79
Tablo 12. Sınıf mevcuduna göre davranış boyutları karşılaştırmaları.....	86
Tablo 12.1. Sınıf mevcuduna göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları...	90
Tablo 13. Öğrencinin cinsiyetine göre davranış boyutları karşılaştırmaları.....	102
Tablo 13.1. Öğrencinin cinsiyetine göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları.....	104
Tablo 14. Annenin öğrenim durumuna göre davranış boyutları karşılaştırmaları...	110
Tablo 14.1. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları.....	112
Tablo 14.2. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları.....	113
Tablo 14.3. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları.....	113
Tablo 15. Babanın öğrenim durumuna göre davranış boyutları karşılaştırmaları....	113
Tablo 15.1. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları.....	116
Tablo 15.2. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları.....	117
Tablo 15.3. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları.....	118
Tablo 15.4. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	118

Tablo 16. Öğretmenin cinsiyetine göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları.....	119
Tablo 16.1. Öğretmenin cinsiyetine göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması.....	121
Tablo 17. Öğretmenin yaşına göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları.....	127
Tablo 17.1. Öğretmenin yaşına göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması.....	130
Tablo 18. Öğretmenin öğrenim durumuna göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları.....	138
Tablo 18.1. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları.....	140
Tablo 18.2. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları.....	141
Tablo 18.3. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	142
Tablo 18.4. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları.....	142
Tablo 19. Öğretmenin kıdemine göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları.....	143
Tablo 19.1. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları.....	146
Tablo 19.2. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları.....	146
Tablo 19.3. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları.....	147
Tablo 19.4. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları.....	148
Tablo 19.5. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları.....	149

Tablo 19.6. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları.....	150
Tablo 19.7. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları.....	151
Tablo 19.8. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları.....	152
Tablo 19.9. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları.....	152

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sözel Olmayan İletişim Grupları 1.....	17
Şekil 2. Sözel Olmayan İletişim Grupları 2.....	18
Şekil 3. Vücut Hareketleri	19
Şekil 4. Esas Jest ve Mimikler.....	20
Şekil 5. Eğitimci Formasyonu.....	22
Şekil 6. En Uygun Duruş.....	43
Şekil 7. Kolun Kullanımı.....	43
Şekil 8. Omuz Üzerinden Bakış	44
Şekil 9. Kitap ile İlişki Barikatı.....	45
Şekil 10. Ayağın Kullanımı.....	47
Şekil 11. Mesafe Grupları.....	48
Şekil 12. Mahrem Alanın İhlali.....	50

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, araştırmada kullanılan temel kavramlar, araştırmaya özgü tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1. 1. Problem

Beden eğitimi öğretmenlerinin, sözel olmayan iletişim davranışlarını kullanmaları konusunda, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri nelerdir?

1. Sözel olmayan iletişim davranışlarına ilişkin öğrenci algıları;
 - a) Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara ve mevcuda,
 - b) Öğrencilerin cinsiyetlerine,
 - c) Öğrenci velilerinin öğrenim durumlarına,
 - d) Öğretmenlerin cinsiyetine,
 - e) Öğretmenlerin kıdemine, göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1. 2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, ilköğretim II. kademedeki öğrenci görüşlerinden faydalananarak, beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıf içi iletişimde, sözel olmayan davranışları ne kadar gösterdiklerini tespit etmektir.

1. 3. Araştırmanın Önemi

Etkili iletişim, bireylerde moral ve verimlilik sağlar. Kötü iletişim ise zaman ve para kaybı demektir (Mısırlı, 2003: 123). Eğitim sınıfta, öğrenci ile öğretmen ve öğrencilerin kendi aralarındaki iletişimi ile gerçekleşmektedir. İletişim becerilerinin yüksek olması, eğitimin kalitesini artırmaktadır.

Sözel iletişim insanoğlunun üzerinde çalıştığı etkinliklerden birisidir. İlkokuldan üniversiteye kadar her okul düzeyinde öğrencilerden konuşma ve yazı dilinin yapılarını öğrenmeleri istenir. Sözel dile egemen olmadıkça gerçek anlamda eğitilmiş sayılmazlar. Öte yandan, sözel olmayan iletişim ise insanoğlunun üzerinde çok az durduğu bir etkinlik olagelmıştır.

Oysa, insanın iletişimi tek başına sözcüklerle sınırlandırılmaz. Telefon, radyo ve televizyonun insan sesini dünyanın her köşesine ve anında ulaştırmasına karşın günümüzde “iletişim eksikliği” kavramının daha yaygın biçimde kullanıldığı da büyük bir gerçek olarak belirmektedir. Bunun nedeni belki de insanoğlunun sadece konuşmayı öğrenmiş; ancak, temelde sözsüz iletişim kuran bir varlık olmasıdır. İnsanoğlu sözcüklere güvenmemektedir. İnsanlar tüm bedenleri ile iletişim kurarlar. Bedene özgü anlam daha güvenilir olmaktadır. Bedenin sessiz diline ters düşen sözcükler pek az dikkate alınır. Öyle ki, birbirleriyle sürekli konuşan insanların söyledikleri ile sözel olmayan davranışları uyuşmadıkça aralarında bir iletişim eksikliği değil bir inan eksikliği oluşmaktadır (Ergin & Birol, 2000: 122).

Diğer meslek dallarından farklı olarak öğretmenlik mesleğinin duygusal bir boyutu vardır. Öğrenci, öğretmeni tarafından sevildiğini ve önemsendiğini hissetmek ister. Öğrencilerin sevdikleri öğretmenlerin derslerine daha olumlu yaklaştıkları bilinmektedir. İletişimde, düşünceler sözcüklerle, duygular ise sözel olmayan davranışlarla ifade edilir. Bu bakımdan araştırma, öğretmenlere öğrencilere olan sevgi ve saygılarını gösterme konusunda yardımcı olabilir. İstemediği yapılan hataların fark edilmesini sağlayabilir.

Ülkemizde, öğretmenlerin sözel olmayan iletişim davranışlarına ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda genellikle, beden eğitimi dışındaki alanlara yoğunlaşmıştır. Beden eğitimi dersi diğer derslerden farklı olarak, öğrencilere kendilerini ve arkadaşlarını tanıma imkanı yaratır. Beden eğitimi dersinde öğrenci, eğitsel oyunlar vasıtası ile karşısına çıkan problemleri, gerek kendi başına gerekse arkadaş grubuyla çözmeye çalışır. Yenme ve yenilme yaşantılarını tecrübe eder. Öğrenci, kazanma sonucunda sevinç, kaybetme sonucunda üzüntü ve

öfke, oyun oynanırken heyecan ve hırs gibi pek çok duygu ile tanışır. Bu duygular ile olumlu mücadele etmeyi, kendisine ve arkadaşlarına saygı duymayı, beden eğitimi öğretmeni rehberliğinde öğrenir. Öğrencinin bu olumlu yaşantıları davranış haline dönüştürüp, yetişkinlikte devam ettirmesi beklenir. Bazen öğrenciler, olumsuz tezahurat, kazanmak için hileye başvurmak, arkadaşı ile dalga geçmek vb. olumsuz davranışlarda ısrarcı olabilirler, işte beden eğitimi öğretmeni, etkili iletişim becerileri ile bu yanlış tutumlarla mücadele etmek durumundadır. Ayrıca, beden eğitimi dersinde her zaman sessiz, sözel iletişime müsait bir ortam bulunamayabilir. Bu sebeple beden eğitimi öğretmenin, sözel olmayan davranışlara daha çok başvurduğu düşünülebilir. Bu nedenlerle, araştırma beden eğitimi alanında yapılması bakımından önemlidir.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma yapılırken ve bulgular yorumlanırken aşağıdaki hususlar göz önünde tutulmuştur.

- Alınacak örneklem evreni temsil edebilecek niteliktedir.
- Denekler anketi cevaplarken, tam kapasitelerini kullanmışlardır.
- İstatistiksel işlemler bilimsel yönden geçerli ve güvenilir testlerle yapılmıştır.
- Beden eğitimi öğretmenlerinin, sözel olmayan iletişim davranışlarını, ne derece kullandıklarını tespit etmek için, araştırmacı tarafından geliştirilen anketler, araştırmada güvenilir bir araç olarak kabul edilmiştir.

1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, konu ile ilgili ulaşılabilen kaynakların sağlayabileceği bilgiler sınırlıdır.
- Bu araştırma anket yöntemi vasıtasıyla elde edilecek veriler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma Ankara ili Yenimahalle ilçe merkezindeki özel olmayan ilköğretim okullarının II. kademe öğrencileri ile sınırlıdır.

1. 6. Tanımlar

İletişim: Latince kökenli “communication“ sözcüğünün karşılığıdır. Birbirlerine ortamlarındaki nesneler, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran, aynı olgular, nesneler, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde geliştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirimlerine iletişim denir (Oskay, 2001: 43). En yalın tanımıyla iletişim, kişiler arası bir düşünce ve duygu alışverişidir (Özer, 1995: 25).

İletişimin Eğitim Yönündeki Tanımı: Öğretmenle öğrenciler veya öğrenci ile öğrenciler arasında olmakta olan, davranış değiştirmeye yönelik fikir, bilgi, haber, duygu, tutum ve becerilerin paylaşılması sürecine denir (Bozkurt, 1994: 41).

Sözel Olmayan İletişim: Sözel olmayan iletişim, sözcüklerin kullanılmadığı tüm iletişim unsurlarını kapsar. Mesajlar her zaman sözlü olarak ifade edilmezler. Sözel olmayan iletişimde mesaja eşlik eden işaretler vardır. Bu işaretler yüz ifadesi, sesin vurgusu, el ve omuz hareketleridir. Araştırmalar, insanların birbirlerine ne söylediklerinden çok, nasıl söylediklerine dikkat ettiklerini göstermektedir (Tutar & Yılmaz, 2003: 38).

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2. 1. İletişim

Teknolojik gelişmelere paralel olarak Türkçe'de çok sık kullanılan iletişim terimi Latince "bölüşmek" anlamına gelen "communis" kelimesinden gelmektedir. Bu bağlamda iletişim bilgi, düşünce, davranış gibi kapsamın bireyler veya gruplar arasında bölüşülmesini sağlamak için yapılan çabalar olarak tanımlanır (Kayaalp, 2002: 13). Başka bir tanıma göre iletişim, insanları birbirine bağlayan ve onların sosyal bir grup halinde denge ve ahenk içerisinde anlaşmalarını sağlayan bir etkileşim olayıdır. İletişim, kişilerin amaçsız etkileşimleri olmaktan çok, bir etki oluşturmaya veya davranış nedeni olmaya yarayan bilgi, fikir ve duyguların aktarılması sürecidir (Eroğlu, 1996: 206). Diğer bir tanımda ise iletişim yaşamın her anında ortaya çıkan kişisel ya da grupsal bir etkinliktir (Uslu, 2005: 43). Kısa bir tanımla iletişim, "anlamları ortak kılma sürecidir" denilebilir (Şimşek, 2000: 14).

Belli bir topluluk içerisinde yaşayan ve kendi dışındaki diğer canlılarla ilişki içerisinde bulunan bütün varlıklar, iletişim sistemine ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak, yaratılışı ve sosyal gruplar halinde yaşama özelliklerinden dolayı, canlılar içerisinde iletişim sürecinden en gelişmiş şekilde yararlanan türde insanlardır. Çünkü, iletişim, insanların belirli ilişkileri sürdürmeleri ve belirli bir yapı içerisinde anlaşmalarını sağlamak için gerekli olan köprüdür (Mısırlı, 2003: 1). İletişimin amacı anlamdır. Kişinin bir başkasına ya da başkalarına gönderecek bir anlamı yoksa, iletişim sürecine de girişmenin bir anlamı ve gerekliliği yoktur. İletişimin oluşması için insanlar arasında ortak bir anlaşma eyleminin olması gerekmektedir (Başaran, 1989: 283). Bireyler anlamları yazılı, sözlü ve sözel olmayan mesajlar olarak birbirlerine aktarırlar. Aktarma esnasında bireyler, bilgi verme, eğitme, duyguları ve düşünceleri iletme, denetim yapma, bilgi beceri gelişimi sağlama, tepkide bulunma, sosyal ilişkiler kurma ve problem çözme amaçları güdebilirler (Mısırlı, 2003: 2).

2. 1. 1. İletişimin Önemi

Günümüzde özellikle son otuz yıl içinde, insan iletişimi konusunda yapılan bilimsel araştırmalar artık şaşırtıcı boyutlara ulaşmıştır. Çok sayıda bilimsel disiplin kendi alanı bağlamında olsa da iletişim konusunda çalışmaktadır (Demiray (edt.), 2003: 6).

Sosyal ilişkilerin ve sosyal grupların varlığının, büyük ölçüde kişiler arasındaki iletişimin sürekliliğine ve olumluluğuna bağlı olduğu söylenebilir (Eroğlu, 1996: 207). İletişim insan yaşamının tüm etkinlikleri ile ilgilidir. İletişim toplumsal bir olgudur, bireyler ya da gruplar arasında ve anlamların paylaşımını sağlar, temel amacı, insanların çevrelerindeki kişiler üzerinde etkili olmasını sağlamaktır (Zıllıoğlu, 1993: 21).

Daha verimli, daha mutlu, daha "gerçek" bireyler olmak için sağlıklı iletişim kurmayı öğrenme ve öğrenilenleri hayata geçirme zorunluluğu vardır (Koç, 2005: 24)

Yeşilyaprak'ın (2004), "Pedagojik Motivasyon: Eğitici-Öğrenci İletişimi" başlıklı yüksek lisans tezinde, araştırmanın evreni yüksek öğrenim kurumlarında öğretim gören öğrencilerdir. Araştırmanın sonucunda ise, öğrencilerin motivasyonlarında ve başarıya güdülenmelerinde, eğitimciyle girdikleri iletişimin niteliği son derece önemli olduğu, öğrencilerin, eğitimcilerle iletişime girerken, eğitimcinin kişisel özelliklerine kendilerine yaklaşımlarına vb. etkenlere bağlı kaldıklarını tespit etmiştir.

2. 1. 2. İletişim Süreci ve Öğeleri

İletişim süreci öğeleri aşağıdaki gibidir (Toprakçı, 2002: 205-210):

Amaç: Amaç iletişime yön verir ve iletişimin etkisi amacın gerçekleşme oranıyla ölçülür. Amaç, iç ya da dış etkiler sonucu şekillenir. Amaç ne kadar açık ve net olursa, vericinin etkinliği de o oranda sonuç alıcı olur.

Verici: Verici, anlamı içerir. Vericinin yasal ve güvenilir olması gerekir. Bunların yokluğu, iletme işini zorlaştırır.

Alıcı: Verici tarafından iletilen kapsama anlam veren kişi veya kaynağa alıcı denir. Etkili bir iletişimin olabilmesi için kaynak ile alıcının sosyo-kültürel yapısı, bilgi düzeyi, davranış özellikleri ve iletişim becerileri arasında bir dengenin, hatta bir eşitliğin veya benzerliğin olması gerekir.

Kapsam: Kapsam, vericinin alıcıya iletmek istediği bilgi, anlam, duygu ya da düşüncedir. Kapsamı anlatan semboller verici ve alıcı tarafından ortak anlam taşıyan, yazı, söz, hareket, işaret, resim ya da sayılar olabilir. Kapsamı iletişim sürecinin amacı şekillendirir.

Kanallar: Kanallar, kapsamın vericiden alıcıya ulaşmak için izlediği yollar ya da örgütte haber akımının devamlı ve düzenli bir biçimde izlediği yollar olarak tanımlanabilir. Bu yollar; aşağı, yukarı ve yatay olmak üzere üç düzeyde söz konusu olduğu zaman etkili bir biçimde iletişimden söz edilebilir.

Araç: Araç, kapsamı alıcının anlayabileceği sembollere çeviren önemli öğedir. Sözlü, yazılı ve mekanik olabilir. Buna göre; sınıftaki resim, bilgisayar, tahta, tepegöz, kalem, kağıt, vb. araçlar bu kategoride kullanılır.

Etki: Etki, alıcının gösterdiği tepki, takındığı tutum ve yaptığı öneri sonucu anlaşılır. Etki kavramı, en geniş anlamıyla, kapsamı alan herhangi bir alıcının tepkisini ifade eder. Bu kavramın iletişim süreci açısından iki yararı vardır. Birincisi sürecin ne kadar başarılı olduğu hakkında ipucu verir. İkincisi sonuçların bilgisi, gelecek ve ek iletişimlerini düzenlemek veya değiştirmek için temel oluşturur.

2. 1. 3. İletişim Türleri

İletişim türlerini; sözlü iletişim, sözel olmayan iletişim ve yazılı iletişim olmak üzere üç gruba ayrılabilir. Bir başka sınıflandırma biçimine göre ise iletişim;

kişinin kendisi ile iletişimi, kişiler arası iletişim, grup iletişimi ve kitle iletişimidir. Bir başka iletişim sınıflandırmasına göre ise iletişim; toplumsal ilişkiler sistemi olarak iletişim; kişiler arası iletişim, grup iletişimi, örgüt iletişimi ve toplumsal iletişimdir. Kaynağı açısından iletişim; kişisel iletişim, örgütsel iletişim ve kitle iletişimdir. Grup ilişkilerinin yapısına göre iletişim; biçimsel olmayan (informal) iletişim, biçimsel (formal) iletişim, dikey iletişim ve yatay iletişimdir. Kullanılan kanallara ve araçlara göre iletişim; görsel ve işitsel iletişim, dokunma ile iletişim, telekomünikasyon, kitle iletişimi. Kullanılan kodlara göre iletişim; sözlü iletişim, yazılı iletişim, sözel olmayan iletişim, zaman ve mekan boyutlarına göre iletişim; yüz yüze iletişim ve uzaktan iletişim olarak sınıflandırılabilir. Son dönemlerde önemi artan elektronik iletişimi de, bir iletişim türü olarak değerlendirmek gerekir. Elektronik iletişim, elektronik araçlarla mesaj göndermeyi sağlayan iletişim türüdür (Tutar & Yılmaz, 2003: 53).

2. 1. 3. 1. Yazılı İletişim

Yazılı iletişim, insanın zaman ve mekandaki iletişim sınırlılıklarını genişletmede en etkin ilk iletişim biçimidir. Uzaktan haberleşmede, bilgi ve deneyimleri biriktirmede sözlü iletişime göre daha güvenilirdir (Zıllıoğlu, 1996: 174). Yazılı iletişim, mesaj kişisel olmadığı, fakat rutin ve uzun olduğu zaman kullanılır (Tutar & Yılmaz, 2003: 55). Yazılı iletişim; mektuplar, memorandumlar, raporlar, özetler, makaleler, tutanaklar, basın bildirileri ile el yazısı, basılı notlar ve bilgisayar ağı gibi bir elektronik ortamla gönderilen çeşitli yazılı mesajları içerir. Bunların yanında yazılı iletişim; araştırma raporları, özel raporlar, aylık raporlar, muhasebe raporları, gelişme raporları, geçici raporlar, mektuplar, telgraflar, bültenler, yıllık raporlar gibi, örgütsel faaliyetlerin sonuçlarını gösteren ve alınan kararlarla ilgili bilgilendirici raporları içerir (Tutar & Yılmaz, 2003: 63).

2. 1. 3. 2. Sözlü İletişim

Kitle iletişim araçlarının bulunmadığı ya da bunlara çok güvenilmediği zamanlarda, sözlü iletişim toplumların hayatında çok önem kazanmıştır. Sözlü

iletişim insanoğlunun en geleneksel haberleşme yöntemidir (Ergin & Birol, 2000: 86). İnsan, sosyal bir varlık olarak, çoğunlukla dil aracılığı ile, başka bir ifade ile, szli iletişim sayesinde sosyalleşmektedir (Eroğlu, 1996: 209).

Szli iletişim, primer (birincil) bir iletişim biçimidir. Sözel olmayan iletişim ise sekonder (ikincil) iletişim biçimi olarak değerlendirilir. İnsanlar, herhangi bir söz söylemeden sözel olmayan iletişim kurabilirler; ancak konuştuklarında aynı zamanda sözel olmayan mesaj vermeme olanakları yoktur (Tutar & Yılmaz, 2003: 53).

Szli iletişim, ister doğrudan, isterse belirli iletişim kanallarıyla (radyo, televizyon, video, sinema, tiyatro, kitap, dergi, gazete vb. gibi) meydana gelmiş olsun, mutlaka bir dile (lisan) ihtiyaç hisseder. İletişim süreci içerisinde gönderici, aktarmak istediği bilgi, fikir ve duyguları, kelimeler ve diğer szli semboller şeklinde gönderir. Burada iletişim sırasında yararlanılan kelime, rakam ve her trli szli ve yazılı işaretin hepsine "sembol" adı verilmektedir (Eroğlu, 1996: 207).

Szli iletişimin bir çok avantajı vardır; verilen haberin anlaşılma derecesi denetlenebilir, soru sorulabilir, verilen cevaplar kontrol edilebilir ve anlaşılamayan bir konu varsa, açıklık getirilebilir. Eş zamanlı olarak geri bildirimde bulunulur. Szli iletişimde, söylenen bir kelimenin yazıyla ifade edilen bir kelimeye oranla, yanlış anlaşılma ihtimali daha yüksektir. Planlar, politikalar ve stratejilerle ilgili kalıcı ve uzun süreli iletişimler için, szli iletişim uygun bir iletişim yöntemi değildir. Szli iletişimde alınan szli mesaj, zamanla ya tamamen, ya da kısmen unutulur veya değişikliğe uğrar. İnsanlar mesajı değerlendirirken, sadece onu içeriğini değil, mesajı gönderenin kişiliğini de göz önünde bulundururlar. Bir mesajın anlaşılmasında, mesajda kastedilenin yanında, konuşmacı tarafından ima edilen anlam da önemlidir (Tutar & Yılmaz, 2003: 54).

2. 1. 3. 3. Sözel Olmayan İletişim

İletişim, konuşulan veya yazılan semboller ile kodlanmış bulunan bilgi, fikir ve duygunun dil aracılığıyla ifade edilmesi olduğu kadar, vücudun konumu ve

görünümü, giyilen kıyafet ile bazı vücut hareketleri gibi sözel olmayan bir anlatım ile de gerçekleşebilir (Eroğlu, 1996: 209). İletişim sadece sözcüklerle kurulmaz. Sözcükler, iletişimin primer (birincil) araçlarıdır. Sözlü iletişimde kullanılan sözcükleri destekleyen daha bir çok öge vardır. Bu ögelere, ikincil mesaj kanalları denir. İkincil mesaj kanallarına, “sözel olmayan iletişim” veya “sözsüz iletişim” kanalları denilmektedir (Tutar & Yılmaz, 2003: 57). Sözel olmayan iletişimin, sadece vücut hareketlerini kapsayan bölümünü anlatmak için, “beden dili” ifadesi de kullanılmaktadır.

İletişim konusuyla uğraşan bazı bilim adamları, ortalama bir insanın dakikada 750 kelimelik bir düşünme hızına sahip olduğunu savunurlar. Buna karşılık, konuşma hızı dakikada 150 kelimedir. Bu durumda, bir fert, düşünme potansiyelinin yaklaşık %20'sini sözlü iletişim sürecinde kullanırken, yaklaşık %80'i ile gizli olarak başka işler yapma imkanı bulmaktadır (Cooper, 1987: 20). İnsan zihninin sahip olduğu hızlılığa ve kapasiteye eş değer bir sözlü iletişimin olmaması ile birlikte, bastırılan fikir ve duygular da, değişik vücut sinyalleriyle dışa vurulmaktadır. Sözsüz iletişim, fertlerin çeşitli iç ve dış uyarımlara karşı, dil veya söz ile ifade edilmeyip, bir takım vücut hareketleri ile ortaya koydukları birer insani tepki tarzıdır. Sözsüz iletişim, çoğunlukla gizli mesajlar kapsamaktadır (Eroğlu, 1996: 210). Beden dili insanın ilkel dilidir. İnsan gerçek duygu ve düşüncelerini kelimelerle değil, beden diliyle ortaya koyar (Sadık, 1999: 39). Başkalarının huzurunda sessiz ve aktif olmayan bir kişi, depresyon, can sıkıntısı, kızgınlık, korku ve endişe gibi açıklamak niyetinde olmadığı mesajları, farkında olmadan beden dili ile dışa yansıtma yoluna gidebilir (Eroğlu, 1996: 210). Bazen belli belirsiz, bazen de fark edilir şekilde insanlar birbirlerinin soluk alış verişini, kalp atış hızını ve beden hareketlerini etkiler (Ailes, 1996: 55). "Kinesics" adı verilen alana göre, her vücut hareketinin bir anlamı vardır. "Kinesic" kelimesi Yunanca, "hareket" anlamına gelir ve vücut hareketleri yoluyla iletişimde bulunmadır. Tek başına bir hareketin anlamı bulunmayabilir ama, sözlü iletişimle birlikte mesajın çok daha iyi anlaşılmasını sağlar (Tutar & Yılmaz, 2003: 56). Sözsüz mesajlar insanın evrimsel gelişimindeki ilk anlatım biçimidir (Ergin & Birol, 2000: 123).

2. 2. Sözel Olmayan İletişim

2. 2. 1. Sözel Olmayan İletişimin Önemi

İnsanların duygularını anlamak çoğu zaman zor olmuştur. Ne hissettikleri kendilerine sorulamaz, çünkü söylemek istemeyebilirler veya çoğu zaman, kendileri de pek bilemeyebilirler. Bu sebeple insanlar, birbirlerinin yüz ifadelerine ve beden belirtilerine bakarak, o anda nasıl bir duygu içinde olduklarını anlamaya çalışırlar (Ergin & Birol, 2000: 124). Eşler ve çocuklar tarafından bu belirtilerin anlaşılması, insanları sevindirir (Stuart, 2001: 79).

Gelişmiş bir canlı türü olarak insan toplulukları, bir sözlü iletişime ilave olarak, çok çeşitli sözsüz iletişim şekilleri de geliştirmişlerdir. Bu çerçevede, bir çok kültürde sözsüz iletişimin önemini vurgulayan ifade ve deyimler üretilmiştir. Bunlar, sırt çevirmek, surat asmak, dudak bükme, omuz silkmek, kaş çatmak, başını eğmek, eli koynunda kalmak, dizinin bağı çözülme, başı dik ve açık olmak (Eroğlu, 1996: 210) gözlerini birbirlerinden alamamak gibi her biri mesaj yüklü ifadelerdir (Stuart, 2001: 79). “Duruşundan hiç hoşlanmadım”, “bakışını sevmedim”, “bir görüşte kanım ısındı”, “ilk gördüğümde vuruldum”, “ben onu gördüğüm an işe yaramaz olduğunu anlamıştım”, gibi değerlendirmeler o kişi ile gelişecek iletişimin temelini oluşturur. Yalnız bu kararlarımız her zaman böylesine açık ve bilinçli olmayabilir. Kişi bunları bilinç düzeyine çıkartsa da, çıkartmasa da, ilk algılarımızın oluşturduğu yargının, iletişim biçiminde ve o kişiye atfettiğimiz değerle önemli bir rol oynadığı bilinir (Baltaş & Baltaş 2004: 164).

Her konuşma ve her konuşmacı aynı ölçüde ilgi çekici değildir. İlginç sayılabilecek bir konu, canlı bir biçimde sunulmazsa sadece sözcüklerden ibaret kalabilir. İyi bir konuşmacı, görsel davranışlarını akılcıca ve ustaca kullanarak sunusunu canlı ve ilgi çekici kılabilir. Düşüncelerini ve duygularını karşısındakilere açıklıkla iletmek isteyen konuşmacı, bedensel hareketlerinden yararlanmalıdır. Konuşma anında bedensel hareketlerinden yeterince yararlanmayan konuşmacının, duygu derinliğinden yoksun olduğu, güvensiz, hasta ya da utangaç olduğu düşünülür.

Bedensel duruş (kas hareketleri) serbestçe kullanılmadıkça hiç bir konuşmacı tam olarak etkili olamaz (Ergin & Birol, 2000: 92).

Albert Mehrabian; beden, ses ve sözcüklerin iletişimi ne kadar etkilediğini belirlemek için yaptığı araştırma sonunda; beden %55, sesin %38, sözcüklerin %7 oranında etkili olduğu sonucuna varmıştır (Ergin & Birol, 2000: 123). Aynı amaçla yaptığı çalışmasında Cooper; Beden dilinin %60, sesin %30 ve sözcüklerin %10 etkili olduğunu bulmuştur. Bu sonuç, günlük iletişimde sözcüklerin etkisinin zannedildiği gibi yüksek olmadığını; buna karşılık beden dilinin iletişimde mesajın iletilmesinde en etkili öge olduğunu ortaya koymaktadır. Kişiler arası iletişimde insan bedeni çok önemli bir ileti aktarma aracıdır. Gündelik yaşamda çok sayıda uyaran etkisinde olan insan, bilinçli ya da bilinçsiz olarak beden diline sık sık başvurur. Kişiler arası iletişimin % 75'inin beden diline dayandığı saptanmıştır (Bıçakçı, 1998: 32).

2. 2. 2.Sözel Olmayan İletişiminin Öğrenimi

Beden dili belli bir amaçla kullanıldığında sahte ve tutuk olabilir mi? Beden düşünceler ile kontrol altında tutulduğundan, spontan olamama, bunun sonucunda ürkek ve kuşkulu bir kişi izlenimi bırakma riski var mıdır? gibi sorular, iletişim eğitiminde ortaya çıkabilir (Schober, 2003: 114).

Beden dili üzerinde yapılan çalışmalar birtakım örneklerin taklidi olmamalıdır. Bu örnekler kişinin şahsiyetine ve içinde bulunduğu duruma uygun olmayabilir. Daha ziyade iletişimde bulunan partnerlerin niyetlerini anlamaya ve kişilerin kendi davranışları ile neden oldukları reaksiyonları tahmin etme yeteneğine yönelik olmalıdır. Bu anlamda, karşılıklı anlayışı artıran beden dilinin bilinçli kullanımından söz edilmektedir. Temasta bulunan kişilerin algılama tarzları üzerinde çalışmak, mesleki açıdan önemli olabilir (Schober, 2003: 173).

Sporcular başarılı olmak için antrenman, müzisyenler prova yaparlar. İletişim becerilerini geliştirmek için de, uygulama yapılması gerekir (Mısırlı, 2003: 126).

Ancak bu alıştırmalara, özel bir vakit ayrılmasına gerek yoktur. Gündelik yaşantı sürerken pratik yapılması yeterli olabilir (Koç, 2005: 24).

2. 2. 3. Sözel Olmayan İletişiminin Özellikleri

2. 2. 3. 1. Duyguları Etkili Olarak Aktarma

Düşünceler sözlü iletişimle duygular ise sözsüz iletişimle daha kolay aktarılmaktadır (Ergin & Birol, 2000: 130). Ayrıca beden, düşünceler ve duygular arasında karşılıklı ve sürekli bir etkileşim vardır. Olumsuz düşünceler içindeyken olumsuz duygular yaşanır. Beden de buna hemen uyum sağlar; omuzlar çöker, bakışlar donuklaşır, ses tonu bezginleşir, her hali ile insan sıkıntısını yansıtır. Düşünceler olumluysa duyguların da olumlu olması ve bedenin de buna uyum sağlaması kaçınılmazdır. Ses canlı, beden dik ve yürüyüş daha kendine güvenli olur (Koç, 2005: 27).

Bunun yanında, bu üç durumdan (beden, duygular, düşünceler) biri, olumlu yönde değişirse, diğerleri üzerinde olumlu bir etki yaratır. Örneğin kişi bedenini dikleştirerek, olumlu duyguların uyanmasını sağlayabilir (Koç, 2005: 28).

2. 2. 3. 2. İletişimi Sürekli Kılma

İletişim sürecinin en önemli özelliklerinde biri, sürekli olması ve suskunluk anlarında da gerçekleşmesidir. Bu yanıyla, sessizlik de bir iletişim anıdır (Şimşek, 2000: 60). Aynı ortamda bir arada bulunan iki birey sözlü olarak bir iletişime girmeseler de giyim kuşamlarıyla, oturuş, duruş biçimleriyle birbirlerine mesajlar iletirler ve birbirlerine ilişkin bazı ipuçları yakalarlar (Ergin & Birol, 2000: 130). İnsanların birbirini görmezden gelmesi bile, bir iletişimdir (Kaloç, 2005: 39). Bir mekanda kapalı kalan iki kişinin saniyede yaklaşık 5000 bilgi birimlik sözsüz ileti yayabildikleri ileri sürülmüştür (Demiray (edt.), 2003: 44).

Sınıftaki öğretmen ve öğrenci karşılıklı konuşmalar da birbirlerine mesaj iletirler. Önemli olan bu ortamda alınan mesajların doğru değerlendirilmesidir (Ergin & Birol, 2000: 130).

2. 2. 3. 3. İnsan İlişkilerini Tanımlama

Kişiler arası iletişimde ses tonu, araya konan mesafe, giyim kuşam özellikleri, vücudun duruşu vb. sözsüz iletişim öğeleri ilişkilerin nasıl anlaşılması gerektiğini belirler (Zıllıoğlu, 1996: 181).

Kimi okul müdürü öğrenci velisini çalışma masasının hemen önündeki koltukta kabul ederken, kimi müdür veliye daha yakın konumda oturmayı tercih eder. Kimisi de odasındaki masasının önüne sandalye ya da koltuk koymayarak gelen ziyaretçinin çok yakınına oturmasını engeller. Konuğun yanında samimi arkadaşına resmi bir tavır sergileyen okul müdürü olasılıkla o anda kendisine daha resmi bir biçimde davranılmasını istemekte ve öğretmene gireceği iletişim biçimine ilişkin ipuçları sunmaktadır (Ergin & Birol, 2000: 130).

2. 2. 3. 4. Sözel İçerik Hakkında Bilgi Verme

Sözsüz işaretler genel olarak sözcüklerle iletilen mesajların daha iyi anlaşılmasına ve yorumlanmasına katkıda bulunur (Ergin & Birol, 2000: 131). Aynı sözlerin değişik tonlarda ya da değişik bedensel hareketlerle söylenmesi değişik anlamlar içerir (Zıllıoğlu, 1996: 181). Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, bütün beden dili sinyallerinde tek bir harekete bağlı olarak kesin yargıya varmanın güç olduğudur (Açıl, 2005: 46).

2. 2. 3. 5. Sözcüklerle Çelişebilme

İnsanlar dilleriyle çok kolay, bedenleriyle çok zor yalan söylerler. Karşıdaki kişinin gönderdiği sözlü ve sözsüz mesajlar, birbirleriyle çeliştiğinde hemen her

zaman sözsüz olanlar gerçek mesaj olarak algılanır ve ona göre tepki verilir (Ergin & Birol, 2000: 131).

Bilimsel araştırmalar, Japonların stres reaksiyonlarını, kendilerini yalnız hissettikleri zaman gösterdiklerini, gözlendiklerini bildikleri zaman ise, bu reaksiyonları göstermediklerini ortaya çıkarmıştır. Benzeri davranışları tüm insanlar yapar. İnsanlar, başkalarının yanında donuk kalabilirken, yalnız kaldıklarında kızgınlık, öfke, aşağılama vb. içeren, birçok işareti rahatlıkla yaparlar. İnsanlar kendilerini, hangi hissi kime karşı gösterebileceğini düzenleyen kurallar ile kontrol ederler. Kişisel gösterme kuralları bireysel ve geçmiş yaşamla ilgili tecrübelere dayanır (Schober, 2003: 34-36).

Ancak, iyi kontrol edilebilen reaksiyonlar olduğu gibi, etki altına alınamayan bölümler ve hareketler de vardır. Bu nedenle kişilerin ruhsal durumlarını doğru yargılayabilmek için, her zaman sinyallerin hepsini göz önünde bulundurmak gerekir. Konuşulan kelimeler bilinç tarafından iyi yönlendirilebilir, jestler de genelde kontrol altında tutulabilir. Ancak bacakların ve ayakların gönderdiği sinyaller (kafadan uzak oldukları için) üzerinde düşünülmez. El hareketlerine, kızarma, terleme, ağzın kuruması vb. tamamen otonom olan sinyallere hakim olunamaz; bu nedenle de bunlar en inandırıcı sinyallerdir (Schober, 2003: 96).

İnsanlar çocukluk dönemlerinden itibaren, duygusal yalanlar söyleyerek görünüşü iyi gösterme çabası içinde olabilirler. Duyguları gizlemenin, belli etmemenin doğru olduğu zannediliyor olabilir. Ancak insan ilişkilerinde yerinde, zamanında ve dozajında ifade edilmeyen duygular, bir süre sonra patlamalara sebep olabilir (Koç, 2005: 17-18)

Korunmak adına iletişim kapandıkça, söylenenler ile söylenmek istenenler arasında büyük farklar oluşmaya başlar. “Öğretmen beni anlıyor musun?” derken, “evet desen iyi olur” diye düşünmektedir ve kızgınlık hissetmektedir. Burada düşünce, duygu ve söz (davranış) arasında uyum yoktur. Çocuk, öğretmenden karışık mesaj almaktadır. Öğretmenin söylediklerine bir anlam veremediği için kendince

yorumlamaktadır. Çocuk da öğretmene karışık mesaj göndermektedir çünkü gerçeği söylemekten korkmaktadır. Düşünce, duygu ve davranış uyumsuzluğu ile verilen karışık mesajlar, iletişim kurmaya çalışan insanlar arasında yanlış anlaşılmaya ve karmaşaya yol açar (Koç, 2005: 16). Okulda, derse başladıktan sonra kapıyı vurup izin alarak sınıfa girmek isteyen öğrenciye, sert bir tavırla “gir” demenin öğrenciye verilmiş bir izin olarak görülmesi olanaksızdır. Burada öğrencinin, sınıfa girmekle birlikte çıkaracağı anlam “niye geç geliyorsun”, “geç geldiğin için sana kızgıyım”, “bir dahaki sefer dersi bölme” gibisinden olacaktır. Öğretmen, öğrencisini dersine kabul ettiğine göre, tavırlarını da bu kabule uygun yumuşaklıkta sergilerse zaten geç gelmenin huzursuzluğunu yaşayan öğrenciyi de rahatlatmış ve onu da okul gününe huzurlu olarak başlatmış olacaktır (Ergin & Birol, 2000: 132). “Kanal tutarsızlığı” olarak da adlandırılan böyle durumlarda, çocuklar çözümü beden dilinin verdiği mesajı esas almakta bulurlar. Bateson tarafından tanımlanmış olan “double-bind” (Kanal tutarsızlığı) olgusu anne çocuk arasında geçen bir örnek ile de açıklanabilir. Anne asık bir surat ve sert bir ses tonuyla, kolları bağlı olarak, çocuğuna “Gel yanıma!”, dediğinde çocuk, kanal tutarsızlığı yüzünden bu çelişkili durumda ne yapacağına karar veremez. Annenin sözlü olarak verdiği mesaj, sözsüz olarak verdiği mesaj ile uyumsuzdur. Bu durum uzun vadede şizofreniye yol açabilmektedir. Çünkü kanal tutarsızlığı olgusunun en çarpıcı özelliği, bu davranışa maruz kalan kişinin durumu hiçbir şekilde tartışabilme veya bu ortamdan kurtulma şansının olmamasıdır. Örneğin çocuk annesiyle yaşamak zorundadır ve böylece kargaşa içerisinde yaşar ve dayanılmaz bir durum içerisine girer (Özbent, 2007: 261).

2. 2. 3. 6. Belirsiz Olma

Sınıfta yüzünü somurtarak oturan öğrenciyi hemen anlamak kolay değildir. Buna tek bir anlam yüklemek mümkün olamaz. Arkadaşlarıyla tartışmış, parasını düşürmüş veya evdeki bir olay canını sıkıyor olabilir (Ergin & Birol, 2000: 132). Başka bir örnek ise şöyledir; öğretmen çocuğun boş bakan yüzünü görür, “sana ne söylediğimi tekrar et” der. Çocuk korktuğu için öğretmene cevap veremez. Öğretmen çocuğun umursamaz ve saygısız olduğunu düşünüp kızgınlık hisseder, oysa çocuk sadece korktuğu için öğretmene yanıt verememiştir (Koç, 2005: 14).

2. 2. 3. 7. Kültüre Göre Değişme

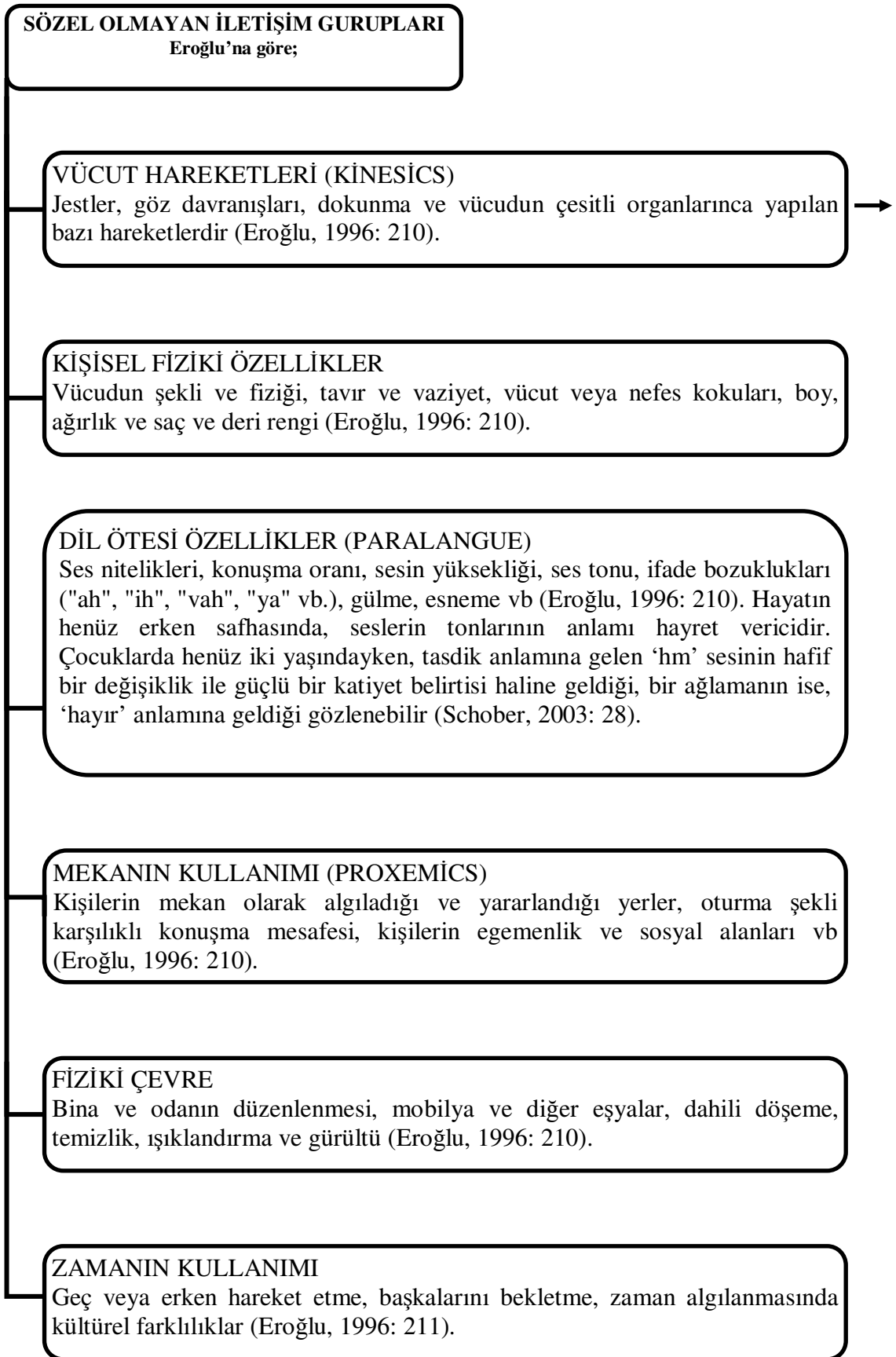
Beden dilinde kullanılan sembollerin anlamları, çoğunluklar yaşanan toplumun kültürüne bağlıdır. Nitekim, evrensel olarak geçerlilik taşıyan çok az sözsüz iletişim sembolü vardır. Bir ülkenin değişik yörelerinde bile, aynı semboller çok farklı anlamlara gelebilir (Şimşek, 2000: 62). Dolayısıyla sözsüz iletişim ancak belirli bir kültürel yapı içinde anlamını bulur (Tutar & Yılmaz, 2003: 58). Örneğin, şehirlerarası otobüs terminalinde, arkadaşını uğurlamakta olan biri ile yolcu olan kişi, dakikalarca el-kol hareketlerinden faydalanarak çok rahat iletişim kurabilirler. Bu da, beden diliyle iletişimin çok güçlü olabileceğini ama sembollerin anlamlarında, karşılıklı ortaklaşma olması gerektiğini göstermektedir (Şimşek, 2000: 61).

Değişik milletlerden olan kişiler işaretleri kullanırken devamlı birbirlerine yabancılaşma tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Brejnev Amerika Birleşik Devletleri'ni ziyaret ettiğinde, Nixon ve kendisi kamuoyu önünde huzur hissini yaymak için belirli simgeleri kullanmışlardı. Nixon elini sallayarak selam anlamına gelen bilinen Amerikan el hareketini kullanırdı. Brejnev ise bu tür gösterilerde Sovyet dostluk simgesi olarak kollarını uzatıp ellerini kavuşturur ve yüzünün hizasına kadar kaldırırdı. Brejnev, bu işaretin hemen hemen sadece boks karşılaşmalarında kullanılan 'galip benim' anlamına gelen bir Amerikan jesti olduğunu bilmiyordu (Schober, 2003: 18).

2. 2. 4. Sözel Olmayan İletişim Grupları

Şekil 1. Sözel Olmayan İletişim Grupları 1 (Schober, 2003: 30).

Şekil 2. Sözel Olmayan İletişim Grupları 2

VÜCUT HAREKETLERİ (KİNESİKS)

SEMBOLLER

Anlamları kesin olarak tanımlanmış işaretlere sembol adı verilir. Kelimeler, matematik işaretleri, trafik levhaları, cihazların üzerindeki işaretler, sporda hakem hareketleri, polis ve askeriyede el işaretleri vb (Schober, 2003: 15-18).

AMBLEMELER

Beden dili araştırmacıları sembol niteliğindeki jestlere “amblem” adı da verirler. Kastedilen, birkaç kelime eşliğinde yapılan baş, el ve kol hareketleridir. Sembolik jestlere sağır ve dilsiz alfabeleride dahildir (Schober, 2003: 15-18).

BENZETME İŞARETLERİ

Beden ile sürekli benzetme işaretlerinden oluşan hareketler yapılır. Dar anlamda, terim anlamı belirlenmiş olan ve kastedilen şeyi iyi veya kötü taklit etmeye çalışan işaretleri kapsar. Birisine pencereyi açması için veya içecek bir şeyi getirmesi için yapılan işaretler kodlanmış, anlamı kesin işaretler değil, genellikle olayı tasvir eden hareketlerdir (Schober, 2003: 19-20).

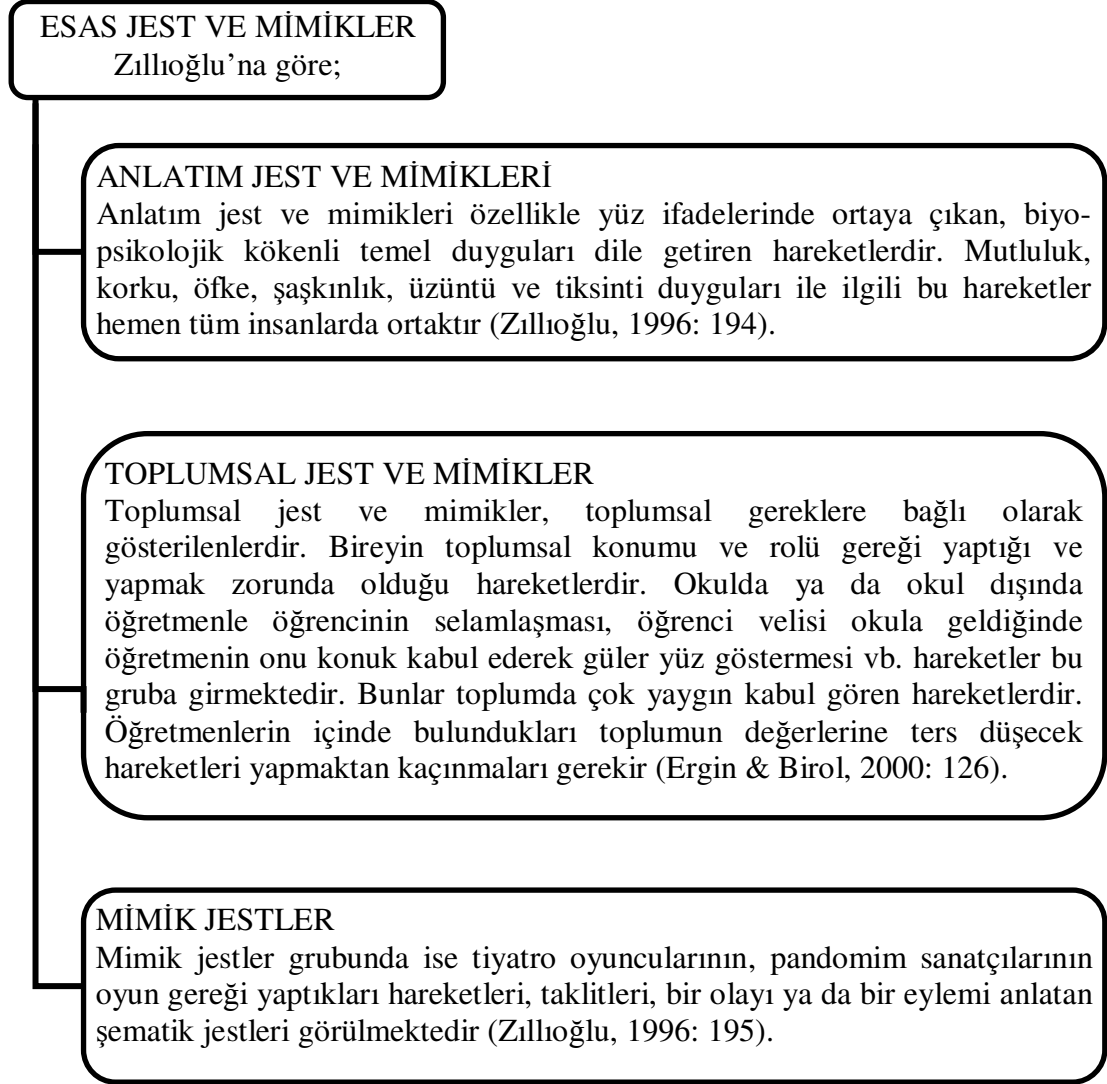
BELİRTİLER- İKİNCİL JEST VE MİMİKLER

Esas olarak anlatıma katkıda bulunmayan ve kendiliğinden (refleksiv) ortaya çıkan bu hareketlere ikincil jest ve mimik veya belirtiler denir (Ergin & Birol, 2000: 126). Ansızın ortaya çıkarlar ve karşıdaki kişi tarafından genellikle doğru olarak anlaşılır, daha doğrusu bilinçsiz reaksiyonları doğururlar. Hisleri belirten, bir heyecanlanma sonucu ortaya çıkan ah, i, of gibi kelimeler veya esnemek bunlara örnektir. Beden ile iletilen mesajlar genellikle bilinçsiz olarak meydana gelen, ruh halini ve hisleri anlatan belirtilerdir. Kızgınlık, korku, şaşkınlık, üzüntü, nefret, sevinç gibi hisleri gösteren kas hareketlerinin tümü bütün insanlarda aynıdır. Özellikle bu son alan, kişisel iletişim yeteneği geliştirmek açısından daha fazla ilgi çekmektedir. (Schober, 2003: 20-24).

ESAS JEST VE MİMİKLER

Esas jest ve mimikler, düşünce ve duyguları destekleyen, onları somutlaştıran hareketlerdir. Örneğin, sohbet sırasında göz kırpması, başı sallama, kolları açma gibi işaret ve hareketler iletilmek istenen ve programlanan bir mesajı içeren jestlerdir (Ergin & Birol, 2000: 126).

Şekil 3. Vücut Hareketleri

Şekil 4. Esas Jest ve Mimikler

2. 3. Eğitimde İletişim

Eğitimin temel malzemesi insandır. İnsan değişkenine bağlı olarak, eğitimde verim yada verimsizlik ortaya çıkmaktadır. İnsanın anlaşılması ne kadar zorsa onunla ilgili çalışmalar da o oranda karmaşıktır. İnsanla iyi bir iletişim kurulabilirse, eğitim çalışmalarında bu durum yaygınlaştırılabilir ve eğitimdeki hedefin yakalanması sağlanabilir (Kayaalp, 2002: 38).

Olumlu öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulması, yapılan pek çok araştırmada akademik başarıyı ve öğrenci davranışlarının öğrenci-öğretmen ilişkisinin niteliğinden etkilendiğini göstermektedir (Varış, 1998: 170).

Örgün eğitim, büyük ölçüde yazılı ve sözlü iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlarken, sözsüz iletişimi ihmal etmektedir. Bunun sonucu olarak da, öğrenme sürecinde beden dilini etkili biçimde kullanarak, sözsüz iletişim kurabilme konusunda çoğu insan sıkıntı yaşamaktadır. Oysa, daha informal ortamlarda sözsüz iletişimin başarı olasılığı son derece yüksektir (Şimşek, 2000: 61).

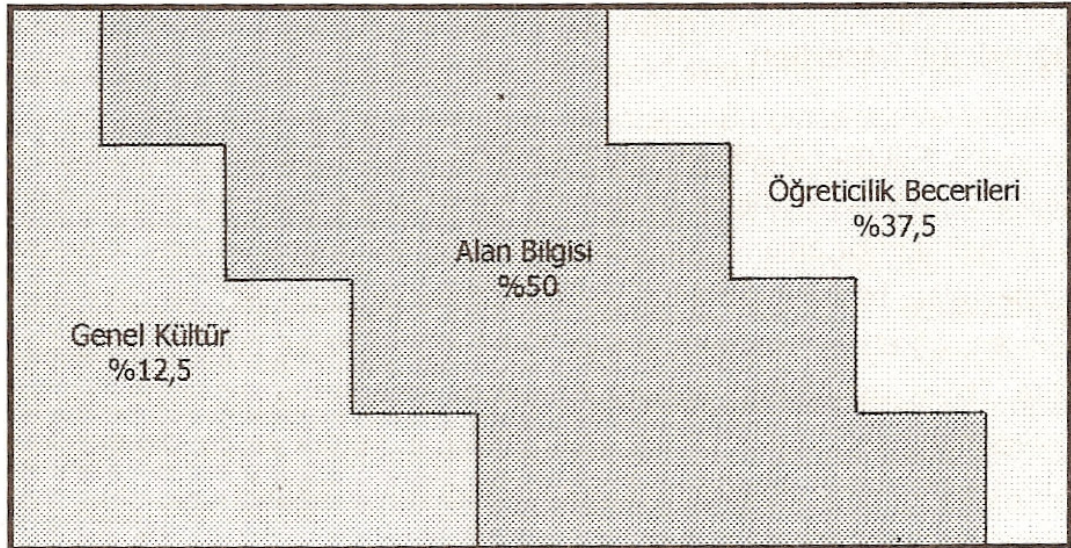
2. 3. 1. Kaynak Konumundaki Öğretmen

Öğretmenin iletişim becerisine sahip olma derecesi öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkilerin niteliğinde ve öğretimin etkililiğinde önemli bir role sahiptir (Onural, 2006: 33). Sınıf içinde bilgisinin dışında görünüm ve davranışlarıyla da otoritenin kaynağı olmalıdır. Duruşu, bakışı, hareketleri bu otoriteyi yansıtmalıdır (Çalışkan & Yeşil, 2005: 202). Öğrenciler, öğretmenin kafasının içindeki bilgilere, düşüncelere; aklından geçirdiklerine değil, yaptığı hareketler; söylediği sözler; beden diliyle ifade ettiklerine; sevincine, nefretine; öfkesine; güler yüzlülüğüne vb. davranışlarına tepkide bulunurlar. Bu sebeple öğrencilerin öğrenmelerini harekete geçirmek ve eğitim açısından etkilemek için öğretmenlerin sosyal iletişim-etkileşim teknik, taktik ve stratejilerine hakim olmaları başarılarını artırıcı bir rol oynar (Özcan, 2003: 37).

Bir konuyu bilmek, onu öğretebilmek için tek başına yeterli değildir. Öğretim işinde, alan bilgisinin yanında, yetkin öğreticilik becerileri de gereklidir. Yaşamsal olan nokta bunlardan hangilerinin ne zaman kullanılmasının uygun olacağına karar verebilmektir. Hedef kitlenin öğrenme gereksinimleri, konunun özellikleri, eğitim yapılacak yerin düzeni, teknolojik olanaklar, öğretim için ayrılan süre, varolan bütçe, kullanılacak yöntemler, beden dili, sınıf yönetimi, disiplin, değerlendirme sistemleri, bilginin gerçek kullanım alanları ve beklenmeyen durumlarla başedebilme gibi değişkenlerin tümü, etkili öğretim becerilerinin seçimini ya da kullanımını etkiler

(Şimşek, 2000: 53). Bu gereklilikler öğretmen adaylarının hizmet öncesinde “iletişim”, “eğitim teknolojisi” vb. dersleri de almalarının yararlarını ortaya koymaktadır (Ergin & Birol, 2000: 105).

“Paralel Model” adı verilen bu anlayışa göre, eğitimci formasyonunun %12,5’ini genel kültür, %50’sini alan bilgisi ve %37,5’ini öğreticilik becerileri oluşturmaktadır. Ayrıca genel kültür, lisans eğitiminin ilk yıllarında daha ağırlıklı olurken, son yıllara doğru öğreticilik becerileri yoğunlaşmaktadır. Alan bilgisinin oranı ise, dört yıllık eğitim süresi boyunca aynı kalmaktadır.

Şekil 5. Eğitimci Formasyonu (Şimşek, 2000: 54).

Öğretmen adaylarının eğitimleri sırasında sözlü iletişim konusunda “giriş” niteliğindeki bir dersten öte de bazı dersler almaları (örneğin, öğrencilerin iletişim davranışlarının anlama amaçlı bir ders) gerekmektedir (Ergin & Birol, 2000: 111). Bencuya’ nın (2003), “Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri” başlıklı yüksek lisans tezinde, araştırmanın evrenini İstanbul’da bulunan özel okullar, örneklemi ise iki özel okul ve bu okullardaki iletişim becerileri eğitimi alan ve almayan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda ise, yapılan eğitimlerin katılımcıların bilgi, beceri ve tutumlarında

değişmeler meydana getirerek öğrencilerin öğrenme sonuçlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Ancak alınan bu eğitimlerin niteliğini de sorgulamakta fayda vardır. Öğretmelik davranışları olarak açıklanmaya çalışılan davranışlar, genellikle her zaman ve mekanda genel-geçer soyut davranışlar olarak ortaya konmuş, bir meslek olarak öğretmenliğin niteliği ve somut davranışları ise tam olarak açıklanmamıştır. Soyutlamaların nasıl somutlaştırılacağı ve davranışa dönüştürüleceğine dair bilgiler de son derece kısıtlı ve örnek sayısı çok az olmuştur (Özcan, 2003: 33).

Sonuç olarak öğretmen iyi bir iletişimin mesleğine katkısını çok iyi kavramalı ve başarılı iletişimin koşullarını gerçekleştirmeye özen göstermelidir. Meslektaşları, öğrencileri, veliler ve yöneticilerle iyi bir iletişim kurmaya çaba harcamalıdır (Bilen, 1999: 28). Öğrencide oluşan davranışlar öğretmen davranışlarının bir yansımasıdır. Eğitilmiş kişilerin nitelikleri kendilerini eğiten kişilerin nitelikleri ile özdeş sayılabilmektedir. Öğrenciyle girdiği iletişimde sözcüklerini daha anlamlı kılmaya çaba gösteren öğretmenin sözsüz iletişimin varlığını çok iyi kavraması ve sözsüz iletişimin büyük gücünden yararlanması zorunluluğu vardır (Ergin & Birol, 2000: 123).

Çalışkan'ın (2003), "Sınıf Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi" konulu doktora tezinde, sınıf öğretmenlerinin dikkati tam olarak sağlayamadıkları, mimik ve jestleri yeterince kullanmadıkları, öğrencilerle konuşurken onlarla yakın iletişime geçmedikleri, motivasyonu artırıcı uyarıcı kullanmadıkları, kısmen de olsa fiziki ceza uyguladıkları bunların yanında fiziki görünümlerine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Öztaş'ın (2001), "Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri" başlıklı yüksek lisans tezinde ise, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre iletişimde daha etkili oldukları, il merkezinde çalışan öğretmenlerin ilçe merkezinde çalışan öğretmenlere oranla iletişim konusunda daha yeterli oldukları, sınıf öğretmenlerinin sınıf içi iletişim davranışlarının kendilerine göre yeterli, öğrenci ve gözlemci görüşlerine göre ise kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir.

2. 3. 1. 1. Beden Eğitimi Dersi ve Öğretmeni

Öğrencilerin, gelişim özellikleri göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak geliştirmeleri beden eğitiminin genel amacıdır (Çöndü, 1999: 16-17). Beden eğitimi bireylerin, fiziksel olarak daha güçlü, kuvvetli ve dayanıklı, iş verimi yüksek, becerikli, yaratıcı ve üretken olmasına katkı sağlar. Sosyal olarak yasalara ve kurallara uyan, birbirine karşılıklı saygı duyan, yanlışları tasvip etmeyen, doğruları, güzelleri alkışlayan, yeniliği, başarıyı, gerçeği araştıran bireylerin yetişmesini ve böylece çağdaş toplumun yaratılmasını sağlar (Yetim, 2000: 129). Spor ise, sosyal insanların yetiştirilmesinde eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Spor yoluyla sosyalleşmek, insanlar arasında menfaatsiz bir yakınlığın doğması ile insancıl kaynaşmayı gerçekleştirebilir (Keten, 1974; 14-17).

İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 02.08.2006 tarih ve 12348 sayılı teklif yazısı üzerine “İlköğretim Beden Eğitimi (1–8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı” 2006–2007 Öğretim Yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir. Talim terbiye kurulunun 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı kararı ile kabul edilen “İlköğretim okulları haftalık ders çizelgesi” ne göre, beden eğitimi dersi 6., 7. ve 8. sınıflarda bir saat, seçmeli spor etkinlikleri dersi iki saat olarak uygulanmaktadır (<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=program>). Beden eğitimi ve seçmeli spor etkinlikleri derslerini, beden eğitimi öğretmeni yürütmekle görevlidir. Bu programa göre, 2007-2008 eğitim öğretim yılı itibari ile, 6. ve 7. sınıflar bir saat beden eğitimi dersi, 8. sınıflar ise iki saat beden eğitimi dersi görmektedirler. Yeni program kademeli olarak uygulamaya konulduğundan, bu eğitim öğretim yılında 8. sınıflar eski programa göre eğitim almaktadırlar.

Beden eğitimi öğretmeni çok değerli olan beden eğitimi ve sporun amaçlarını yerine getirmektedir. Bu sebeple beden eğitimi öğretmeni hareketleri ile öğrencilerine örnek olmalı, alanında gerekli bilgi ve beceriye sahip olmalıdır (Kale &

Erşen, 2003: 166). Öğretmen tarafından ortaya konulan kişilik ve öğrencilerle olan ilişki, konu ile öğrenci arasında önemli bir bağ oluşturur. Beden eğitimi öğretmenin fiziksel, sosyal, ruhsal ve zihinsel özellikleri, gelişen genç öğrencilerin eğitimi, yönlendirilmesi ve onlara örnek olunması bakımından önemlidir.

Beden eğitimi öğretmeni, 40-80 kişilik sınıflardaki günlük ders programından sonra genelde okul içi ve okullar arası sportif faaliyetler ile ilgilenmek durumundadır. Öğrencilerle olan çalışmaların yanı sıra diğer öğretmenler, yöneticiler ve toplum ile olan işler günlük okul mesaisinden daha fazla zaman gerektirir. Özel günler için (23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı vs.) aylar öncesinden hazırlık yapmak, törenlere katılmak ve törenler için okul dışında yapılan toplantı ve çalışmalara katılmak beden eğitimi öğretmenin yapmış olduğu çalışmalardır. Bütün bunların yanında mesleki yönden gelişmek ve sporun gelişmesine katkı sağlamak amacı ile yapılan antrenörlük ve hakemliklerde ayrı bir yük ve sorumluluk getirmektedir.

Beden eğitimi öğretmenliği zorluklar içeren bir meslektir. Her şeye rağmen çoğu beden eğitimi iyi eğitilmiş, etkili beden eğitimi programı uygulayan, mesleğine değer veren kişiler olarak anılmak isterler (Tamer & Pulur, 2001: 17-18).

Öğrenci gözüyle beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler belirlenecek olursa; öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinden görmek istedikleri ilk beş davranış sırasıyla; mesleki yeterlilik, öğrencileri anlama, dersi ilginç hale getirme, sportmenlik ve öğrenci performansını değerlendirmede nesnellik olduğu görülmüştür. Başka bir çalışmada ortaya çıkan ise; öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinden görmek istedikleri en önemli davranışlar; öğrencileri her konuda anlama, mesleki bilgi ve becerisinde yükseklik ve hoş görüdür. Ayrıca öğrenciler sıcak, sabırlı ve öğrenci sorunlarıyla ilgilenen öğretmen özelliklerini ön plana çıkarmışlardır (Demirhan & Çamur, 2000: 255). Beden eğitimi öğretmenini değerlendirmeye yönelik yapılan başka bir ankette; öğretmenin sempatik, arkadaşça, samimi, anlayışlı ve genç olması istenmiştir (Kale & Erşen, 2003: 166)

2. 3. 1. 1. 1. Bedensel Zeka

Kinestetik-Bedensel Zeka, aklın ve vücudun mükemmel bir fiziksel performansla birleştirilerek belli bir amaca yönelik faaliyetlerin sergilenebilmesi yeteneğidir (Yavuz, 2001: 146). Bedensel zekaya sahip insanlar;

- Zihin ve vücut koordinasyonlarını etkili bir biçimde kullanırlar.
- Sağlıklı yaşam konusunda vücutlarına özen gösterirler.
- Fiziksel işlerde, görevlerde denge, zarafet, maharet ve dakiklik gösterirler.
- Çevresini, nesneleri, eşyaları dokunarak ve hareket ederek inceler. Öğrendiklerine dokunmayı, ellemeyi ya da onları kullanmayı tercih ederler (Yavuz, 2001: 146).
- Kinestezi, diğer insanların ve nesnelerin hareketlerini doğrudan kavrayabilmekle ilgilidir.
- Bu zekaya sahip kişiler duygularını vücut diliyle ifade eder (Selçuk & Kayılı & Okut, 2002: 62-63).

Sporcular, dansçılar, koreograflar, oyuncular, cerrahlar, pandomimciler, sanatkarlar yüksek derecede gelişmiş kinestetik zekaya sahiplerdir (Yavuz, 2001: 146). Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinde kinestetik zekaya sahip olmaları gerektiği söylenebilir ve beden eğitimi öğretmenlerinin, diğer branş öğretmenlerine göre, sözel olmayan iletişim davranışlarına daha çok başvurması beklenebilir.

2. 3. 2. Alıcı Konumundaki Öğrenci

Eğitsel iletişimde dikkate alınması gereken öğrenci özellikleri, yalnızca gelişim gereksinimleri ve bireysel farklılıklarla sınırlı değildir. Öğrencilerin genel eğitim düzeyleri, cinsiyetleri, yaşları, sosyo-ekonomik konumları, eğitime ilişkin beklenti ve tutumları gibi değişkenler, eğitsel iletişim sürecinin işleyişi ya da sonuçlarını geniş ölçüde etkilemektedir. Bunlara kısaca değinmekte yarar vardır (Şimşek, 2000: 141).

2. 3. 2. 1. İlköğretim İkinci Kademe Öğrenci Özellikleri

Örgün İşlemler Dönemi (11 yaş sonrası): Zihinsel gelişim en yüksek düzeye ulaşmaktadır. Birçok insan 15-16 yaşlarına gelinceye kadar her türlü sorunun çözümünü mantıksal olarak düşünebilmektedir. Bazı insanların hiçbir zaman örgün düşünmeyi beceremediği de bir gerçektir. Örgün düşünme dönemi, aslında soyut düşünmenin çok belirleyici olduğu yetişkinlik evresi olarak da görülebilir (Şimşek, 2000: 131). Bu çağ boyunca zeka, hızla gelişmesini sürdürür (Binbaşioğlu, 1994: 69).

Kimliğe Karşı Rol Karmaşası (12-20 yaş): Bu dönem, çocukluk ve olgunluğun kesiştiği bir dönemdir. Özellikle ergenlik çağındaki gençler "ben kimim?" sorusuna yanıt bulmaya çalışmaktadırlar. Ergen kişi, toplumsal ve mesleki açıdan kendi kimliğini açıkça tanımlayamazsa, bir yetişkin olarak ne yapacağını bilemez. Bu dönemin sağlıklı geçirilmesinde akran kümelerinin oynadığı destekleyici rol çok önemlidir (Şimşek, 2000: 132).

Bu zamanda öğrencinin fizyolojik yapısı adeta yeniden yapılır. Bu zamanda görülen en önemli olay “erinliğe erme” dir. Erinliğe erme, birdenbire başlayan boy uzamasının son hızını aldığı zamanın sonunda görülür. Bu, kızlarda erkeklerden genel olarak 1-2 yaş öncedir. Kızlarda erinlik 11, 12 yaşlarında başlayabilirse de çoğunlukla ülkemizde 13-14 yaş civarındadır. Erkeklerde bu 14-15 ve hatta 16 yaştır. Bu zamanda boy uzaması ile birlikte, bedende birçok değişiklikler görülür. El, ayak ve burun gibi organlar oransız biçimde büyür, yüzde “ergenlik” adı verilen sivilceler çıkar. Kızlarda kalçalar, erkeklerde omuzlar genişler. İç salgı bezleri, özellikle “cinsel bezler” çalışmalarını artırır. Ses kalınlaşır.

Bu fizyolojik değişikliklere paralel olarak ruhsal yönden de değişiklikler başgösterir. Bedende oluşan oransız büyüme ve yüzdeki sivilcelerin varlığı, çocuk için, bir endişe konusu olur. Buna üzülür. Bu zamanda, bunun “gelip geçici bir şey” olduğu anlatılmalıdır. Fırsat düştükçe, erkeklere baba, dayı, erkek öğretmen; kızlara da anne, abla ve bayan öğretmen tarafından erinlik çağının güçlükleri açıklanmalı ve

rehberlikte bulunulmalıdır. Bu yapılmazsa, bu zamanda çocuğun karşılaştığı ve aslında normal olan durumlar, çocukların dersle ilgilenmelerine engel olur ve yersiz kaygılarla sağlıklarını zedeler.

Bu kaygılar dışında da çocuk ya da genç, zaman zaman halsizlik ve dermansızlıklar hisseder. Bunlarda ana-baba ve öğretmen gibi eğiticiler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır. Baş ve bel ağrıları gibi haller de görülebilir. Bu zamanda çocuk, kendini dinlemek ve istirahat etmek ister. Bu nedenle, onlara yaptırılan işlerde ya da verilen ödevlerde “ölçülü” olunmalıdır. Fazla enerji ve güç isteyen işler verilmemesi gerekir. Bu çağda özellikle erkek çocuklarda görülen oyun ilgileri onlara yorulduklarını bile hissettirmeyebilir. Bununda denetim altına alınması gerekir. Bu çağdaki çocukların hiç değilse 8-9 saat uyumaları sağlanmalıdır (Binbaşoğlu, 1994: 67).

İlk gençlik çağında ortaya çıkan değişiklikler, çocuklara, büyük oldukları hissini telkin eder. Bunun sonucunda büyüklerin kendisine, artık bir çocuk gibi değil, bir yetişkin gibi davranmalarını isterler. Bu da eğitim bakımından son derece önemli bir husustur. Çocuğun bu isteği normal karşılanmalıdır. O bu isteği ile, artık bağımsız hareket edebilmek, kendisine özgü ödev ve sorumlulukları kabul edebilmek için hazır bir duruma gelmiş demektir. Gerek öğretmen ve gerek ana-baba olarak, tartışmalara onun da katılması sağlanmalı, görüşlerini ortaya koymasına fırsat verilmelidir. Onunla hiçbir zaman alay edilmemeli ve ona karşı yetişkin gibi davranılmalıdır. Bu zamanda gence kendisine güvenildiğini belli edecek davranışlarda bulunulmalıdır. İlköğretim ikinci kademe çağına gelen öğrenci, bağımsız olma isteğinin bir sonucu olarak, toplumdan ve onun kurallarından bir süre için kaçır, daha sonra tekrar döner. Kendilerine özgü bir toplum oluştururlar. Birer grup haline gelen bu yaştaki öğrenciler aynı biçimde giyinirler, aynı biçimde konuşurlar. Bu biçimde örgütlenenler, iyi yolda çalışabilecekleri gibi, kötü yolda da çalışabilirler (Binbaşoğlu, 1994: 68)

Çocukluk çağında görülen taklit, bu çağda yavaş yavaş azalmaya başlar ve büyük işler başarmış kahramanlara tapma eğilimi görülür. Dünyada büyük işler

başarmış kahramanlara, bilginlere, mucitlere ve kaşiflere karşı ilgi artar ve adeta onlara taparlar, onlar gibi olmaya özenirler. Bu da eğitim ve öğretim bakımından son derece değerli bir özelliktir. Bu zamanda çocuklara ilgileri doğrultusunda, onları geliştirici nitelikte eserler önerileribilir. Yaptıkları herşeyin özgün olmasını isterler. Onların bu istekleri, öğretimin daha iyi ve etkili olması için bir güvencedir (Binbaşıoğlu, 1994: 69).

Öğrencilerin sözsüz ifade şekilleri iç dünyalarının henüz yapılaşmadığı küçük sınıflarda açıkça gözlenebilir. Büyük sınıflarda ise öğretmen öğrencilerin sözsüz mesajlarını anlamakta zorlanır. Özellikle üçüncü sınıftan itibaren, öğretmenin karşısında sözlü ve sözsüz iletişim hile ve tuzaklarını kullanırlar (Özcan, 2003: 90).

2. 3. 3. Eğitimde Sözel Olmayan İletişim Davranışları

Yapılmış bazı araştırmalar eğitimde sözel olmayan iletişim davranışlarının önemini ortaya koymaktadır. İlkokul öğretmenlerine uygulanan bir araştırmada, öğrencilerinin yüzde 20'sinin güvenilir bir zeka testi sonucunda aldıkları puana göre, mutlaka derslerinde ilerleme gösterecekleri öğretmenlerine söylenmiştir. Bu sözde başarılı olarak seçilen öğrencilerin isimleri öğretmenlere verilmiştir. Sekiz ay dersten sonra tekrarlanan bir testte, bu önceden yapılan tahmin tasdiklenmiştir. Ancak bu sonucun elde edilmesinin sebebi öğrencilerin zekası değildir. Öğretmenler öğrencilerin büyük ilerleme kaydedeceği sözlerine inanmışlardır. Fakat bu öğrenciler gerçekte ortalama gruptaki çocuklardır. Onlarla karşılaştırılabilecek düzeydeki diğer çocuklara nazaran daha iyi not almaları, ancak şu şekilde açıklanabilir: çocuklar hakkındaki pozitif beklentiler, öğretmenlerin onlarla daha fazla ilgilenmesine, onlara güvenmesine vb. yol açmıştır ve bunun sonucu olarak da çocuklar ilerleme göstermişlerdir. Bu pygmalion etkisi genellikle beden-dilsel sinyaller (sesli davranışlar da dahil) sonucunda ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler kendileriyle tatlı bir sesle konuşulması, onlara gülümsenmesi, bakışma ve tasdikleyici baş sallamalar sayesinde; ilgi, cesaret ve pozitif takviye vb. görmüşlerdir (Schober, 2003: 107). Konu ile ilgili başka bir çalışmada ise yaşları 9 ile 16 arasında değişen ve önemli ölçüde davranış bozukluğu gösteren 24 öğrenci üzerinde çalışılmış

ve öğretmence kullanılan beş tür uyarı (emir) biçiminin etkililiği araştırılmıştır. Araştırmada yer verilen uyarılar şunlardır; sözlü uyarı, sözsüz uyarı, fiziksel uyarı ile sözlü uyarı, fiziksel uyarı ile birlikte sözsüz uyarı, fiziksel uyarı. Araştırmayla davranış bozukluğu gösteren öğrencilerde istenen tepkiyi en çok uyandıranların sözsüz uyarılar olduğu sonucuna varılmıştır (Ergin & Birol, 2000: 131). Pektaş (1988) tarafından sözel olmayan öğretmen davranışlarının öğretime etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bir araştırmanın bulgularına göre de öğretmenlerin sözel olmayan davranışlarında iki önemli nokta dikkati çekmektedir. Birincisi, öğretmenler sınıfa giriş hareketi ile öğrencileri pek etkilememekle beraber, sınıftaki ilk hareketleriyle öğrenciler ile daha iyi bir iletişim ve etkileşim kurabildikleridir. İkincisi, öğrenciye vermek istedikleri mesajları, ses ve konuşma biçimleri kadar, yüz, kaş ve göz ifadeleri kullanarak iletebildikleri gözlemlenmiştir.

Okullarda beden dilinin kullanımı ise, üzerinde belli ölçülerde uzlaşmış sembollere dayanmaktadır. Okuldaki ya da işyerindeki eğitimlerde hareketlerin ne anlama geldiğini hem eğitimciler hem de öğrenciler zamanla öğrenmektedirler. Örneğin, soru sorulduğunda eğitimcinin gözünün içine bakan bir öğrenci kişisel düşüncelerini açıklamak istemekte; buna karşılık, eğitimciyle yüz yüze gelmek istemeyen bir öğrenci soruyu yanıtlamaktan kaçınmaktadır. Öte yandan, ders boyunca saatine bakıp duran bir eğitimci, büyük olasılıkla iyi hazırlanmamıştır ve sürenin bir an önce dolmasını beklemektedir. Ters bir durumda, öğrencilere fazla söz hakkı tanımayan ve onlar konuşurken hemen notlarına dönen bir eğitimci, konuyu yetiştirememeye kaygısını yansıtmaktadır. Belirtmek gerekir ki, bu değerlendirmelerde yanılma payı olabilir. Durumu iyice öğrenmeden, kesin yargılarda bulunmamakta yarar vardır. Eğitimciler, beden dilini genellikle sözlü anlatımı desteklemek için kullanmaktadırlar (Şimşek, 2000: 62).

2. 3. 3. 1. İletişim Önerileri

Öğretmenlerin beden dili çalışmaları ile, olumsuz hareketleri yapmaktan kaçınmaları ve özenle ilişki kurma çabasına girmeleri amaçlanır (Schober, 2003: 122). Bununla birlikte doğrudan sözel olmayan iletişim ile ilgili olmayan, ancak

dolaylı olarak bu iletişimi etkileyen bazı faktörler vardır. Bunların bilinmesinin de faydalı olacağı düşünülmektedir.

Konuşma öncesinde iyi hazırlanılmalıdır: Konuşmaya başlamadan hemen önce basit de olsa konuşmacının yapacağı bir beden etkinliği konuşmacıya bazı yararlar sağlayabilir. Örneğin tahtayı silmesi, bir pencereyi açması ya da sandalyeyi yerinden oynatması gibi hareketler bazen konuşma öncesinde konuşmacının dizlerinin ve ellerinin titremesini önler. Konuşma sırasında yapılacak iyi ayarlanmış bedensel hareketler konuşmacının rahat olmasını sağlar. Konuşma öncesinde bir kaç kez derin nefes almak, konuşma sırasında da sık sık durarak nefes almak yerinde olacaktır (Ergin & Birol, 2000: 96).

Kişi kendi iletişimi hakkında objektif değerlendirme yapmalıdır: İyi bir konuşmacı, kendi konuşmasını incelemeli, başarılı ve başarısız olduğu yönler ile bunların nedenlerini araştırmalı, neleri yapması ya da yapmaması gerektiğini saptayarak uğraşında daha verimli bir yola gitmelidir (Ergin & Birol, 2000: 103).

Doğal olunmalı, yapmacık ifadeler kullanılmamalıdır: Yapmacık ifadeler öğretmenler tarafından kullanıldığı zaman, öğrenciler mesajdan çok mesajı ileten kaynak veya mesajın kodlandığı kanal üzerine yoğunlaşırlar. Öğrenciler ile paylaşacakları mesajları özümsemiş öğretmenler, mesajlarını sunarken mesaja ilişkin hissettikleri ifadeleri sınırlamadan veya abartılı süslemelere gitmeden ortaya koyabilirler (Ergin & Birol, 2000: 191). Yetersiz beden dili, iletişimin etkinliğini azalttığı gibi, gereğinden fazla vücut dilide, bir iletişim engelidir (Tutar & Yılmaz, 2003: 58).

Bir konuşma sırasında, kullanılan sözcüklerden çok kalbin ne hissettiği ön plana çıkar. Bu nedenle konuşmalarda gerçekten o anda hissedilenler dile getirilmelidir. Konuşma, uygun duyguları hissederek karşıdakilere aktarıldığında onların da aynı duyguları hissetmeleri sağlanabilir (Mısırlı, 2007: 18).

Ayna önünde konuşma veya konuşmayı video kameraya kaydetme gibi yöntemler ile kişi bu konuda kendi değerlendirmesini yapabilir. Kişi vücudunun duruş şeklini kontrol etmeli, görünüşünü mümkün olduğunca doğal olmasına dikkat etmelidir. Dik durmaya çalışılmalıdır. Bu duruş ile ciğerlere daha çok hava girebilecek ve ses daha uzağa ulaşabilecektir. Eğer kişi gerginse derin nefes almaya çalışılmalıdır. Derin nefes almanın sakinleştirici bir etkisi vardır (Mısırlı, 2003: 50).

Öğretim sürecinde işlenmekte olan konunun öğrencilerce anlaşılıp anlaşılmadığı kontrol edilmelidir: Bu aşamada öğretmenlerden beklenen, derslerin işlenişi sırasında öğrencilerin beden dilleri ile gönderdikleri mesajlardan yola çıkarak, işlenen konuların anlaşılıp anlaşılmadığını hissetmeye çalışmak, anlaşılmadığını düşündüğü yönler için mesajında gerekli değişiklikleri yaparak tekrar sunmaktır (Ergin & Birol, 2000: 197).

Beden dili tek başına net yanıtlar vermez: Beden dili konusunda üzerinde önemle durulması gereken bir hususta, beden dilinde mesaj iletme biçiminin bir tek anlamının olmadığıdır. Herhangi bir jestin anlamı, kültür normlarına, kişisel tarza, fiziksel ortama ve kişinin alışkanlıklarına bağlı olarak ortaya çıkar. Kısaca sözlü, sözsüz ve yarı dilsel iletişim, tek başına onları kullanan şahıslar hakkında net bir mesaj vermez. Etkin bir iletişim için bu üç iletişim biçiminin bir arada uyum içinde kullanılması gerekir (Tutar & Yılmaz, 2003: 60). Denilebilir ki iletişim, oldukça karmaşık ve çok boyutlu bir kavramdır (Aydın, 1998: 8).

Öğrencilerin soruları dinlenmelidir: Sınıf ortamında öğrencinin anlama çabası içinde olduğunun belirgin bir göstergesi sorulardır. Öğrenci sorularına karşı daha duyarlı öğretmenlerin, öğrencilerce daha çok kabullenildikleri de vurgulanmaktadır (Ergin & Birol, 2000: 198-199).

Diğer bir kişiyi dinlemek, o bireye saygı gösterildiğini iletir ve sağlam bir ilişki kurulmasında yardımcı olur. Bu yöntem öğrenciyi konuşmaya başladıktan sonra devam etmesi için yüreklendirir, ancak ikili iletişimin gereksinimini karşılamaz. Sessizlik öğrencinin “sözünü kesmez”, ancak öğrenci öğretmenin

kendisini dinleyip dinlemediğini bilmez. Sessizlik, sıcaklık ve eş duyum iletemez. Başı öne doğru sallamak, gülümsemek, kaşını çatmak vb. davranışlar uygun zamanda yapılırsa, anlatanı gerçekten duyduğunun mesajını verirler (Özen, 2001: 101). Dinleme becerileri etkili olarak kullanıldığında, öğrencilerin davranışları ile ilgili sorumluluk üstlenme, önem, kabul ve saygı görme duyguları hissetmesine olanak sağlar (Celep, 2000: 49).

Öğrenciler küçümsenmemelidir: Bu noktada sınıf ortamındaki öğrenci sayısını o sınıfın kişilik sayısı olarak kabul etmek gerekecektir. Öğrenciler kendilerini bir kişilik olarak kabul etmeyen öğretmenin mesajlarına karşı alıcılarını kapalı tutarlar ve çoğu zaman görünürde dinleyici olurlar (Ergin & Birol, 2000: 206).

Öğrencilere önemli oldukları hissettirilmelidir: Bulunulan konum ne olursa olsun insanları ciddiye almak, saygılı davranmak, onları olduğu gibi kabullenmek gereklidir. Saygılı davranılan kişi saygın olduğu duygusuna kapılır ve aynı şekilde karşısındakine saygılı davranışlar gösterir (Mısırlı, 2003: 133).

Öğretmenlerin öğrencilerini önemsemesi, öğrencilerini birer kişilik olarak kabul etmesi öğrencilerine değer verdiğini onlara hissettirmesi, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini ve saygılarını pekiştirecektir. Öğrencilerini önemseyen öğretmenin de öğrencilerince önemsenmesi söz konusu olacaktır. Önemsenmekle birlikte, sınıf ortamında öğretmenine bir değer yükleyen öğrenci öğretme-öğrenme sürecine daha güdülenmiş ve daha etkin bir biçimde katılacaktır (Ergin & Birol, 2000: 207). Öğretmenleri tarafından sevildiklerini hisseden öğrencilerin, öğretmenlerinin kendilerine daha az ilgi gösterdiğini düşünen öğrencilerden daha yüksek akademik başarı gösterdiğini ortaya koyan araştırmalar, öğretmenlerin öğrencilerle olumlu ilişkiler kurabilme becerilerinin geliştirilmesini önermektedir (Varış, 1998: 170).

Zihinsel Etkinlik: Konuşmanın görsel ve işitsel öğelerinin gerisinde, bunlara anlam veren zihinsel süreçler yatmaktadır. Düşünme, kavrama, yorumlama gibi işlemleri içeren bu süreç beyinde gerçekleşmektedir. Bazı konuşmacılar (özellikle

aday öğretmenler, staj dönemlerinde) hep kendi kendileriyle ilgilendikleri için bir türlü zihinsel rahatlığa kavuşmazlar. Sürekli olarak kendi kendilerine “konuşmam başarısız mı olacak”, “gülecekler mi?”, “acaba yanlış yapacak mıyım?” gibi sorular sorarlar. Oysa, öğretmen, anlatacağı konu alanının uzmanı olduğunu düşünerek öncelikle zihinsel bir rahatlığa kavuşmalıdır. Bu tür kaygıları fazla duymamalıdır. Yanlış yaparsa düzeltme şansı vardır. Konuşmacı, hem kendisine hem de dinleyicisine karşı normal düzeyde bir heyecan gösteriyorsa, bu dinleyicinin konuşmaya olan ilgisini artırır. Ancak duyulan heyecanın düzeyi yükselirse, bu kez dinleyiciler konuşmacı adına kaygı duyabilirler. Bu nedenle konuşmacı, heyecanının neden olabileceği dengesizliğin dışı yansımaları denetim altında tutmaya çaba göstermelidir. Başarısızlığa karşı en iyi güvence konuşmacının konuşmaya hazırlanmasıdır (Ergin & Birol, 2000: 94-95).

Öğretmen zevkle ders anlatmalıdır: Öğretmenin sınıf önünde yaptığı eylemlerde, göstermek, anlatmak, okumak vb. durumlarda, bunlardan zevk aldığını göstermesi beklenir (Schober, 2003: 123).

Günlük yaşamda, bir çok beden dili hareketi bilerek ya da bilmeyerek kullanılmaktadır. Beden diline yüklenilen anlamlar kimi zaman birbirine yakın iken, kimi zaman da aynı anlamları taşımaktadırlar. İşyerinde kaşlarını çatan bir müdürde, okulda kaşlarını çatan bir öğretmen de bu hareketiyle kızgınlığını belirtmektedir. Beden dili hareketleri çeşitli gruplar altında toplanabilir.

2. 3. 3. 2. Yüz İfadeleri (Mimikler)

Birçok kültürde beden dili denildiği zaman genelde yüz ifadeleri akla gelmektedir. Aslında bu yersiz de değildir çünkü sözsüz iletişime katılan organlar arasında değişik biçimler alabilme bakımından insan yüzü çok güçlü bir kapasiteye sahiptir. Nitekim uzmanlar, insan yüzünün 250 bin değişik ifadeyi yansıtabildiğini belirtmektedirler (Şimşek, 2000: 65). Yüz oldukça karmaşık bir iletişim sistemine sahip olduğundan dolayı yüz ifadelerini anlamak her zaman kolay değildir (Cüceloğlu, 1987: 158).

Bazı yönlerden ise insanın iç dünyasının çehresine dışavurumu olan yüz ifadesi için, insan doğal hali dışında fazlada bir şey yapamaz. İyi bir şey söylemek istenildiği zaman herkes güler ya da birini uyarmak istenildiğinde ciddi bir ifade takınılır (Ammelburg, 2003: 86). Kültürlerarası araştırmalar, mutluluk, korku, kızgınlık, şaşkınlık, üzüntü ve tiksinti gibi altı temel duyguyu aktaran ortak yüz anlatımları bulunduğunu göstermiştir (Zillioğlu, 1996: 198). Örnek olarak kaşlar; yamamen kalkık; inanmazlık, yarım kalkık; şaşırılmış, normal; yorum yok, hafif aşağı; hayrete düşmüş, tamamen aşağı; kızgın, ağız ve çene yaygın ise memnun anlamlarına gelmektedir (Mısırlı, 2003: 51).

Diğer bir taraftan, yüz ifadelerini saklayabilmek herkesin yapabileceği bir beceri değildir ve herkes tarafından kolayca algılanabilir. İstenilmeden yapılmış olan mimikler daha doğru bir mesajın ifadeleridir. Ancak, daha sonra değişir ve istendik ifadelerle kapatılırlar. Örneğin; hoşlanılmayan biriyle karşılaşıldığında gösterilen doğru yüz ifadesi hemen, diğer yüz ifadeleriyle maskelenerek hoşnutsuzluk gizlenir (Mısırlı, 2003: 46-47).

Eğitsel iletişimde yüz ifadeleri gibi güçlü bir kapasiteyi işe koşturmak, sürecin başarısını büyük ölçüde artıracaktır. Eğitimcilerin özellikle dikkat etmeleri gereken nokta, olumsuz anlamlara gelebilecek yüz ifadeleriyle öğrencilerin cesaretini kırmamak ya da onları arkadaşları önünde küçük düşürmemektir. Örneğin, bir öğrenciye iltifat ettikten hemen sonra sınıfa dönüp göz kırpan bir eğitimci aslında öğrenciyle alay etmektedir. Bunun farkına varan bir öğrenci önce üzülür, ardından eğitimciye karşı tutum geliştirir ve sonunda görüş bildirmeme kararı alabilir. Burada artık kaybedilmiş bir öğrenci vardır. Oysa, eğitimde "kaybetmek için bir öğrenci bile çok fazladır" kuralı egemen olmalıdır (Şimşek, 2000: 65).

Başer'in (2003), "İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Belirli Beden Dili Davranışlarının 5. ve 8. Sınıf Öğrencileri Üzerindeki Etkileri" başlıklı yüksek lisans tezinde kız öğrencilerin öğretmenlerin yüz ifadelerinden erkek öğrencilere oranla daha fazla etkilendikleri bulunmuştur.

2. 3. 3. 2. 1. Gözler

İnsan bedeninde en dikkat çeken yer yüz, yüzde ise en çok dikkat çeken yer gözlerdir. İki insan arasındaki gerçek iletişim göz göze gelmekle başladığından gözlerin ve bakışın büyük bir anlam ve önemi vardır (Ergin & Birol, 2000: 125). Gözlerin önemi, her türlü iletişimde vurgulanmaktadır. Çünkü hem konuşma hem sessizlik anında gözlerin iletişimi hiç kesilmeden sürmektedir. Üstelik, paylaşılan iletilerin içeriğini en doğru biçimde gözlerin yansıttığı belirtilmektedir (Şimşek, 2000: 65-66).

Bir kişi başka bir kişinin gözüne bakıyorsa ona ilgi duyuyor olduğunu yansıtmaktadır. Bu nedenle karşısındakini etkilemek isteyen insanlar gözlerinin içine bakarak konuşurlar (Ergin & Birol, 2000: 125). Konuşurken insanların yalan söyleyip söylemediğini saptayabilmek için, göz bebeklerinin hareketleri üzerinde uzmanlar ayrıntılı çözümlemeler yapmaktadırlar (Şimşek, 2000: 65-66). Göz bebeklerinin büyümesi, kişinin konuya, ya da nesneye ilgisinin arttığını küçülmesi ise, ona karşı nefret ve kızgınlık duyduğunu gösterir göz teması, pozitif veya negatif hisleri iletmenin aracı olarak kullanılır (Tutar & Yılmaz, 2003: 57). İletişim sırasında karşısındaki kişinin yüzüne bakmayan bir insanın içtenliğinden kuşku duyulmaktadır. Çoğu zaman söylenen bir şeyi inandırıcı bulmayan kişiler "Bunu gözümün içine bakarak söyle" demektedirler (Şimşek, 2000: 65). Birisi üstün olduğunu düşünüyorsa gözle dışarıda bırakma hareketini, yaygın olarak "burnun üzerinden bakmak" olarak bilinen, kafayı geriye atarak uzun bir bakış atma hareketiyle birlikte yapar (Pease, 1997: 123). Kısaca gözler, kaş çatma, gülme, hüzn, umut, beklenti, şaşkınlık, sinirlenmek vb. pek çok ifadeyi insan yüzüne verebilir (Küçükahmet, 2004: 141). Ayrıca küçük yaşta çocuklar için gülümseme, bir ödül niteliği taşımaktadır (Mısırlı, 2003: 51).

Eğitsel iletişim sürecinde, kaynak ile alıcının arasındaki fiziksel uzaklığın, akademik başarıyla anlamlı bir korelasyon içinde olduğu bilinmektedir. Ön sıralarda oturan öğrencilerin başarı puanları, arka tarafta oturanlarınkine oranla genelde daha yüksek çıkmaktadır. Bunun açıklaması, en zeki öğrencilerin ön sıralarda oturması

değil; ön sıralarda oturanların, eğitimciyle daha yoğun bir göz ilişkisi içinde olmaları ve böylece iletişimde sürekliliği pekiştirmeleridir. Kuşkusuz, uzaklık arttıkça göz ilişkisi zayıflamaktadır (Şimşek, 2000: 65-66).

Konuşurken dinleyicilerin yüzlerine ve gözlerine bakmak gerekir (Ergin & Birol, 2000: 102). Eskiden tavsiye edildiği gibi duvarda bir noktaya asla bakılmamalıdır (Özbent, 2007: 261). Öğretmen uygun bir duruşla, iki metre uzaktan bütün sınıfı görebilmelidir. Herkese bakmak zorunda olduğunu düşünerek, bakışları gerçek ilişki sağlamadan odanın bir köşesinden diğerine sinirli bir tarzda gezmemelidir. Öğretmen daha ziyade bir öğrenciye veya küçük bir grup öğrenciye yoğun bir şekilde bakmalı ve buradan bütün sınıf ile ilişki kurmalıdır. Elbette ki pozitif tutum içerisindeki bir öğrenci seçilmeli ve diğerlerine onlara da hitap ettiğini hissettirmelidir. Bakışların bilinçli olarak kullanıldığı bu tür çalışmalar, öğrencilerin şahısları kişisel algılamalarını ve öğretmen ile sınıfın birbirlerine daha sıkı bağlanmalarını sağlar. Eğer gruptaki birisine gülümsenirse, yakın çevredeki başka birisi de gülümseme davranışı gösterebilir (Schober, 2003: 120-121). Ancak dersin bütünü, sınıftaki bir veya birkaç öğrenciye yönelik olarak anlatmamaya da dikkat edilmelidir (Sadık, 1999: 42).

Karşıdakini rahatsız etmeyecek şekilde ve mümkün olduğu kadar göz teması kurulmalıdır (Mısırlı, 2003: 63). Öğretmenlik mesleği için dikkat edilmesi gereken nokta uzun bakışlardır ki bunlar dominant olma ve tehdit anlamına gelebilir. Bu nedenle öğrencilerden birine fazla uzun bir süre bakmamaya dikkat edilmelidir. Öğrencinin güvensizleşmesine ve korkmasına sebep olabilir. Bu, bakılan öğrencinin saldırgan olmasına yol açabilir ve dominant öğrenciler kimin daha fazla bakabileceğini test etmek isteyebilirler (Schober, 2003: 120). Ayrıca göz ilişkisi kurmak demek, gözünü karşıdaki öğrencinin gözünün içine dikmek değil, iki göz ve dudaklar arasındaki üçgene bakmak demektir (Sadık, 1999: 42). Bakılacak nokta burunun üst tarafı da olabilir (Mısırlı, 2003: 63).

Göz teması ile, devam eden olumsuz bir davranış, ders akışı bozulmadan durdurulabilir. Burada davranışı yapan bireyle göz teması kurulur. Göz temasından

kastedilen, göz iletişimini davranışı yapan bireyle bir süre devam ettirmek ve aynı zamanda bu davranıştan rahatsız olduğunu ve hemen sona erdirilmesi arzusunu duyduğunu belirten bir yüz ifadesini de bu iletişime eklemektir. Bu iletişim, sadece öğrenci ile öğretmen arasında oluşacağından, diğer öğrenciler bunun farkında olmayacak ve dersin akışı bozulmayacaktır (Kazu, 2007: 59).

Göz teması, bir öğrenciye söz hakkı vermek için, hafif bir onaylayıcı baş hareketi ile beraber kullanılabilir. Arka arkaya söz hakkı verirken konuşmanın veya tartışmanın hızını kesmemek için göz işareti ile bir sonraki öğrenciye geçilebilir. Konuşan öğrenciye yönelmiş gülen gözler hem onu hem de diğer öğrencileri konuşmaya teşvik edecektir (Özbent, 2007: 268).

Bunların yanında öğretmenin öğrencilerin gözüne bakmadan konuşması ürkekliğinin, kendine güvensizliğinin ve konuyu savsaklamasının bir belirtisi olarak görülebilir. Öğrencilerin yüzlerine bakmadan konuşan öğretmen öğrencilerinden gelecek onay, sıkıntı, kuşku ya da görüşe katılmama gibi belirtileri göremez. Dinleyiciler, düşüncelerini yüksek sesle dile getirmeseler de bedensel hareketleri ile açıklamaktan bir an geri kalmazlar. Dinleyicinin yüzünde bir soru ifadesi gören öğretmen, konuda ilerlemeyi sürdürmek yerine o noktada gerek duyulan açıklamaları yaparak öğrencisini konunun ileri bölümleri için daha hazır duruma getirir. Sınıf içerisinde göz ilişkisi sağlanması, öğretmenle öğrencinin karşılıklı konuşması anlamına gelmektedir (Ergin & Birol, 2000: 102). Bir öğrenci ile konuşurken, ona bakılmaz ise, öğrenci onunla ilgilenildiği ve onun hakkında olumlu duygular taşınıldığı konusunda öğretmenine gülenmekte güçlük çeker (Celep, 2000: 47).

Göz teması kurulmasında, zorluk çekilmesi durumunda, konuşurken güven artıracak bazı yöntemler kullanmak mümkündür. Grup gözlenip, dinleyicilerin gözlerinin ne renk olduğu, kaçının gözlük taktığı, ince veya kalın kaşları mı olduğu, gibi özellikler incelenebilir. Bu esnada tek taraflı bir aynadan gruba bakıldığı hayal edilebilir. Bu tür çalışmalar özellikle küçük gruplar için geçerlidir. Daha büyük gruplarda, burunlara veya alınlara bakılabilir. Hiç kimse gözlerine bakılmadığını fark etmeyecektir. Bu yöntemlerle, kişinin kendine güveni arttıkça, gözlere ve yüzlere

bakmaya başlanabilir. Daha büyük gruplarda, salonun veya konferansın merkezinin her bir parçasını görebilmek için gözlerle dinleyiciler arasında bir “w” veya “m” şekli çizilmelidir (Stuart, 2001: 82).

2. 3. 3. 2. 2. Dudaklar

Dudaklar, sinirlenince ısırılır, endişeyle yalanır, ağlanacağı zaman titrer. Büyüklenenler dudaklarını kıvrarak somurtur, dudaklarını bükerek üstünlük sağlar. Herhalde en çok gülümsemeye yararlar. Gülümseme sıklığı ise kültürden kültüre değişir. Yüzünde hafif bir tebessüm ifadesi bulunanlar ile nötr yüzlü doğal olanların daha sempatik ve iletişime açık oldukları söylenebilir (Shoover, 1994: 61).

Öğrenci davranışları sonrasında öğrencilere gönderilen aydınlatıcı bir yankı olan gülümseme ise, öğretmene sözcüklerle kolaylıkla vurgulanamayacak mesajları öğrencisine kısa bir sürede iletme şansını verir. Özellikle pozitif mesajların bir gösteri şekli olan gülümseme öğrencilerin konuşmaları ile aynı anda gerçekleşmesi durumunda, öğrencilere düşüncelerini organize edebilme gücü veren bir yönlendirici, olumlu bir pekiştireç görevini üstlenir. Sınıf ortamında, istedik yönlendirmeleri yapmak üzere pozitif mesaj üreten öğretmenlerin, öğrenci ilgilerini artırdığına ilişkin Butland’ın araştırma sonuçları da sınıf ortamında güler yüzle gelen mesajların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Cherry de güler yüzlü konuşmacıların mesajlarının alıcılar tarafından daha içten algılandığını araştırmasıyla ortaya koymuştur (Ergin & Birol, 2000: 209-210).

2. 3. 3. 3. Jestler

Baş, el-kol, ayak-bacak ve bedenin duruşundan oluşan jestler, kişinin toplumsal konumu ve duyguları hakkında çok zengin bilgiler verir (Zıllıoğlu, 1996: 199). Jest dili tüm toplumlarda her zaman kullanıla gelmiştir. Hatta bazı toplumlarda yazı dilinin bazı karakterleri doğrudan doğruya jest dilinden geliştirilmiştir. Örneğin, Kuzey Amerika kıtası yerlilerinin kullandığı bir tür ideografik yazıda pipo işareti,

pipo resmi yapılarak değil pipoyu temsil eden jestlerle; Çin yazısında “arkadaş” yada “arkadaşlık”, birbirine uzanmış açık bir el jestinin karakteri ile belirtilmektedir (Demiray (edt.), 2003: 41).

Genel olarak jestler, pek çok değişik anlamlar oluşturabilirler. Örneğin, yumruğunu sıkarak; saldırganlık ifadesi, ellerini yüzüne dayamak; üzüntü ve kaygı ifadesi, elini alına dayamak; yorgunluk ifadesi, başını sallama; konuşmayı ilgiyle izlediğinin ve konuşmanın devam etmesini istediğinin göstergesi olabilir (Mısırlı, 2003: 51).

Konuşmayı destekleyici açıklayıcı ya da düzenleyici misyonlara sahip olabilen jestler, dinleyicisine konuşmanın içeriğini daha iyi anlama, konuşmacısında da konuşmanın açık olmayan ifade ve düşüncelerini açma, yeni fikirlerin doğmasını sağlama olanağı yaratır. Öğretmenlerin konuşmalarında düzenleyici ve açıklayıcı jestlere yer vermeleri karmaşık ifadeler içerisinden sıyrılmalarına, öğrencilerin ise konuları daha iyi anlamlandırmalarına olanak sağlayacaktır (Ergin & Birol, 2000: 204). Örneğin bir öğretmenin kullandığı jestlerle; elleriyle yaptığı bir şekil tasvir edici, bir öğrenci konuşurken onu başıyla onaylaması pekiştirici, tahtaya vurması vurgulayıcı, eliyle sıraya vurarak ses çıkarması dikkat toplayıcı işlev görebilir (Mısırlı, 2003: 47). Buna rağmen öğretmenler jestlerin gücünü kolayca unutabilmektedirler. Bu durumda öğretmenler öğrencilerin dikkatini sağlamak için yoğun çaba harcamak zorunda kalmaktadırlar. Jestlerin öğrencilerin dikkatini sağlamada kullanılan önemli bir yöntem olduğu unutulmamalıdır (Çelik, 2003: 133).

Dikkat edilmesi gereken bir nokta, jestlerin aşırı derecede ve sürekli olarak kullanılmamasıdır. Çünkü jestlerin aşırı derecede kullanımı, izleyenlerin dikkatinin asıl mesajdan çok bu jestlere yönelmesini sağlayabilir (Mısırlı, 2003: 47).

2. 3. 3. 3. 1. Baş Hareketleri (İmler)

Başın şematik jestleri ile, çok küçük hareketlerle, karşıdaki insanları cesaretlendirici, destekleyici ya da reddedici mesajlar verilir. Bu kısa mesajlar insan

ilişkilerinde büyük önem taşır. Örneğin karşıdaki kişinin söylediklerini dinlerken, başın hafifçe yukarı kaldırılması, konuşan kişide büyük rahatsızlık yaratır. Büyük bir olasılıklı söylediğini tekrarlamaya veya sesini yükseltmeye başlar. Buna karşılık başın öne doğru hafifçe sallanması, karşıdaki kişiye “anlaşıyorum” duygusunu yaratır, rahatlık verir ve iletişimi kolaylaştırır. İnsan, kendisine yakın bulduğu ya da kendi görüşüne yakın görüş belirten kişilere doğru başıyla hafifçe yaklaşır, uzak bulduğu ya da kendisinininkinden farklı görüşler belirten kişilerden başıyla hafifçe uzaklaşır. Bu küçük hareket, insanın gerçek duygularını ortaya koyması açısından büyük önem taşır (Ergin & Birol, 2000: 124). Baş yukarı doğru döndürülmüş ise üstünlük gösterir. Eğer baş aynı eksen üzerinde öne eğiliyorsa, tavır uysallık ya da boyun eğmedir. Baş başkalarının çizgisi ekseninde dönükse, anlaşma duygusunu yansıtır. Baş, iletişim kurma durumunda olunan kişiden başka yana döndürüldüğünde bu bir anlaşmazlık işaretidir (Ada, 2002: 168). Başın bu anlatım jestlerinin (şematik baş jestlerinin) bedenin merkezinin duruşu ile birlikte değerlendirilmesi daha doğru bir fikir verir. İnsanın şematik baş jestleri oldukça çeşitlidir. Şematik jestler arasında en çok kullanılan “evet” ve “hayır” jestleridir (Ergin & Birol, 2000: 124).

Öğretmenin sınıf içerisinde baş hareketlerini çok dikkatli kullanması gerekir. Öğrenci konuşmasını bitirmeden, başını yukarıya doğru kaldırmaya başlayan öğretmen öğrencisinin cesaretini kırabilir. Söylemek istediğinden başka şeyleri söyleme girişiminde bulunmasına ya da gelecekte konuşmak için söz istememesine neden olabilir (Ergin & Birol, 2000: 124-125).

2. 3. 3. 3. 2. El-Kol Hareketleri

Beden dilinde mimiklerden sonra en fazla kullanılan ve dikkati çeken el-kol hareketleridir (Zılhoğlu, 1996: 200).

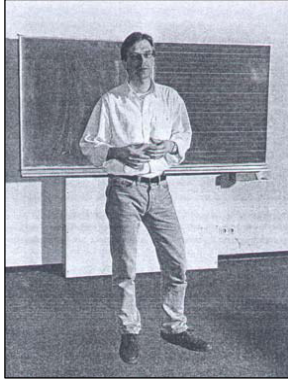
Eller: Çoğu insanın sunuş sırasında en çok uğraştığı ve kurtulmaya çalıştığı organları elleridir. Üstelik, normal bir bedende iki el bulunmaktadır. Biri gizlendiğinde, öteki sorun olmaktadır (Şimşek, 2000: 64). Aynı zamanda eller, dış dünyadan alma ve verme işlerini yaparlar (Sadık, 1999: 40). Oysa eller bedensel

iletişimi en çok destekleyen organlardır. Onlarla uğraşmak yerine, onları unutmak ya da kendi doğal hareketlerine bırakmak sorunu ortadan kaldıracaktır.

Eller sıkıntı kaynağı olmaktan çıkınca, onlardan yararlanmayı öğrenmek gerekir. Bu, sözlü iletileri desteklemek için zaten gereklidir. Ayrıca, elleri kullanırken rahatlık izlenimi verilmelidir. Örneğin, ellerin göğüs ya da karın üzerinde bağlanması yerine, serbest bırakılması ya da arkada tutulması kaynağın özgüven düzeyinin yüksek olması biçiminde yorumlanmaktadır (Şimşek, 2000: 64). Ellerini ceplerine sokarak iletişimden çıkartan insanın iç dünyası “kendimi güvende hissetmiyorum” bu sebeple de ne bir şey almak istiyorum, ne de bir şey vermek istiyorum” demektir (Sadık, 1999: 40). Elleri cebe sokmanın, karşıdakilere karşı saygısızlık ifade ettiği de söylenebilir. Elleri iki yanında bele koymak; saldırganlık ve saygısızlığı, tek eli veya iki eli birden bankoya yaslamak, işe ve iletişimde bulunulan kişilere önem verilmediği anlamına gelmektedir (Mısırlı, 2003: 56). Ellerin kenetli bir durumda olması genel bir olumsuzluğun, hayal kırıklığının habercisidir (İzgören, 1999: 38). Başparmakların kullanımı karakter güçlüğü, ego, egemenlik, üstünlük ve saldırganlık gösterir. Elin sıkılarak işaret parmağının havaya kalkması, konuşmaya otoriter bir hava verir (Altıntaş & Çamur, 2001: 71).

Elleri bedeninin arkasında kavuşturmak otoriteyi temsil eden polislerde, subaylarda ve öğretmenlerde çok sık görülür. Ellerini arkasında kavuşturan kişi, karnı ve göğsü gibi zayıf noktalarını açıkta bıraktığı için, kendisini çok güçlü ve bütünüyle güven içerisinde hissediyor demektir. Bu sebeple bu jest mutlak bir üstünlük ve kendine güven işaretidir. Böyle bir üstünlük gösterisinin özellikle yetişkinlik sınırında bulunan lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinde ve üniversite düzeyindeki öğrencilerde rahatsızlık yaratması mümkündür. Bu sebeple bir öğretmen beden dilinin sınıfında yaratacağı izlenimi kontrol ederek, sınıftan kendisine yönelecek tepkileri de kontrol altına alabilir (Sadık, 1999: 41). Şunu da özellikle belirtmek gerekir ki, eğitimci, öğrencilere doğru kolunu uzatıp içerik üzerinde vurgulama yaparken parmaklarını değil, ellerini kullanmalıdır ve olabildiğince eller açık tutulmalıdır. Parmakla işaret edildiğinde, sanki bireysel öğrenciler hedef gösteriliyormuş izlenimi doğmakta; elle işaret edildiğinde ise, dikkatin yoğunluğu

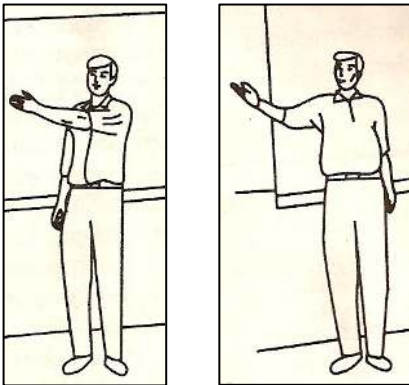
belirli bir bölge üzerinde oturan öğrencilerin üzerine dağılmaktadır (Şimşek, 2000: 64).

Ellerin göğüs ve karın hizasında serbestçe kavuşturulması, huzurlu bir şekilde konsantre olmuş insanı yansıtacağından Heidemann tarafından tavsiye edilmektedir (Özbent, 2007: 280). Soldaki resimde, jest kullanımını her an mümkün kılan doğru bir duruş görülmekte.

Şekil 6. En Uygun Duruş (Özbent, 2007: 282).

Kol Hareketleri: İnsanın en zayıf noktası kalbinin bulunduğu göğüs bölgesidir. İnsanlar kendilerini güvende hissetmedikleri zaman, mağara devrinde yaşayan atalarından devraldıkları bir jesti kullanırlar ve kollarını kavuştururlar. Bir insan dinlediği kişiyle aynı fikirde değilse kollarını kavuşturur. Bu çok sayıda bulunan sınıflar için geçerli olduğu gibi yüz yüze kurulan ikili ilişkilerde de geçerlidir. Karşınızdaki öğrencilerin veya öğrencinin kolları kavuşmuşsa bunu açmak için bir şey yapmak gerekir. Bu amaçla kişinin eline bir şeyler vermek yahut soru sormak gerekir (Sadık, 1999: 40-41).

Soldaki resim ile görülen ters kolla yapılan harekette, kol sınıf ve öğretmen arasında bir bariyer oluşturmuştur. Doğru davranış, sağdaki resimde görülen, derse kaldırırken öğrencilere elin iç tarafını göstermektir (Schober, 2003: 118).

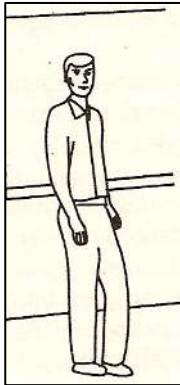
Şekil 7. Kolun Kullanımı (Schober, 2003: 118).

Yapılan bir araştırma konuya açıklık getirmektedir. Bir sınıftaki öğrencilere belirli bir dersi izletirken her zamanki gibi rahat ve gevşek oturmaları, kollarının

kovuşturmayıp ayak ayak üstüne atmaları söylenmiş; bir başka sınıftaki öğrencilere de aynı dersi izlerken kollarını kavuşturmaları ve ayak üstüne atmaları talimatı verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, kollarını kavuşturan gurubun öğrenme miktarını %38 daha düşük olduğu, öğretmene ve öğretilen konuya karşı daha eleştirici oldukları görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarının ortaya attığı bir başka bulgu da kollarını kavuşturan bir dinleyicinin, öğretmene karşı olumsuz bir duygu içinde olmamakla birlikte söylenenlere daha az dikkat ettiğiidir. Kollarını alışkanlıktan ve rahatlıktan kavuşturduğunu söyleyenler gerçekte savunucu bir duygu içinde olmakla kendilerini iyi hissetmektedirler. Eğitim kişiye değil kişiyle yapılan bir süreç olduğundan, öğretmenin niyeti değil, karşıdaki kişinin izlenimi önemlidir. Öğrencinin bu duruşu olumsuz bir değer taşıdığını ortaya koymuştur (Sadık, 1999: 41).

2. 3. 3. 3. 3. Pozisyon ve Vücutun Duruşu

Beden ile verilen en temel mesajı beden duruşu yansıtır. Merkezin (göğüs açıklığı) kullanımı insanın gerçek duygu durumunu, dünyaya ve hayata karşı enerji düzeyini yansıtır (Sadık, 1999: 40). Örneğin; kırgınlık, ilgisizlik, utanmak, kararsızlık vb. duyguları yansıtabilir (Usluata,1995: 55).

Merkez açık, kapalı, saldırgan veya uysal olabilir. Ayakta durarak ve yüz yüze dönerek iletişimde bulunulan kişiye karşı açık bir merkez oluşturulabilir. Ceket veya yelek düğmelenerek, kollar kavuşturularak iskemleye tersinden oturularak veya karşıdaki kişiyle yüz yüze değil de omuzun üstünden konuşarak merkez kapatılabilir (Zielke, 1993: 15). Omuz üzerinden bakış ile bir ilişki bariyeri kurulmuş olmaktadır. Oysa çocuklar vücudun tam kendilerine dönük olduğu davranış beklerler (Schober, 2003: 118).

Şekil 8. Omuz Üzerinden Bakış (Schober, 2003: 118).

Göğüs dışarıda, omuzlar geride ve çene dışarıdayken merkez saldırgandır. Omuzlar kısılıp aşağı düşünce ise merkez uysaldır (Zielke, 1993: 15). Merkezin çok fazla açılarak geriye doğru gitmesi ve kolların genişleyerek yana doğru açılması, öğretmene saldırgan bir görünüş kazandırır. Öğretmenin sınırlarını genişlettiği bu görünüş, onun sınıftan gelen her türlü uyarana daha şiddetli karşılık vereceğini düşündürür ve öğrencilerde rahatsızlık yaratır. Merkezin göğüs üzerinde kesişen bir yatay ve dikey eksen üzerinde dengeli olarak durması, omuzların geriye doğru genişlemeden dik olarak tutulması, ayak açıklığının omuz açıklığının geçmemesi, öğretmenin kendini kabul ettiren, güvenli bir şekilde algılanmasına imkan verir. Merkezlerini ölçülü bir şekilde dünyaya açan insanlar, büyük çoğunlukla diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler içindedirler (Sadık, 1999: 40).

Başka bir örnek; kitap, arkasına saklanacak şekil de tutulmuştur. İlişki barikatı oluşturulmuştur. Oysa ki, sınıfla olan bağlantıyı koparmayacak şekilde tutulması gerekirdi (Schober, 2003: 118).

Şekil 9. Kitap ile İlişki Barikatı (Schober, 2003: 118).

2. 3. 3. 3. 4. Ayakta Durma ve Oturma

Oturma, ayakta durma, uzanma biçimlerimiz sınırlı ancak ilginç anlamlar aktarabilir. Bunlar çoğunlukla kişiler arası tutumlarla ilgilidirler (Fiske, 1996: 97). Öğretmenler için kürsüye yakın bir yerde, serbest duruş pozisyonu (küçük hareketlerle ağırlık bir ayaktan diğerine verilebilir) en uygun davranış olarak tavsiye edilebilir. Ancak bu duruş jestler ile etkili bir hale getirilmezse oldukça tutuk olabilir (Özbent, 2007: 280).

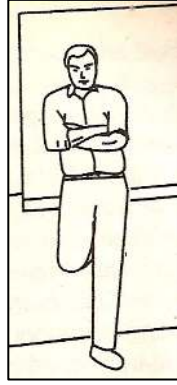
Eğitim sırasında eğitimcinin nerede durduğu çok önemlidir (Şimşek, 2000: 63). Öğretmenin sınıfın ne zaman neresinde bulunacağı, amaçlarına ve etkinliğin

türüne göre değişir. Öğretmen, yerini belirlemede, sınıfın tümünü görebilmeyi, öğrenci davranışları ve öğretim faaliyetlerini dikkate alarak tespit etmelidir. Sınıfın tümünü görebilmek için, araçları, mesela, tahtayı kullanırken bile arkasını dönmemeye çalışmalıdır. Araçları önceden hazırlamak, tahtaya yazılacakları önceden veya yan dönerek yazmak, yüz yüze dönerek kullanılabilecek araçları seçmek veya araçları bu şekilde yerleştirmek, alternatif davranışlar olarak düşünülebilir (Üre, 2003: 155). Belli bir yerde sabit olarak duran ya da sürekli hareket eden bir eğitimciyi izlemekte öğrenciler güçlük çekerler. Genelde, eğitiminin belli bir hareket alanı vardır ve o bölgede öğrenciler bulunmaz. Eğitimci bu alan içinde yavaş hareketlerle gezinebilir; ama durduğu yerden başka bir yere doğru yönelmesi, anlatımın akışıyla tutarlı olmalıdır, örneğin, tahtayı kullanmak, soru yönelten kişiye doğru yaklaşmak, notlarına bakmak, tepegözdeki saydamı değiştirmek, bir işin yapılış biçimini göstermek ve özel vurgular yapmak amacıyla yerini ya da duruşunu değiştiren bir eğitiminin gerçekte ne yapmak istediğini öğrenciler kolayca anlayabilmelidirler. Bazı eğitimciler, iletişimi artırma ya da arka tarafta oturanları denetim altında tutabilme amacıyla, öğrencilerin arasında dolaşmaktadırlar. Unutmamak gerekir ki, eğitimci arka tarafta gittiğinde, ön tarafta oturanlarla yüz yüze iletişimi kesilmektedir. Bu da, sınıf yönetimi açısından çeşitli sorunlara yol açabilir. Temel kural olarak denilebilir ki, eğitimci kendi hareket alanı ortasında ve herkesin görebileceği bir yerde durmalıdır (Şimşek, 2000: 63-64). Hareketli bir sunum yapmak, olduğu yerde duran birinin yaptığı sunuma göre daha başarılıdır. Ancak kafesteki bir aslan gibi de sağa sola yürünmemelidir. Dinleyicilere zaman zaman yaklaşılabilir. Bu hareket onların tepkilerini daha iyi algılanmasını sağlar. Yürümek hızlı konuşmayı da engelleyecektir (Mısırlı, 2003: 50).

2. 3. 3. 3. 5. Bacaklar ve Ayaklar

Ayaklar, ellere oranla daha az sorun çıkarmaktadır. Bunun nedeni ise ayakların kendi işlevleri olan vücudu dengede tutma göreviyle meşgul olmasıdır. Yine de, ayaklarla ilgili birkaç öneride bulunmak yararlı olabilir. Eğer bir sağlık sorunu yoksa ve ortam da uygunsa, eğitimci ayakta ders yapmalıdır; oturmak zorundaysa, ritmik ayak hareketlerinden kaçınmalıdır. Genellikle, masa altından

yapılan ayak hareketlerini vücudun üst kısımları titreşimler olarak yansıtmaktadır. Bu da, öğrencilerin gözünde, eğitimcinin ciddiyetini olumsuz etkilemektedir (Şimşek, 2000: 64-65). Ayakların bir öne bir arkaya sallanıp sallanılmadığı, küçük adımlarla dans ediyor gibi bir görüntü sergilenip sergilenmediği kontrol edilip, yanlışlar düzeltilebilir. Bu hususlara dikkat edilmelidir aksi halde dinleyiciler söylenenlerden çok vücut hareketlerini takip edebilirler (Mısırlı, 2003: 50).

Kolların kavuşturulmasının, saklanma ve müdafaa fonksiyonunu yansıtabileceği, daha önceki konularda açıklanmıştı. Bu tutum burada vücudun ve bacağın duvarda dayanak arayışı ile daha da vurgulanmıştır. Başta öne eğiktir. Çocuklara yaklaşmanın tam tersine bir davranıştır (Schober, 2003: 118).

Şekil 10. Ayağın Kullanımı (Schober, 2003: 118).

2. 3. 3. 4. Mesafe

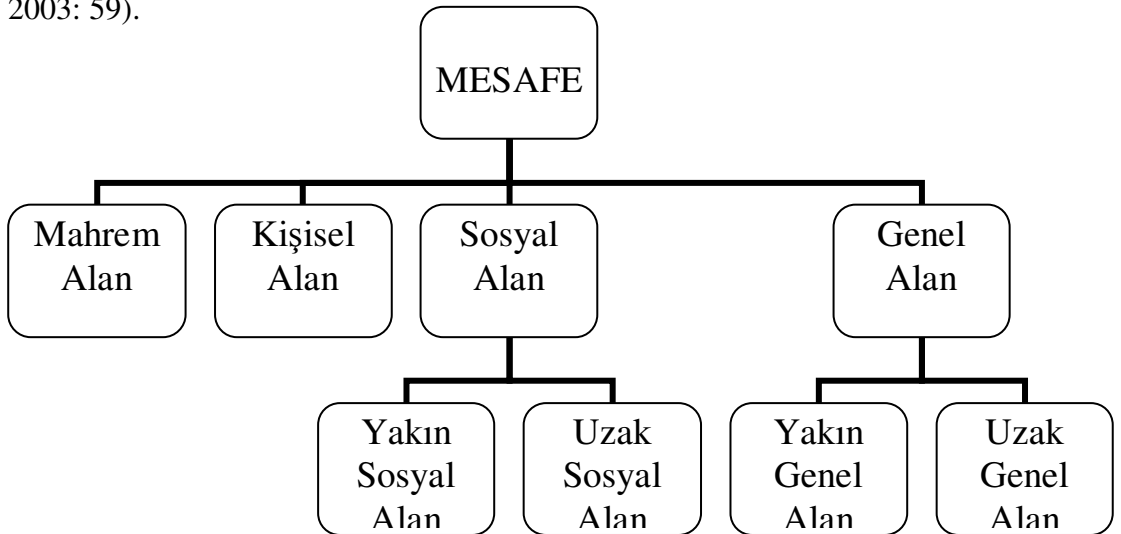
İnsanların algılama ve çevre kullanımına kısaca, "proxemics" denir. Çevre, vücudumuzun dışında kullandığımız uzaysal alanın sınırlarını ifade eder (Tutar & Yılmaz, 2003: 59). Çocuklar önce ailede sonra da okulda insanlarla başka insanlar ve nesneler arasında konulacak mesafenin önemini kavrarlar. Çocuk kime ne kadar yanaşabileceğini ya da yanaşamayacağını ilk yaşlardan başlayarak öğrenmek zorundadır. Toplumsal bir görüşe göre bu tür bilgiler çocuğun yaşamındaki öğrenmelerinin en önemlileri arasında yer almaktadır. Örneğin, eğer çocuk matematiği pek iyi öğrenemezse okulu bitirdikten sonra bu yetersizlik görece bir biçimde önemsiz bir sorun olarak görülebilir. Oysa, insanlarla konuşurken onlara ne ölçüde yakın ya da uzak duracağını öğrenmezse bu yetersizlik onun tüm yaşamının niteliğini etkileyebilecektir (Ergin & Birol, 2000: 134).

Bu alanların kullanımı, bireysel ve kültürel farklılıklara göre farklı algılanabilmektedir (Tutar & Yılmaz, 2003: 59). Örneğin Araplarda ve

Meksikalılarda kişisel mesafenin sınırları Amerikalılara göre daha geniştir ve bu nedenle iletişimde vücut yakınlığı daha doğal sayılmaktadır. Türk kültüründe de, ilişkilere ve çevreye göre değişmekle birlikte, aynı cinsten olanlar arasında el kol temasında olanak veren yakın bir mesafenin hoşgörüyü karşılandığı söylenebilir (Demiray (edt.), 2003: 46).

Birçok karikatür, mekanın kişiler arası iletişimdeki rolünü nice sözden daha ustaca yansıtır. İletişimsizlik sorunu, bazen görkemli bir yemek odasında aşırı uzun bir masanın iki başında oturan, genellikle evli bir çiftle karikatürize edilir; iletişimde toplumsal konum farklarından doğan eşitsizlik sorunu bazen çok büyük bir büroda çalışma masasının ardında oturan “patron” dan çok uzak bir mesafede ayakta duran bir kişi ile simgeleştirilir (Zıllıoğlu, 1996: 205). Ziyaretçileriyle masasının arkasından konuşan kimse, onları mesafe diliyle etkilemek istemektedir. Halbuki misafirlerini odasının bir kösesindeki küçük bir masada kabul ederek arayı küçülten kimse daha olumlu bir etki yaratmış olur (Kayaalp, 2002: 30). Yakın oturuş veya duruş, işbirliği, arkadaşlık veya genel konuşmaların göstergesidir (Mısırlı, 2003: 50).

Mekan kullanımı, iletişimde çok kapalı biçimde etkili olduğu için, mekan kullanımının öneminin ve değerinin çoğu kez farkına varılamaz. Mekanı ilişkiler ve etkileşimler bağlamında değerlendirenler, dört tür mekan anlayışı belirlerler. Bunlar; mahrem alanlar, kişisel alanlar, sosyal alanlar ve genel alanlardır (Tutar & Yılmaz, 2003: 59).

Şekil 11. Mesafe Grupları

2. 3. 3. 4. 1. Mahrem Alan (Çok yakın alan, içli dışlı alan, mesaj alanı)

Bu sınırlar rahatlama bölgeleridir. Bunlar huzur bulduğumuz bölgelerdir ve bunlar kültürden kültüre farklılıklar gösterir (Tutar & Yılmaz, 2003: 59). Bu uzaklık birbirlerinin yakın hissedene ve içli-dışlı olan kimseler için kullanılır. Amerikan kültürü için bu uzaklık 0-45 santim arasında değişebilir (Cüceloğlu, 2002: 274). Bu alan sevgilileri, ara sıra olmak üzere aile üyelerine ve belki de birkaç arkadaşına ayrılmıştır. Ne var ki, özellikle beden temasının olduğu durumlarda aile üyeleri de, arkadaşlar da bu alanda çok fazla kalmamalıdır.

Öğrencinin çok yakın alanına giren öğretmenler, iyi karşılanmazlar. Bu davranıştan, öğrenci gizli bir mesaj almakta ve şu anlamı çıkarmaktadır: "sen bir varlık değilsin; sen var olmayansın. Senin çok yakın alan hakkın olamaz. Öğretmenin olarak ben o alana özgürce girip çıkabilirim. Bu konuda senin hissettiklerin de olamaz, çünkü var olmayanlar hissedemezler."

Öğrencilere mesafe olarak yakın durması nedeniyle onların ne hissettiklerini merak eden öğretmen bu merakını gidermek için belli bazı işaretlere dikkat edebilir. Çok yakın alan işgallerinin iyi karşılanmadığına ilişkin ilk işaretler, yerinde sallanma, ayakları sallama ya da elinin bulunduğu yere parmak uçlarıyla hafifçe darbeler vurmaktır. Bu, bir öğrencinin "çok yakınlaştın, rahatsız oluyorum" deme yoludur. Öğretmen bu işaretleri görmezlikten gelmeyi sürdürürse, öğrenci bu kez gözlerini kapatıp çenesini göğsüne doğru çekebilir. Bu onun en şiddetli savunma davranışdır. Verdiği mesaj şu anlama gelmektedir: "benim için sen de yoksun. Görmüyor musun, seni sildim. Şimdi git artık" (Ergin & Birol, 2000: 135).

Şekil 12. Mahrem Alanın İhlali (Özbent, 2007: 285).

Öğretmenin kendi çok yakın alanına saygı göstermelerini öğrencilerden beklediği gibi onun da öğrencilerinin çok yakın alanlarına saygı göstermesi gerekir. Yaşı ne olursa olsun her öğrencinin kendi bedenini saran yakın alanını kontrol etme hakkı vardır. Duyarlı bir öğretmen öğrencilerini anlamsız alan işgali kaygılarından uzak tutacaktır (Ergin & Birol, 2000: 36).

2. 3. 3. 4. 2. Kişisel Alan

45-50 cm’ den başlayarak 120 cm’ ye kadar uzanan alandır. Bu uzaklık özel işlerin tartışılmasına ve dostlara ayrılır.

Bazı öğrenciler kişisel alanın dış sınırında kalınmasını tercih ederler. Öğretmen biraz yaklaşmak için hamle yaptığında öğrenci geriye doğru hareket ederek aynı sınırı korur. Öğrenci öğretmenine güvendiği ve onu sevdiğine onun kendisine yaklaşmasına izin verecektir. Öğrencisinde bu sevgi ve güveni oluşturmadan yaklaşmaya çabalayan öğretmen öğrencisini huzursuz kılacaktır. Öğretmenin, yakın mesafede iletişime girmesini gerektiren çok önemli bir neden

yoksa kesinlikle öğrencisinin kişisel alanı dışında kalması gerekir (Ergin & Birol, 2000: 136).

2. 3. 3. 4. 3. Sosyal Alan

Arkadaşlar, tanıdıklar, çalışma arkadaşları ve genel sosyalleşme etkinlikleri için ayrılan alandır. Bu alan 120 cm' den 350 cm' ye kadar ulaşan alandır. Kendi içinde de yakın sosyal alan (120-220 cm) ve uzak sosyal alan (220-350 cm) olarak ikiye ayrılır.

Yakın sosyal alan, kişisel olmayan etkinlikleri kapsar. Bir öğretmen yakın sosyal alan uzaklığında kendisi ile ilgili özel bir soruyu okul müdürüne sorduğunda, müdür sorunun kişiselliğini düşünerek olasılıkla öğretmenin kişisel alanına doğru harekete geçecektir. Müdürün buradaki amacı bellidir. Öğretmenin kişiliğine saygı duymaktadır ve o öğretmeni ilgilendiren özel sorunun başkaları ile paylaşılmasını istememektedir. Öğrenciler de öğretmenlerinden aynı inceliği beklerler. Öğrencilerle bir-bir yapılacak başarı notu, davranış, giyim-kuşam vb. konulu özel tartışmalar, öğretmen tarafından sosyal alan uzaklığından yapılmasının daha kolay ve rahat olacağı düşünülse bile, kişisel alanda gerçekleştirilmelidir.

Uzak sosyal alan, iki kişinin ancak iletişim kurabileceği belli türden uygulamaları gerekli kılar. Bir kişi sesini yükseltmediği takdirde, 3 ya da 3.5 m' den duyulması güçtür. Bu nedenle, bu durumda, dinleyici mesajı tümüyle alabilmek için görsel ve işitsel bilgileri birleştirmek üzere gözleri ve dudakları izler. Uzak sosyal alanda karşılıklı görüşmeyi sürdürme göz göze ilişkiyi gerekli kılar. Başka bir kimsenin varlığı söz konusu olsa da, bu mesafede insanın yapmakta olduğu işi sürdürmesi mümkündür. Örneğin bürodaki bir sekreter, amiri kendisine 220 cm. ya da daha az bir yakınlığa gelmedikçe, çalışmasına devam edebilir. Öğretmenler sık sık öğrencilerin yakın sosyal alanlarına ve hatta kişisel alanlarına geçerler ve bu durumda da öğrencilerinin çalışmalarını sürdürmelerini beklerler. Kuşkusuz ki, öğrencilerden olanaksız istemektedirler. Öğretmen gibi herhangi bir otorite, öğrencinin sosyal ya da kişisel alanını ihlal ettiğinde öğrenci onu görmezlikten

gelemez. Bu alana, öğretmenin arkadan yaklaşması başlı başına sorun yaratır. Öğrenci, öğretmeni göremez; göremeyince de bütün duyuşal girdileri öğretmenin nerede olduğunu ve ne yaptığını belirlemeye yönelik olacaktır. Öğrenciler sınav olurken, sınav salonunda öğrencileri rahatsız eden bir gezme alışkanlığını edinmiş öğretmenler, yalnızca öğrencilerinin kafasını karıştırıp, onların işlerini daha da zora sokarlar (Ergin & Birol, 2000: 137-138).

2. 3. 3. 4. Genel Alan

Bireyin 3,5 m. Uzağından başlayıp yaklaşık 7,5 m'ye kadar olan kısmı yakın genel alan, 7,5 m' den başlayıp dış uyaranların algılanabildiğı sınıra kadar olan kısmı da uzak genel alanı oluşturmaktadır.

Yakın genel alanda, konuşma biçimi genellikle değişir. Daha formal olur. Bu alanda birey konuşmaktan öte konferans verir. Sesinin tonu ile jestleri konumunu destekleyici niteliktedir. Çoğu üniversite öğretim üyeleri ve bazı lise öğretmenleri kendileri ile öğrencileri arasında bu alan uzaklığını korurlar. Doğallıkla, bu durumda sınıflar daha formal yapıda olduğu için kimi öğrenciler öğretmeni uzak ve soğuk bulurlar.

Uzak genel alan, bireyin günlük hayatına girip çıkan sayılamayacak kadar çok yabancı kimseler içindir. Öğrencileriyle gerçek anlamda kaynaşmayan bir öğretmen onlar için yabancından farklı bir kimse olmayacaktır. Öğretmenin, bir yabancı olarak etkisi kısıtlıdır. Öte yandan, bir arkadaş olarak, öğretmenin etkisi daha geniştir (Ergin & Birol, 2000: 138-139).

2. 3. 3. 5. Dokunma

İnsanlar arasında yakınlık ve sevgi duyguları dokunma davranışlarıyla dile gelir ve güçlenir (Zillioğlu, 1996: 202). Örneğin, dostun eli tutularak sevgi ifade edilebilir (Dökmen, 1994: 27). Dokunma duygusu, gelişme için yeme içme kadar önemlidir. Öğrenci sevgiye ve yakınlığa ihtiyaç duyar. Bir öğretmenin küçücük

öğrencisinin başını şefkatle okşaması o öğrenciye pek çok şey anlatır (Ergin & Birol, 2000: 127).

Ne var ki, her dokunma biçimi güzel duygularla ilgili değildir ve olumlu olarak algılanmaz. Birisinin omzuna elini koymak destek vermek anlamına gelebileceği gibi, bir üstünlük belirtisi de olabilir (Zıllıoğlu, 1996: 202).

Toplumumuzda öğretmenler, ilkokullarda öğrencilerine şefkatle daha çok dokunabilirken, öğrencinin bedensel gelişimiyle birlikte bu iletişim biçimini kullanması, kültürümüz gereği üst sınıflara doğru giderek azalmaktadır (Ergin & Birol, 2000: 127).

Neil, tarafından yapılan bir çalışmada öğretmenlerin yüz ifadelerinin ve bedensel hareketlerinin okuldaki çocukların tepkileri üzerindeki etkileri araştırılmış, gülümsemenin ve kaş çatmanın güçlü etkisi olduğu, beden duruşunun ve jestlerin zayıf etkisi olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada dokunma ve açıklama getirici jestlerin öğrenciler tarafından olumlu, kontrol edici jestlerin ise olumsuz olarak görüldüğü de belirlenmiştir (Ergin & Birol, 2000: 128).

Dokunma yolu ile sınıfta oluşan istenmeyen davranışlarda giderilebilir. Ancak Kazu'nun (2004) Elazığ ilinde yaptığı çalışmada “Öğrenciye dokunarak onu uyarma” stratejisi araştırmasına katılan öğretmenlerce 2.71 aritmetik ortalama ile “az” başvurulan bir strateji olarak bulunmuştur. Halbuki istenmeyen davranışı durdurmada, dokunma fiziksel yakınlıktan daha etkili bir aşamadır (Kazu, 2007: 59).

2. 3. 3. 6. Görünüş

İnsanların birbirleriyle ne tür iletişim kuracaklarını belirleyen faktörlerden birisi de fiziksel görünümleridir. Tanınan bir insanla kurulan iletişimi, o gün üzerinde giymiş olduğu elbise herhalde etkilemez, fakat ilk defa karşılaşılan insanla konuşmaya başlamadan önce, onların kıyafeti, boyu, kilosu algılanabilir. İnsanlar yeni karşılaştıkları birisinin dış görünüşüne kısa bir süre baktıktan ve o kişiyi

zihinlerindeki bilişsel kalıplardan birisine yerleştirdikten sonra, ona “efendi, bey, beyefendi, dayı, amca, hemşerim, bacı, bayan ya da hanımefendi” demeye karar verirler (Demiray (edt.), 2003: 50). Ancak insanlar birbirlerini derilerinin rengine, cinsiyetlerine, milliyetlerine yada kıyafetlerine göre birtakım katı sınıflara ayırırlarsa, fiziksel görünüm ipucu olmaktan çıkıp bir çatışma haline gelebilir. İnsanların dış görünüşlerini, iç dünyalarından, duygu ve düşüncelerinden üstün tutmamakta yarar vardır (Demiray (edt.), 2003: 51).

İletişimde ilk dakika (başlangıç) önemlidir (Erçetin & Özdemir (edt.). 2004: 187). Son araştırmalar, sekiz saniye gibi kısa bir zamanda beynin karşıdan aldığı verileri kendi filtresinden geçirerek o kişiyle ilgili ilk izlenimi edindiğini gösteriyor. Geçmişte bu sürenin ilk dört dakika olduğu düşünülüyordu (Koç, 2005: 13).

Yetişmekte olan yüzlerce, binlerce kişiye hizmet veren, davranış değiştirme gibi çok önemli bir görevi üstlenen öğretmen örnek oluşturacak bir görünüme sahip olmalıdır (Bilen, 1999: 32). İletişim sürecinde yaygın olarak kullanılan ilk sekiz saniyedeki “geçici izlenim” oluşturma eğilimini en çok etkileyen değişken, karşıdaki kişinin dış görünüşüdür. Bu nedenle, en azından öğrencilerle yakın ilişkiler geliştirinceye kadar eğitimcinin kendi görünüşüne özen göstermesi ve dikkati dağıtmamasında yarar vardır (Şimşek, 2000: 63).

Eğitimcinin görünüşü kimseyi rahatsız etmemelidir. Buna eğitimcinin tıraşı, makyajı, takıları ve fiziksel görüntüsü gibi özellikler dahildir. Eğitim uygulamaları sırasında özellikle aşırı makyajdan kaçınmak, abartılı takılar kullanmamak ve temiz görünmek gerekir (Şimşek, 2000: 63). Saçlar her zaman temiz olmalı, düzenli olarak saç ve sakal tıraşı olunmalıdır. Ter kokusu varsa mutlaka önlemleri alınmalıdır. Tırnak içleri asla kirli olmamalıdır. Tırnaklar zamanında kesilmiş ve törpülenmiş olmalıdır. Dişler fırçalanmalı, nefesin kötü kokmaması için önlemler alınmalıdır (Mısırlı, 2003: 54). Özellikle iş yaşamındaki bireyler karşılarında aşırı uçlarda yaşayan bireyleri görmek istemezler. Önemli olan iş ortamında mevsime, çevreye ve özel durumlara uygun bir dış görünüşte olabilmektir. Böyle davranan kişiler kendilerine güvenirliler ve daha rahat hissederek (Mısırlı, 2003: 52). Düzensiz,

dikkatsiz ve gelişigüzel bir görünüm ise, düzensiz ve etkisiz bir kişiliğin simgesidir (Bilen, 1999: 33). Temiz düzenli ve iyi giyimli olmak için bireyin maddi durumunun iyi olması gerekmemektedir. Her birey dış görünüşüne özel özen göstermeli ve çaba harcamalıdır. Ancak kendisine bakan insanın kendisine saygısı vardır (Mısırlı, 2003: 52).

İletişimde bulunurken dış görünüşün nasıl olduğunu bilmek çok önemlidir. Bunu sağlamak için kişi kendisini baştan aşağı incelemelidir. Görünüş nasıl? Derli toplu bir görüntü mü sergileniyor? Sorularına cevap aranmalıdır (Mısırlı, 2003: 52).

2. 3. 3. 7.Giyim

İnsanoğlu şu ya da bu biçimde, az ya da çok örtünmeye başladıktan sonra kullandığı giysiler ve süsler de toplumsal statü ile ilgili özellikler kazanmıştır. Giyim-kuşam bireyin, sözleri ve bedeni kadar, beğenilerini, o anda içinde bulunduğu ruhsal durumu, karşısındakilere verdiği önemi, değeri yansıtır. Yerine, zamanına uymayan giyim kuşam çok değerli nice sözün üstünkörü dinlenmesine ve yanlış olarak algılanmasına yol açabilir (Ergin & Birol, 2000: 128).

Giyilen elbise kişinin durumunu sembolleştirir. Siyah elbiseli, kolalı yakalı gömlek giymiş bir kimse çevresinde formal bir izlenim yaratır. Fakat bu resmi durum saygıdan çok çekinmeye ve kızmaya yol açabilir (Kayaalp, 2002: 30).

Öğretmen daima göze hoş gelen kılık ve kıyafetle öğrencisinin karşısına çıkmalıdır. Bu özellikler öğretmeni öğrencisinin karşısında sevimli ve saygıdeğer kılar. Sevmeden saygı duyulamayacağından bu ayrıntılar öğretmene sevgi ve saygı duyulmasını sağlayacaktır (Delimehmet, 2007: 30). Eğitimcinin giyimi, onun kişiliği hakkında ipuçları verir. Aşırı süslü, uyumsuz ve dikkat çekici giyim, öğrencilerin kafalarında yanlış bir eğitimci imgesi oluşturabilir. Eğitim sırasında, temiz ve sade giyinmek en güvenli yoldur. Normal bir eğitim çalışmasına giderken, kokteyl partisine ya da operaya gider gibi giyinmek doğru değildir. Öte yandan, çok rahatlatıcı bir sportif giyim de bazen uygun olmayabilir. Eğitim yapılacak yere,

programın içeriğine, kurumun kültürüne ve hedef kitlenin özelliklerine göre değişmekle birlikte; genel kural olarak, eğitimcinin öğrencilerden biraz daha formal giyinmesi önerilebilir. Örneğin, beyaz yakalı işgörenler için düzenlenen “toplam kalite yönetimi” konulu bir seminerde eğitimcinin takım elbise giymesi uygun düşebilir. Oysa, gerçek çalışma ortamında mavi yakalılar için düzenlenen “ölçüm sistemleri” konulu bir eğitim için belki eğitimcinin iş tulumu giymesi daha uygun olabilir (Şimşek, 2000: 63).

Giyimin derli toplu ve uyumlu olmasını sağlamak için, kılık kıyafet elbise dolaplarında saklanmalıdır. Tüm giysiler uygun askılara asılarak şekillerinin bozulması önlenmelidir. Her gün aynı giysi ve ayakkabıları giymekten kaçınarak, kumaşın ve derinin eski kalıbına gelmesi sağlanabilir. Ayakkabıların giysiler ile uyum içinde olmasına özen gösterilmelidir. Ayrıca tozlu çamurlu ayakkabılarla iletişimde bulunmamaya özen gösterilmelidir. Ayakkabılar sürekli temiz ve boyalı olmalı tabanı delik ve yırtık ayakkabılar tamir ettirilmeden giyilmemelidir (Mısırlı, 2003: 52-53).

2. 3. 3. 8. Zaman

Zaman, sözsüz iletişimin önemli bir unsurudur. "Ölüm zamanı", "zaman kullanımı", "harcanan zaman", "vakit nakittir" gibi ifadeler, zamanın yaşamdaki yerini gösterir. Zaman değerli bir maldır. Zaman paradır ve işte harcanılan zaman için para alınır. Zaman güç ve itibardır. Bir insana ne kadar çok zaman ayrılırsa, o insan o kadar çok güç ve itibar sahibidir. Verdiği randevulara itibar gösterilen insan, kendisini o kadar önemli sayar, randevuların aksatılması veya randevuya gelinmemesi, kişiye verilen değer ölçüsünü bildirir (Tutar & Yılmaz, 2003: 59). Başka bir kullanım tarzını, bazı yöneticiler kullanmaktadırlar. Çalışma saatinin bitimine 5- 10 dakika kala verilen bir randevu ile, küçümseme veya hakaret duyguları gösterilir (Kayaalp, 2002: 30). Bunun yanında, zamanın kullanımındaki anlamlar, kültürden kültüre de farklılık göstermektedir (Tutar & Yılmaz, 2003: 59).

Uygar insanlarda sahip olunması gereken en önemli niteliklerden biri olarak kabul edilen zaman kavramının öğretim sürecine yansması, dersine zamanında başlayan öğretmenin ders için hazır konumda bekleyen öğrenciye olan saygısı şeklinde anlamlandırılabilir. Dersine zamanında başlayan bir öğretmenin öğrencileri kendisi için denk bir kişiliktir. Ders konusu beş dakika bile olsa mutlaka değerlendirilebilecek bir öneme sahiptir. Ancak ders süresinin bitişine ilişkin esneklik taşıması gereken özel durumlar da olabilir. Hastalık, sınıfta rahatsızlık verici bir durum vb. istisnai zamanlarda öğretmenlerin derslerinin tümüyle verimsiz olduğunu hissettikleri anlarda derslerini zamanından önce bitirebilmeleri de bir kişiliği kabullenme durumu olarak algılanabilir (Ergin & Birol, 2000: 184).

2. 3. 3. 9. Dil Ötesi İletişim

Dil ötesi iletişim, sesin niteliği ile ilgilidir; ses tonu, sesin hızı, şiddeti, hangi kelimelerin vurgulandığı, duraklamalar ve benzeri özellikler, dil ötesi iletişim sayılır. Araştırmalar, insanların birbirlerine ne söylediklerinden çok, nasıl söylediklerine dikkat ettiklerini göstermektedir (Tutar & Yılmaz, 2003: 54). Ses tonu, içeriği %30 oranında etkilemektedir (Sadık, 1999: 42). Mesajın doğru iletilmesi, seçilen kelimelere bağlıdır; ancak algılanması önemli ölçüde dil ötesine göre olur (Tutar & Yılmaz, 2003: 54). İnsanlar arasındaki “heyecanlı ses”, bir dil psikoloğunun deyişiyle “doğrudan hissi olarak anlaşılır”. Yani, sözlü ifadeden daha elementer ve doğaya yakındır (Schober, 2003: 29). Sesin tonu, sözlerin anlamını artırabilir veya onların yerini alabilir; anlamlarını güçlendirebilir, açıklık kazandırabilir veya karmaşıktırabilir. Konuşma sırasında sesi kullanmak, müzik enstrümanlarını kullanmak gibi beceri ister (Tutar & Yılmaz, 2003: 56).

Eğitim sırasında, bazı insanlar söylenenleri duyamadıklarından yakınır. Çok azı da, eğitimcinin yüksek ses tonuyla konuşmasından rahatsız olduklarını belirtirler. Bunların dışında, hemen herkesin şikayetçi olduğu tek düze ses tonu oldukça yaygın bir sorundur. Oysa, hem sesin kendi sağlığı hem de istenen vurgulamaları yapabilme bakımından, yerine göre alçalan ya da yükselen bir ses tonu kullanılmalıdır. Genel olarak, konuşmaya alçak sesle başlanmalı ve aşamalı olarak

ses tonu yükseltilmelidir. Ayrıca, bir şeyi vurgulamak için mutlaka bağırarak gerekmez; normal akış içinde birden bire yaratılan sessizliğin ardından, kısık bir ses tonuyla bile çok güzel vurgulamalar yapılabilir. Sesi ustaca kullanmak, seçkin eğitimcilerin özellikleri arasında sayılmaktadır. Bu nedenle, etkili bir sunuş yaparken, sesin bilinçli bir kontrol altında tutulması gerekmektedir (Şimşek, 2000: 66). İyi bir öğretmenden beklenen neşeli ve enerjik ses tonuna sahip olmasıdır. Eğer öğretmenin sesi tekdüze veya zayıfsa, anlattığı ders konusundaki bilgisi ne kadar engin olursa olsun, kendisini sınıfta dinletmesi mümkün değildir (Sadık, 1999: 42).

2. 3. 3. 10. Renkler

Renkler bazen duyguların, bazen belli düşünce ve ideolojilerin, bazen bireylerin toplum hiyerarşisindeki konumlarının sembolleri olarak iletişimde belli bir rol oynarlar ve sözsüz iletişimin bir biçimini oluştururlar. Örneğin duyguda tutkunun ifadesi olan kırmızı, ideolojide sol düşünceleri semboller. Renkler toplumların içinde bulundukları doğal çevreye ve yaşantılara göre değişik anlamlar kazanırlar (Zıllıoğlu, 1996: 210-213).

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “tarama” modelinde bir çalışmadır. Konu ile ilgili alanyazı tarandıktan sonra ulaşılan bilgilerin ışığında bir veri toplama aracı geliştirilmiş ve beden eğitimi öğretmenlerinin belirli sözel olmayan iletişim davranışlarını kullanmaları konusunda öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Böylece sınıf yönetimi alanında bir duruma ilişkin olarak “nasıl?” sorusuna cevap aranmıştır.

3. 2. Evren ve Örneklem

Evren

Bu araştırmanın evrenini, Ankara ili Yenimahalle ilçesinin, ilköğretim okullarında okuyan, 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Yenimahalle ilçesinde görevli beden eğitimi öğretmeni sayısı 101’dir.

Tablo 1. 2007-2008 eğitim öğretim yılı Yenimahalle ilköğretim okulları bilgileri

İlköğretim Okulu Sayısı	Öğrenci Sayıları		
	Kız	Erkek	Toplam
86	33685	35913	69598

(http://yenimahalle.meb.gov.tr/detay.asp?konu_id=6).

Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, tesadüfi yöntem ile seçilen toplam 1133 kişi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına giren öğrencilerin %33’ü 6. sınıf, %33,7’si 7. sınıf, %33,3’ ü 8. sınıf öğrencileridir. Anket çalışmasına katılan bireylerin %57’si kız, %43’ü ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, Ankara'nın Yenimahalle ilçesinde bulunan, Demetevler, Yenimahalle ve Şentepe semtlerindeki, 23 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olup, toplam 28 beden eğitimi öğretmenin öğrencileridir.

Tablo 2. Örneklemeye giren okullar ve beden eğitimi öğretmeni sayıları

Okulun Adı	Öğretmen Sayısı	Öğretmen No
Afet İnan İlköğretim Okulu	1	28
Ali Rıza Bey İlköğretim Okulu	1	19
Anadolu İlköğretim Okulu	1	33
Atakent İlköğretim Okulu	2	5 _ 1
Barbaros İlköğretim Okulu	1	29
Dede Korkut İlköğretim Okulu	1	27
Demetevler İlköğretim Okulu	2	2a _ 2b
Emin Sağlamer İlköğretim Okulu	1	9
Emniyetçiler İlköğretim Okulu	1	8
Fatih İlköğretim Okulu	2	16a _ 16b
Gazi Osman Paşa İlköğretim Okulu	1	30
Harzemşahlar İlköğretim Okulu	1	31
İsmail Erez İlköğretim Okulu	2	35 _ 32
Kayalar İlköğretim Okulu	1	23
Mevlana İlköğretim Okulu	1	25
Mimar Sinan İlköğretim Okulu	1	3
Oğuzlar İlköğretim Okulu	1	6
Orhan Cemal Fersoy İlköğretim Okulu	1	18
Osman Ülkümen İlköğretim Okulu	1	24
Öğretmen Kubilay İlköğretim Okulu	1	15
Şehit Ordonat İlköğretim Okulu	1	13
Şüküfe Nihal İlköğretim Okulu	2	21 _ 22
Zehra Önder İlköğretim Okulu	1	26
Toplam	23	28

3. 3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada konuyla ilgili literatür çalışmasının ardından, Ek-1 ve Ek-2' de verilen anket formları uygulanmıştır. Ek-1' de bulunan öğrenci anketi, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerine ait sorular, ikinci bölüm de ise öğretmenlerinin sözel olmayan davranışlarına yönelik sorular bulunmaktadır. Ek-2' de bulunan öğretmen anketinde ise öğretmenlerin demografik özelliklerine ait sorular yer almaktadır. Araştırmacı öğretmenlerin demografik

bilgilerini öğrencilerden değilde öğretmenlerin kendilerinden alarak, öğrenci anketinin fazla uzun olmasını önlemeye çalışmıştır.

Anket soruları “Sınıf Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi” konulu Doktora Tezi’ni yapan Nihat ÇALIŞKAN’ın (2003) anket soruları geliştirilerek hazırlanmıştır. Anket sorularına resimler eklenerek, soruların daha anlaşılır, doldurulmasının ise, çocuklar için keyifli olmasına çalışılmıştır.

Ankette tüm sözel olmayan davranışlar yer alamamıştır. Belirgin, öğrenciler tarafından açıkça gözlemlenen, mesajı açık olan ana ifadeler alınmıştır. Ankette öğretmenlerin sözel olmayan iletişim davranışlarına ilişkin ifadeler, 13 davranış boyutunun, 43 adet alt davranış boyutu olarak ele alınmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir;

Tablo 3. Ankette bulunan davranış boyutları ve alt davranış boyutları

Davranış Boyutları	Alt Davranış Boyutları
<i>I. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız. I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür
<i>II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır. II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar. II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır. II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur. II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.
<i>III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır. III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.) III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır. III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır. III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir. III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.
<i>IV. Beden eğitimi</i>	IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders

<i>öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	anlatır. IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar. IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler. IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler. IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler. IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder. V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder. V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder. V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder. V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder. V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar. V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar. V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar. V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar. VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır. VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker. IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker. IX.3. Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder. X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri</i>	XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.

<i>kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler. XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur. XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.

Öğrencilerin yaş gruplarına göre, gelişim, fiziksel ve psikolojik özelliklerinin değişiklik gösterdiği düşünülerek, belirli sözel olmayan davranışları farklı gözlemleyebilecekleri varsayılmıştır. Bu nedenle, örnekleme dahil edilen okulların 6., 7. ve 8. sınıflarından tesadüfi yöntemle seçilen 15'er öğrenciye uygulanmak üzere toplam 45 anketten, oluşan dosyalar hazırlanmıştır.

Anketin uygulaması 2007-2008 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde yapılmıştır. Öğrencilere 35 dosyadan oluşan, 1575 adet anket dağıtılmıştır. Bunlardan 3 dosya geri dönmemiş, 6 dosya da yanlış doldurulduğu için araştırmaya dahil edilememiştir. Sonuç olarak, öğrencilere gönderilen anketlerden 1133 tanesinden cevap alınmış ve değerlendirmeye dahil edilmiştir.

Anketin geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için, 45 öğrenciye pilot uygulama yapılmış, soruların anlaşılır olup olmadığı cevabı aranmıştır. Çalışma sonunda uzman kanısıda alınarak, ankette son değişiklikler yapılmıştır. Ankette yer alan alt davranış boyutlarının tamamına yönelik güvenilirliğine ilişkin yapılan pilot çalışmada ise, cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0,864 olarak bulunmuştur. Ayrıca alt boyutlar için güvenilirlik katsayıları 0,60 ile 0,90 arasında değişmektedir. Alt davranış boyutları düzeyinde yapılan güvenilirlik analizinde, toplam güvenilirlik katsayısını olumsuz yönde etkileyecek bir alt davranış boyutuna rastlanmamıştır. Dolayısıyla anket güvenilirirdir denilebilir.

3. 4. Verilerin Analizi

Çalışmada öncelikle ankete katılan öğrenciler hakkında bilgi edinebilmek amacıyla frekans ve yüzde dağılımlarına ilişkin tablolar verilerek yorumlanmıştır. Çalışmanın analiz aşamasında önce her bir davranış boyutu için kişisel bilgilere ait testler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra ise her bir davranış boyutunda yer alan alt davranış boyutlarının (items) ayrı ayrı analizi yine kişisel bilgiler için yapılarak çalışmanın ayrıntılı bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

İstatistiksel analizler verinin normal dağılmış bir popülasyondan gelip gelmemesine göre iki kategoriye ayrılır. Verilerin normal bir popülasyondan geldiği durumda karşılaştırmalar için parametrik testler aksi durumda ise parametrik olmayan testler kullanılır. Bu nedenle davranış boyutlarına ilişkin karşılaştırmalara geçmeden önce Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılarak bu varsayımın sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir. Normallik sınaması sonucunda normal dağılıma uyan değişkenler için grup karşılaştırmalarında parametrik testlerin (t testi, ANOVA), normal dağılıma uymayan değişkenler içinse parametrik olmayan testlerin (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H) kullanılması gerekmektedir.

Normallik sınamasında yokluk (null) ve alternatif hipotezler; H_0 : *Dağılım normaldir* ve H_1 : *Dağılım normal değildir* şeklinde tanımlanır. Eğer normallik sınaması sonucunda elde edilen P değeri belirlenen hata düzeyinden (I. Tip Hata, α) küçükse H_0 reddedilir. Ayrıca her bir davranış boyutunda yer alan alt davranış boyutları 5'li likert tipi ölçeklendirildiği için alt davranış boyutlarının karşılaştırılmasında doğrudan parametrik olmayan testler (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H) kullanılmıştır.

Çalışmada analizler için elde edilen P değerleri 0,05 hata düzeyi ile karşılaştırılmıştır. Dolayısıyla çalışmadaki analiz sonuçları %95 güven seviyesinden yorumlanmıştır. Çalışmada yer alan analizler SPSS 16.0 paket programı kullanılarak elde edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4. 1. Öğrencilere Ait Demografik Bulgular

Bu bölümde, öğrenci demografik bilgilerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenci cinsiyetine ait frekans ve yüzde dağılımları

Öğrenci Cinsiyeti	Frekans	Yüzde
Erkek	486	43,0
Kız	645	57,0
Toplam	1131	100,0

Anket çalışmasına katılan bireylerin %57'si kız, %43'ü ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 5. Annenin eğitim durumuna ait frekans ve yüzde dağılımları

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Üniversite	105	9,3
Lise	267	23,8
İlköğretim	419	37,3
İlkokul terk	298	26,5
Okur-yazar değil	34	3,0
Toplam	1123	100,0

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin %37,3'ünün annesi ilköğretim mezunu iken %26'sı ilkokul terktir. Annesi lise mezunu olan öğrencilerin oranı %23,8 iken, üniversite mezunu olanların oranı %9,3'tür. Öğrencilerin %3'ünün annesi ise okuma-yazma bilmemektedir.

Tablo 6. Babanın eğitim durumuna ait frekans ve yüzde dağılımları

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Üniversite	214	19,0
Lise	389	34,5
İlköğretim	328	29,1
İlkokul terk	195	17,3
Okur-yazar değil	3	0,3
Toplam	1129	100,0

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin %34,5'inin babası lise mezunu iken, %29,1'i ilköğretim mezunudur. Babası ilkokul terk olan öğrencilerin oranı %17,3 iken, üniversite mezunu olanların oranı %19'dur. Öğrencilerin %0,3'ünün babası ise okuma-yazma bilmemektedir.

4. 2. Sınıf Mevcutlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, öğretmenlere göre öğrenci sayıları ve sınıf mevcutlarına ait bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlere göre öğrenci sayıları ve yüzdeleri

Öğretmen No	Frekans	Yüzde
1	45	4,0
2-a	30	2,6
2-b	15	1,3
3	45	4,0
5	45	4,0
6	44	3,9
8	46	4,1
9	43	3,8
13	46	4,1
15-b	15	1,3
16-a	30	2,6
16-b	15	1,3
18	45	4,0
19	47	4,1
21	35	3,1
22	45	4,0
23	46	4,1
24	45	4,0
25	45	4,0
26	44	3,9

27	35	3,1
28	45	4,0
29	45	4,0
30	45	4,0
31	44	3,9
32	45	4,0
33	28	2,5
35	45	4,0
Toplam	1133	100,0

Tablodan da görüldüğü gibi öğrenci sayıları bakımından öğretmenler incelendiğinde yaklaşık 45 öğrencisi olan öğretmenler çoğunlukta iken en düşük öğrenci sayısı 15’dir. Toplam öğretmen sayısı ise 28’ dir.

Tablo 8. Sınıf mevcuduna ait frekans ve yüzde dağılımları

Sınıf Mevcudu	Frekans	Yüzde
16	2	0,2
17	12	1,1
19	15	1,3
20	20	1,8
22	30	2,7
23	12	1,1
24	61	5,4
25	38	3,4
26	47	4,2
27	94	8,3
28	71	6,3
29	25	2,2
30	92	8,1
31	84	7,4
32	33	2,9
33	60	5,3
34	41	3,6
35	72	6,4
36	70	6,2
37	24	2,1
38	42	3,7
39	35	3,1
40	16	1,4
41	15	1,3
42	29	2,6
43	16	1,4
44	15	1,3

45	12	1,1
46	1	0,1
47	9	0,8
48	20	1,8
49	18	1,6
Toplam	1131	100,0

Sınıf mevcuduna ilişkin dağılım yukarıdaki tabloda verilmiştir. Sınıf mevcutları aşağıda verilen şekilde gruplandırılmıştır.

Tablo 8.1. Gruplandırılmış sınıf mevcuduna ait frekans ve yüzde dağılımları

Sınıf Mevcudu	Frekans	Yüzde
20 ve altı	49	4,3
21-25	141	12,5
26-30	329	29,1
31-35	290	25,6
36-40	187	16,5
41-45	87	7,7
46 ve üstü	48	4,2
Toplam	1131	100,0

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü gibi 26-30 öğrenci içeren sınıflar %29,1 iken bunu %25,6 ile 31-35 kişilik sınıflar takip etmektedir.

Tablo 9. Sınıflara ait frekans ve yüzde dağılımları

Sınıf	Frekans	Yüzde
6. sınıf	374	33,0
7. sınıf	382	33,7
8. sınıf	377	33,3
Toplam	1133	100,0

Araştırmaya alınan öğrenciler oranı örnekleme tasarımı gereği her bir sınıf için eşittir.

4. 3. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Elde Edilen Veriler

Bu bölümde, öğrencilerin ankette bulunan alt davranış boyutlarına vermiş oldukları cevapların, frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 10. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	F	15	20	79	130	880
	%	1,3%	1,8%	7,0%	11,6%	78,3%
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	F	13	30	162	318	595
	%	1,2%	2,7%	14,5%	28,4%	53,2%

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %78,3'ü her zaman öğretmeniyle selamlaşarak derse başladıklarını belirtirken, %53,2'si öğretmenin her zaman güler yüzlü olduğunu söylemiştir.

Tablo 10.1. II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	F	46	50	235	370	419
	%	4,1%	4,5%	21,0%	33,0%	37,4%
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	F	11	38	158	348	557
	%	1,0%	3,4%	14,2%	31,3%	50,1%
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır.	F	28	36	111	283	658
	%	2,5%	3,2%	9,9%	25,4%	59,0%
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	F	321	189	291	166	151
	%	28,7%	16,9%	26,0%	14,8%	13,5%
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	F	216	157	266	216	260
	%	19,4%	14,1%	23,9%	19,4%	23,3%

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %37,4'ü öğretmenlerinin dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı her zaman aralarında dolaştığını ifade ederken, %50,1'i dikkati ve sessizliği sağlamak için her zaman dikkatle öğrencilere baktığını, %59'u ise öğretmenin her zaman dikkati ve

sessizliği sağlamak için el çırpıldığını, düdük çaldığını veya kısa bir sözle uyardığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %28,7'si “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” ifadesine hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır” ifadesine ise öğrencilerin %23,9'u ara sıra derken, %23,3'ü her zaman demişlerdir.

Tablo 10.2. III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	F	21	19	60	219	805
	%	1,9%	1,7%	5,3%	19,5%	71,6%
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	F	19	5	32	151	913
	%	1,7%	0,4%	2,9%	13,5%	81,5%
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	F	18	9	50	188	854
	%	1,6%	0,8%	4,5%	16,8%	76,3%
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	F	10	8	28	162	908
	%	0,9%	0,7%	2,5%	14,5%	81,4%
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	F	12	2	16	100	992
	%	1,1%	0,2%	1,4%	8,9%	88,4%
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	F	29	15	73	239	763
	%	2,6%	1,3%	6,5%	21,4%	68,2%

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'ni ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmenlerinin her zaman fiziki görünüm konusunda iyi olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 10.3. IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	F	15	11	32	131	920
	%	1,4%	1,0%	2,9%	11,8%	83,0%
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	F	18	13	75	259	738
	%	1,6%	1,2%	6,8%	23,5%	66,9%
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	F	181	109	264	244	305
	%	16,4%	9,9%	23,9%	22,1%	27,7%
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	F	159	106	306	270	263
	%	14,4%	9,6%	27,7%	24,5%	23,8%
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	F	60	71	191	322	459
	%	5,4%	6,4%	17,3%	29,2%	41,6%
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	F	35	33	84	218	735
	%	3,2%	3,0%	7,6%	19,7%	66,5%

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %83'ü "Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır" alt davranış boyutuna ve %66,9'u ise "Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar" alt davranış boyutuna her zaman cevabını vermişlerdir. "Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler" alt davranış boyutuna her zaman cevabını veren öğrenci oranı %27,7 iken, "Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler" ve "Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir" alt davranış boyutlarında her zaman cevabının oranı sırasıyla %41,6 ve %66,5'dir. "Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler" alt davranış boyutuna ise öğrencilerin %27,7'si ara sıra cevabını vermiştir.

Tablo 10.4. V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	F	33	16	95	253	716
	%	3,0%	1,4%	8,5%	22,7%	64,3%
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	F	163	115	241	267	323
	%	14,7%	10,4%	21,7%	24,1%	29,1%
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	F	309	151	232	152	256
	%	28,1%	13,7%	21,1%	13,8%	23,3%
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	F	129	117	233	268	354
	%	11,7%	10,6%	21,2%	24,3%	32,2%
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	F	96	104	215	267	424
	%	8,7%	9,4%	19,4%	24,1%	38,3%
V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar.	F	167	134	247	226	336
	%	15,0%	12,1%	22,3%	20,4%	30,3%
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	F	161	125	264	239	310
	%	14,6%	11,4%	24,0%	21,7%	28,2%
V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar.	F	337	190	253	148	176
	%	30,5%	17,2%	22,9%	13,4%	15,9%
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	F	374	177	232	140	185
	%	33,8%	16,0%	20,9%	12,6%	16,7%

Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusunda sözsüz davranışları’nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %64,3’ü “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder” ifadesine her zaman cevabını verirken, %29,1’i “Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder” ifadesine her zaman demiştir. “Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder” ifadesine öğrencilerin %28,1’i hiçbir zaman cevabını vermiştir. Öğrencilerin %32,2’si “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder”, %38,3’ü “Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder”, %30,3’ü “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar” ve %28,2’si “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar” alt davranış

boyutlarına her zaman cevabını vermiştir. “Öğretmenim bize kızdığına başını sallar” ve “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)” alt davranış boyutlarına hiçbir zaman diyen öğrencilerin oranı ise sırasıyla %30,5 ve %33,8’dir.

Tablo 10.5. VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık)

konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	F	34	31	179	336	519
	%	3,1%	2,8%	16,3%	30,6%	47,2%

Öğrencilerin %47,2’si “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder” alt davranış boyutuna her zaman cevabını verirken %30,6’sı çoğu zaman cevabını vermiştir.

Tablo 10.6. VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki

sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	F	69	51	163	262	558
	%	6,3%	4,6%	14,8%	23,8%	50,6%
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	F	154	118	252	245	337
	%	13,9%	10,7%	22,8%	22,2%	30,5%

VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları’nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %50,6’sı “Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar” alt davranış boyutuna, %30,5’i ise “Öğretmenimiz yanlış cevap

verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz" alt davranış boyutuna her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.7. VIII. Beden eğitimi öğretmenin başkaları kullanma konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	F	75	44	170	267	557
	%	6,7%	4,0%	15,3%	24,0%	50,0%
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	F	93	61	162	287	504
	%	8,4%	5,5%	14,6%	25,9%	45,5%

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başkaları kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin yarısı "Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır" alt davranış boyutuna, %45,5'i ise "Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)" alt davranış boyutuna her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.8. IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	F	836	92	103	29	53
	%	75,1%	8,3%	9,3%	2,6%	4,8%
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	F	741	129	134	63	48
	%	66,5%	11,6%	12,0%	5,7%	4,3%
IX.3. Öğretmenimiz kızdığı anda başımıza, elimize vb. vurur.	F	718	164	122	47	59
	%	64,7%	14,8%	11,0%	4,2%	5,3%

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %75,1'i "Öğretmenimiz saçımızı çeker", %66,5'i "Öğretmenimiz kulağımızı çeker" ve %64,7'si "Öğretmenimiz kızdığı anda başımıza, elimize vb. vurur" alt davranış boyutlarına hiçbir zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.9. X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	F	667	182	181	37	47
	%	59,9%	16,3%	16,2%	3,3%	4,2%
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	F	349	333	316	64	42
	%	31,6%	30,2%	28,6%	5,8%	3,8%

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %59,9'u "Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder" alt davranış boyutuna hiçbir zaman cevabını verirken, %31,6'sı "Öğretmenimin derse geç geldiği olur" alt davranış boyutuna hiçbir zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.10. XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	F	126	108	242	273	363
	%	11,3%	9,7%	21,8%	24,6%	32,6%

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %32,6'sı "Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır" alt davranış boyutuna her zaman cevabını verirken, %24,6'sı aynı alt davranış boyutuna çoğu zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.11. XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	F	19	39	99	248	713
	%	1,7%	3,5%	8,9%	22,2%	63,8%
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	F	64	65	205	330	452
	%	5,7%	5,8%	18,4%	29,6%	40,5%

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları’nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %63,8’i “Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler” alt davranış boyutuna her zaman cevabını verirken, %40,5’i “Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir” alt davranış boyutuna her zaman cevabını vermişlerdir.

Tablo 10.12. XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları		Hiçbir Zaman	Çok Az Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	F	144	102	268	282	321
	%	12,9%	9,1%	24,0%	25,2%	28,7%
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	F	151	102	235	239	393
	%	13,5%	9,1%	21,0%	21,3%	35,1%

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları’nı ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde, öğrencilerin %28,7’si “Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur” alt davranış boyutuna her zaman cevabını verirken, %25,2’si aynı alt davranış boyutuna çoğu zaman cevabını vermiştir. “Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar” alt davranış boyutuna ise öğrencilerin %35,1’i her zaman cevabını vermişlerdir.

4. 4. Sınıflara Göre Karşılaştırmalar

4. 4. 1. Sınıflara Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 11. Sınıflara göre davranış boyutları karşılaştırmaları

Davranış Boyutu	Sınıf	N	Ort.	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	368	4,596	0,586	25,505	0,000
	7. sınıf	375	4,413	0,665		
	8. sınıf	373	4,397	0,733		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	360	3,869	0,670	51,178	0,000
	7. sınıf	360	3,701	0,709		
	8. sınıf	367	3,477	0,778		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	365	4,729	0,682	2,882	0,237
	7. sınıf	366	4,664	0,741		
	8. sınıf	370	4,638	0,448		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	356	4,211	0,568	34,755	0,000
	7. sınıf	363	4,015	0,625		
	8. sınıf	363	3,950	0,553		
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	343	3,367	0,521	0,093	0,954
	7. sınıf	356	3,352	0,682		
	8. sınıf	354	3,340	0,643		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	357	4,272	0,629	5,968	0,051
	7. sınıf	373	4,145	0,919		
	8. sınıf	369	4,068	0,844		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	363	3,967	0,834	20,445	0,000
	7. sınıf	371	3,729	0,865		
	8. sınıf	368	3,598	0,882		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	359	3,905	1,053	7,187	0,028
	7. sınıf	372	3,972	1,047		
	8. sınıf	369	4,131	1,001		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	363	1,695	0,995	2,962	0,227
	7. sınıf	371	1,668	1,097		
	8. sınıf	370	1,568	1,128		

<i>X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	362	2,006	1,085	0,309	0,857
	7. sınıf	369	1,954	1,087		
	8. sınıf	370	1,973	1,070		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	366	3,781	0,950	18,497	0,000
	7. sınıf	375	3,555	1,040		
	8. sınıf	371	3,391	0,999		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	364	4,276	1,027	6,688	0,035
	7. sınıf	376	4,153	0,952		
	8. sınıf	372	4,126	0,994		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	6. sınıf	364	3,695	0,926	9,528	0,009
	7. sınıf	378	3,427	0,848		
	8. sınıf	373	3,440	0,855		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının sınıflara göre karşılaştırılması yapıldığında “I. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları”, “II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları”, “IV. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları”, “VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları”, “VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları”, “XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları”, “XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları” ve “XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları” davranış boyutlarına verilen genel cevapların öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P < 0,05$). Bu davranış boyutlarında sınıflara göre ortalama değerleri incelendiğinde “I. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları”, “II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları”, “IV. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları”, “VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları”, “XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları” ve “XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları” davranış boyutlarına en fazla katılan bireyler 6. sınıf öğrencisi iken en az katılanlar 8. sınıf

öğrencileridir. “VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları” davranış boyutlarında ise 8. sınıf öğrencilerinin en fazla 7. sınıf öğrencilerinin ise en az katıldıkları görülmektedir. “XIII. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları” davranış boyutuna ise en fazla destekleme durumu 6. sınıf öğrencilerinde iken en az destek 7. sınıf öğrencilerindendir. Bu davranış boyutlarının dışında kalan diğer davranış boyutlarında (3, 5, 6, 9 ve 10) ise sınıfa göre anlamlı derecede bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$).

Bu davranış boyutlarında yer alan her bir alt davranış boyutu için sınıflara göre karşılaştırma sonuçları ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4. 4. 2. Sınıflara Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 11.1. Sınıflara göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları

Alt Davranış Boyutları	Sınıf	N	Xort	SS	H	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	6. sınıf	372	4,67	0,75	1,153	0,56
	7. sınıf	378	4,63	0,79		
	8. sınıf	374	4,61	0,86		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	6. sınıf	368	4,52	0,76	36,3	0
	7. sınıf	376	4,2	0,93		
	8. sınıf	374	4,18	0,95		
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	6. sınıf	369	4,17	0,95	25,78	0
	7. sınıf	377	3,86	1,15		
	8. sınıf	374	3,82	1,04		
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	6. sınıf	371	4,4	0,83	23,03	0
	7. sınıf	370	4,28	0,89		
	8. sınıf	371	4,11	0,94		
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdüğü çalar veya kısa bir sözle uyarır.	6. sınıf	366	4,48	0,87	25,92	0
	7. sınıf	374	4,43	0,89		
	8. sınıf	376	4,15	1,07		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	6. sınıf	369	2,92	1,4	23,54	0
	7. sınıf	373	2,69	1,45		
	8. sınıf	376	2,42	1,25		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği	6. sınıf	368	3,34	1,41	28,34	0

sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	7. sınıf	372	3,23	1,47		
	8. sınıf	375	2,83	1,34		
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	6. sınıf	371	4,63	0,77	3,714	0,16
	7. sınıf	376	4,54	0,85		
	8. sınıf	377	4,55	0,85		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	6. sınıf	370	4,78	0,58	3,714	0,16
	7. sınıf	374	4,72	0,76		
	8. sınıf	376	4,69	0,74		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	6. sınıf	371	4,7	0,67	3,223	0,2
	7. sınıf	374	4,67	0,72		
	8. sınıf	374	4,59	0,84		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	6. sınıf	368	4,79	0,51	2,471	0,29
	7. sınıf	374	4,75	0,65		
	8. sınıf	374	4,71	0,69		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	6. sınıf	369	4,89	0,4	3,832	0,15
	7. sınıf	377	4,82	0,57		
	8. sınıf	376	4,79	0,65		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	6. sınıf	369	4,57	0,79	2,114	0,35
	7. sınıf	376	4,45	0,95		
	8. sınıf	374	4,51	0,89		
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	6. sınıf	363	4,8	0,58	8,454	0,02
	7. sınıf	375	4,73	0,73		
	8. sınıf	371	4,68	0,73		
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	6. sınıf	360	4,64	0,7	16,09	0
	7. sınıf	374	4,52	0,85		
	8. sınıf	369	4,43	0,86		
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	6. sınıf	361	3,56	1,43	16,15	0
	7. sınıf	374	3,27	1,44		
	8. sınıf	368	3,21	1,31		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	6. sınıf	360	3,47	1,31	6,328	0,04
	7. sınıf	374	3,3	1,39		
	8. sınıf	370	3,24	1,27		
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	6. sınıf	361	4,17	1,03	22,54	0
	7. sınıf	372	3,89	1,26		
	8. sınıf	370	3,8	1,13		
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	6. sınıf	361	4,64	0,75	21,85	0
	7. sınıf	374	4,36	1,07		

	8. sınıf	370	4,31	1,05		
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	6. sınıf	363	4,47	0,89	2,665	0,26
	7. sınıf	378	4,47	0,94		
	8. sınıf	372	4,39	0,95		
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	6. sınıf	363	3,47	1,44	2,884	0,24
	7. sınıf	376	3,46	1,38		
	8. sınıf	370	3,35	1,34		
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	6. sınıf	361	2,89	1,58	2,458	0,29
	7. sınıf	373	2,83	1,54		
	8. sınıf	366	3	1,45		
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	6. sınıf	356	3,66	1,28	6,106	0,05
	7. sınıf	375	3,56	1,41		
	8. sınıf	370	3,42	1,34		
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	6. sınıf	359	3,65	1,37	1,564	0,46
	7. sınıf	376	3,81	1,24		
	8. sınıf	371	3,75	1,27		
V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar.	6. sınıf	363	3,4	1,45	0,236	0,89
	7. sınıf	378	3,36	1,44		
	8. sınıf	369	3,4	1,34		
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	6. sınıf	356	3,31	1,45	3,737	0,15
	7. sınıf	374	3,3	1,4		
	8. sınıf	369	3,51	1,28		
V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar.	6. sınıf	361	2,81	1,47	5,034	0,08
	7. sınıf	374	2,65	1,45		
	8. sınıf	369	2,56	1,37		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	6. sınıf	362	2,63	1,5	0,14	0,93
	7. sınıf	374	2,61	1,49		
	8. sınıf	372	2,64	1,44		
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	6. sınıf	357	4,27	0,88	5,968	0,05
	7. sınıf	373	4,14	1,05		
	8. sınıf	369	4,07	1,05		
VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	6. sınıf	363	4,28	1,04	23,01	0
	7. sınıf	371	4,08	1,24		
	8. sınıf	369	3,88	1,23		
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	6. sınıf	363	3,66	1,35	15,27	0
	7. sınıf	374	3,37	1,45		
	8. sınıf	369	3,31	1,32		

VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	6. sınıf	366	4,02	1,25	1,876	0,39
	7. sınıf	376	4,02	1,22		
	8. sınıf	371	4,16	1,1		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	6. sınıf	362	3,8	1,34	7,795	0,02
	7. sınıf	373	3,93	1,29		
	8. sınıf	372	4,1	1,13		
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	6. sınıf	365	1,53	1,08	0,139	0,93
	7. sınıf	374	1,56	1,12		
	8. sınıf	374	1,52	1,04		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	6. sınıf	367	1,8	1,19	12,47	0
	7. sınıf	376	1,77	1,2		
	8. sınıf	372	1,53	1,02		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.	6. sınıf	365	1,76	1,17	1,545	0,46
	7. sınıf	374	1,7	1,16		
	8. sınıf	371	1,66	1,12		
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	6. sınıf	365	1,81	1,2	3,116	0,21
	7. sınıf	375	1,67	1,03		
	8. sınıf	374	1,79	1,07		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	6. sınıf	364	2,21	1,07	1,235	0,54
	7. sınıf	370	2,24	1,08		
	8. sınıf	370	2,15	1,05		
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	6. sınıf	366	3,78	1,28	18,5	0
	7. sınıf	375	3,55	1,38		
	8. sınıf	371	3,39	1,31		
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	6. sınıf	368	4,5	0,85	4,29	0,12
	7. sınıf	377	4,43	0,92		
	8. sınıf	373	4,36	0,96		
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	6. sınıf	365	4,05	1,12	5,89	0,05
	7. sınıf	377	3,86	1,19		
	8. sınıf	374	3,89	1,16		
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	6. sınıf	366	3,54	1,33	1,957	0,38
	7. sınıf	378	3,42	1,34		
	8. sınıf	373	3,47	1,34		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	6. sınıf	367	3,84	1,25	19,86	0
	7. sınıf	378	3,43	1,41		
	8. sınıf	375	3,4	1,47		

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında “Öğretmenim güler yüzlüdür” alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken ($P<0,05$), “Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız” alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($P>0,05$). “Öğretmenim güler yüzlüdür” alt davranış boyutu için sınıflara ait ortalama değerlere bakıldığında bu alt davranış boyutunu en fazla destekleyen görüş 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az destek 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir.

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu davranış boyutunda yer alan tüm alt davranış boyutlarında en fazla onaylama 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az onaylama 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir.

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir ($P>0,05$).

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu davranış boyutunda yer alan tüm alt davranış boyutlarında en fazla onaylama 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az onaylama 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir.

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında sadece

“Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder” alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda en fazla onaylama 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az onaylama 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir. Diğer alt davranış boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır ($P>0,05$).

VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutu için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında verilen cevapların öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir ($P<0,05$).

VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusunda sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu davranış boyutunda yer alan tüm alt davranış boyutlarında en fazla onaylama 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az onaylama 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir.

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusunda sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır “ alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermezken ($P>0,05$), “Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)” alt davranış boyutuna verilen cevaplar ise istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermektedir ($P<0,05$). bu ifadeye en çok katılım 7. sınıf öğrencilerinden gelirken, en az katılım 6. sınıf öğrencilerinden gelmektedir.

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusunda sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında “Öğretmenimiz kulağımızı çeker “ alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin

sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu ifadeye en az katılım 6. sınıf öğrencilerinden gelmektedir. “Öğretmenimiz saçımızı çeker” ve “Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur “ alt davranış boyutlarına verilen cevaplar ise istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($P>0,05$).

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir ($P>0,05$).

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusunda sözsüz davranışları’nda yer alan “Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır” alt davranış boyutu için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında verilen cevapların öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği %95 güvenle söylenebilir ($P<0,05$). Bu ifadeye en az katılım 6. sınıf öğrencilerinden gelirken, en çok katılım 7. sınıf öğrencilerinden gelmiştir.

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinlenme konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında tüm alt davranış boyutlarında verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir ($P>0,05$).

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıflara göre karşılaştırmalar yapıldığında “Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar “ alt davranış boyutuna verilen cevaplar öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). Bu ifadeye en az katılım 6. sınıf öğrencilerinden, en çok katılım ise 7. sınıf öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur” alt davranış boyutuna verilen cevaplar ise istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($P>0,05$).

4. 5. Sınıf Mevcuduna Göre Karşılaştırmalar

4. 5. 1. Sınıf Mevcuduna Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 12. Sınıf mevcuduna göre davranış boyutları karşılaştırmaları

Davranış Boyutu	Sınıf Mevcudu	N	Xort	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	49	4,42	0,61	15,49	0,02
	21-25	137	4,47	0,75		
	26-30	323	4,52	0,69		
	31-35	285	4,45	0,65		
	36-40	186	4,49	0,6		
	41-45	86	4,47	0,57		
	46 ve üstü	48	4,21	0,82		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	48	3,65	0,8	16,53	0,01
	21-25	135	3,53	0,76		
	26-30	315	3,62	0,78		
	31-35	276	3,79	0,73		
	36-40	183	3,79	0,65		
	41-45	83	3,69	0,68		
	46 ve üstü	45	3,51	0,75		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	48	4,54	0,6	39,24	0
	21-25	137	4,61	0,59		
	26-30	325	4,69	0,62		
	31-35	282	4,75	0,44		
	36-40	183	4,73	0,48		
	41-45	78	4,57	0,56		
	46 ve üstü	47	4,48	0,67		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	47	4,16	0,47	13,28	0,04
	21-25	136	4,01	0,67		
	26-30	311	4,01	0,67		
	31-35	277	4,06	0,63		
	36-40	178	4,19	0,56		
	41-45	85	4,05	0,58		
	46 ve üstü	46	3,96	0,69		

V. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları	20 ve altı	47	3,13	1,08	5,765	0,45
	21-25	128	3,36	0,82		
	26-30	306	3,32	0,9		
	31-35	271	3,39	0,88		
	36-40	173	3,43	0,81		
	41-45	82	3,36	0,81		
	46 ve üstü	44	3,33	0,75		
VI. Beden eğitimi öğretmeninin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları	20 ve altı	49	3,92	1,24	2,716	0,84
	21-25	138	4,17	1,05		
	26-30	318	4,18	0,98		
	31-35	284	4,13	1,03		
	36-40	179	4,25	0,89		
	41-45	84	4,18	0,98		
	46 ve üstü	45	4,11	0,96		
VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları	20 ve altı	49	3,71	1,07	9,963	0,13
	21-25	137	3,89	1,02		
	26-30	319	3,61	1,17		
	31-35	284	3,83	1,08		
	36-40	182	3,85	0,98		
	41-45	84	3,86	1,07		
	46 ve üstü	45	3,58	1,12		
VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları	20 ve altı	46	3,89	1,1	16,12	0,01
	21-25	136	3,93	1,11		
	26-30	319	4,11	1,02		
	31-35	286	4,06	1,04		
	36-40	181	4,01	0,95		
	41-45	83	3,69	1,15		
	46 ve üstü	47	3,86	1,02		
IX. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları	20 ve altı	47	1,54	1,09	33,79	0
	21-25	137	1,64	0,93		
	26-30	319	1,52	0,97		
	31-35	284	1,61	1		
	36-40	184	1,71	0,95		
	41-45	83	1,9	1,04		
	46 ve üstü	48	2,03	1,14		
X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde	20 ve altı	47	1,96	0,8	5,314	0,5
	21-25	140	2	0,93		

<i>etkileyen sözsüz davranışları</i>	26-30	321	1,96	0,91		
	31-35	280	1,97	0,86		
	36-40	183	1,91	0,8		
	41-45	80	2,01	0,72		
	46 ve üstü	48	2,28	1,12		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	48	3,17	1,23	13,66	0,03
	21-25	139	3,4	1,33		
	26-30	322	3,55	1,36		
	31-35	287	3,56	1,45		
	36-40	183	3,73	1,2		
	41-45	83	3,88	1,06		
	46 ve üstü	48	3,65	1,28		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	47	4,18	0,92	19,09	0
	21-25	141	4,12	0,87		
	26-30	321	4,2	0,92		
	31-35	287	4,23	0,85		
	36-40	185	4,32	0,72		
	41-45	82	4,09	0,85		
	46 ve üstü	47	3,76	0,98		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	20 ve altı	48	3,65	1,14	6,529	0,37
	21-25	141	3,68	1,18		
	26-30	323	3,44	1,3		
	31-35	286	3,51	1,26		
	36-40	184	3,62	1,14		
	41-45	83	3,37	1,12		
	46 ve üstü	48	3,44	1,29		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının sınıf mevcuduna göre karşılaştırılması yapıldığında 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11 ve 12 cevapların öğrencinin sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P < 0,05$). Bu davranış boyutlarında sınıflara göre ortalama değerleri incelendiğinde “*I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutuna en fazla onaylayan 26-30 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 46 ve üstü olanlardır. “*II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları*” alt

davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 26-40 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 46 ve üstü olanlardır. “*III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 31-35 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 20 ve altı olanlardır. “*IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 36-40 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 46 ve üstü olanlardır. “*VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 26-30 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 41-45 olanlardır. “*IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 46 ve üstü sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 26-30 olanlardır. “*XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 41-45 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 20 ve altı olanlardır. “*XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutu incelendiğinde en fazla onaylayan 36-40 sınıf mevcudu olanlardır en az onaylayanlar ise 46 ve üstü olanlardır.

Bu davranış boyutlarında yer alan her bir alt davranış boyutu için sınıflara göre karşılaştırma sonuçları ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4. 5. 2. Sınıf Mevcuduna Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 12.1. Sınıf mevcuduna göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları

Alt Davranış Boyutları	Sınıf mevcudu	N	Xort	SS	H	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	20 ve altı	49	4,39	0,91	21,64	0
	21-25	140	4,56	0,98		
	26-30	323	4,67	0,79		
	31-35	288	4,63	0,74		
	36-40	187	4,74	0,68		
	41-45	87	4,7	0,72		
	46 ve üstü	48	4,4	0,94		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	20 ve altı	49	4,45	0,77	13,99	0,03
	21-25	137	4,39	0,89		
	26-30	325	4,36	0,9		
	31-35	285	4,27	0,93		
	36-40	186	4,23	0,87		
	41-45	86	4,23	0,78		
	46 ve üstü	48	4,02	1		
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	20 ve altı	49	3,8	1,1	15,9	0,01
	21-25	138	3,66	1,15		
	26-30	325	3,98	1,04		
	31-35	284	4,01	1,07		
	36-40	187	4,1	0,97		
	41-45	87	3,92	1,08		
	46 ve üstü	48	3,92	1,05		
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	20 ve altı	48	4,35	0,91	9,34	0,16
	21-25	140	4,11	1,04		
	26-30	322	4,21	0,92		
	31-35	283	4,36	0,83		
	36-40	187	4,33	0,84		
	41-45	84	4,26	0,79		
	46 ve üstü	46	4,13	0,96		
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdük çalar veya kısa	20 ve altı	49	4,45	0,98	33,24	0
	21-25	139	4,22	1		
	26-30	324	4,19	1,11		

bir sözle uyarır.	31-35	282	4,52	0,81		
	36-40	186	4,42	0,76		
	41-45	86	4,63	0,69		
	46 ve üstü	48	3,96	1,22		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	20 ve altı	49	2,57	1,44	6,772	0,34
	21-25	138	2,64	1,36		
	26-30	324	2,58	1,38		
	31-35	284	2,7	1,46		
	36-40	187	2,87	1,31		
	41-45	86	2,6	1,32		
	46 ve üstü	48	2,75	1,3		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	20 ve altı	49	3	1,51	10,72	0,1
	21-25	139	2,96	1,4		
	26-30	324	3,09	1,44		
	31-35	285	3,3	1,44		
	36-40	184	3,23	1,31		
	41-45	85	3,05	1,45		
	46 ve üstü	47	2,77	1,46		
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	20 ve altı	49	4,29	1,16	20,15	0
	21-25	140	4,56	0,82		
	26-30	327	4,64	0,77		
	31-35	287	4,6	0,76		
	36-40	186	4,62	0,73		
	41-45	86	4,51	0,96		
	46 ve üstü	48	4,17	1,06		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	20 ve altı	49	4,73	0,76	10,66	0,1
	21-25	139	4,63	0,89		
	26-30	327	4,74	0,67		
	31-35	286	4,8	0,56		
	36-40	185	4,76	0,63		
	41-45	84	4,65	0,78		
	46 ve üstü	48	4,5	0,97		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	20 ve altı	48	4,58	0,82	21,32	0
	21-25	138	4,64	0,69		
	26-30	327	4,68	0,79		
	31-35	286	4,71	0,68		
	36-40	186	4,7	0,64		

	41-45	84	4,39	0,94		
	46 ve üstü	48	4,54	0,74		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	20 ve altı	48	4,58	0,77	15,65	0,02
	21-25	139	4,7	0,74		
	26-30	326	4,75	0,68		
	31-35	285	4,81	0,47		
	36-40	185	4,79	0,56		
	41-45	83	4,69	0,56		
	46 ve üstü	48	4,58	0,79		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	20 ve altı	49	4,84	0,62	8,023	0,24
	21-25	140	4,79	0,58		
	26-30	326	4,8	0,65		
	31-35	287	4,89	0,4		
	36-40	185	4,86	0,53		
	41-45	85	4,84	0,46		
	46 ve üstü	48	4,75	0,67		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	20 ve altı	49	4,27	0,88	34,27	0
	21-25	140	4,26	1,08		
	26-30	325	4,55	0,9		
	31-35	287	4,65	0,7		
	36-40	184	4,6	0,76		
	41-45	85	4,4	0,98		
	46 ve üstü	47	4,32	1,05		
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	20 ve altı	49	4,92	0,34	8,509	0,2
	21-25	138	4,65	0,92		
	26-30	322	4,73	0,72		
	31-35	286	4,74	0,68		
	36-40	181	4,82	0,46		
	41-45	85	4,73	0,61		
	46 ve üstü	46	4,61	0,8		
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	20 ve altı	48	4,46	0,92	13,6	0,03
	21-25	139	4,4	0,9		
	26-30	319	4,53	0,82		
	31-35	284	4,58	0,77		
	36-40	180	4,64	0,66		
	41-45	85	4,55	0,73		

	46 ve üstü	46	4,22	1,07		
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	20 ve altı	49	3,41	1,1	12,06	0,06
	21-25	137	3,34	1,56		
	26-30	320	3,18	1,52		
	31-35	285	3,27	1,4		
	36-40	179	3,65	1,23		
	41-45	85	3,53	1,23		
	46 ve üstü	46	3,39	1,11		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	20 ve altı	48	3,65	1,06	4,437	0,62
	21-25	139	3,35	1,36		
	26-30	319	3,27	1,39		
	31-35	284	3,39	1,34		
	36-40	181	3,35	1,25		
	41-45	85	3,19	1,32		
	46 ve üstü	46	3,3	1,23		
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	20 ve altı	48	3,94	1,28	1,957	0,92
	21-25	139	3,85	1,22		
	26-30	317	3,99	1,12		
	31-35	284	3,95	1,22		
	36-40	182	4,01	1,04		
	41-45	85	3,91	1,23		
	46 ve üstü	46	3,89	1,06		
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	20 ve altı	49	4,55	0,77	14	0,03
	21-25	139	4,4	1,07		
	26-30	319	4,33	1,06		
	31-35	284	4,45	0,97		
	36-40	181	4,64	0,79		
	41-45	85	4,4	0,92		
	46 ve üstü	46	4,33	1,06		
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	20 ve altı	49	4,24	1,05	7,976	0,24
	21-25	139	4,41	0,98		
	26-30	322	4,45	0,92		
	31-35	287	4,45	0,98		
	36-40	182	4,55	0,76		
	41-45	85	4,45	0,87		
	46 ve üstü	47	4,19	1,06		
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri	20 ve altı	49	3,49	1,45	2,415	0,88

ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	21-25	138	3,46	1,37		
	26-30	321	3,39	1,39		
	31-35	285	3,5	1,37		
	36-40	182	3,37	1,43		
	41-45	85	3,4	1,46		
	46 ve üstü	47	3,3	1,25		
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	20 ve altı	49	2,67	1,59	3,116	0,79
	21-25	137	2,81	1,52		
	26-30	317	2,96	1,51		
	31-35	286	2,91	1,54		
	36-40	180	2,98	1,54		
	41-45	83	2,8	1,55		
	46 ve üstü	46	2,96	1,35		
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	20 ve altı	49	3,51	1,52	2,781	0,84
	21-25	137	3,5	1,27		
	26-30	320	3,49	1,46		
	31-35	283	3,64	1,34		
	36-40	179	3,57	1,24		
	41-45	85	3,51	1,15		
	46 ve üstü	46	3,5	1,39		
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	20 ve altı	49	3,55	1,44	9,994	0,13
	21-25	139	3,61	1,29		
	26-30	320	3,71	1,32		
	31-35	283	3,81	1,27		
	36-40	181	3,93	1,23		
	41-45	85	3,68	1,29		
	46 ve üstü	47	3,49	1,28		
V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar.	20 ve altı	49	2,92	1,55	6,567	0,36
	21-25	138	3,3	1,32		
	26-30	322	3,4	1,46		
	31-35	287	3,39	1,47		
	36-40	181	3,5	1,29		
	41-45	85	3,47	1,26		
	46 ve üstü	46	3,41	1,54		
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	20 ve altı	47	2,77	1,59	16,3	0,01
	21-25	137	3,18	1,32		
	26-30	317	3,32	1,41		

	31-35	283	3,45	1,4		
	36-40	182	3,51	1,27		
	41-45	85	3,64	1,34		
	46 ve üstü	46	3,43	1,36		
V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar.	20 ve altı	49	2,57	1,54	6,505	0,37
	21-25	135	2,77	1,41		
	26-30	320	2,57	1,47		
	31-35	286	2,75	1,5		
	36-40	181	2,76	1,36		
	41-45	84	2,44	1,27		
	46 ve üstü	47	2,72	1,36		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	20 ve altı	49	2,31	1,64	9,957	0,13
	21-25	138	2,75	1,44		
	26-30	320	2,53	1,5		
	31-35	286	2,6	1,55		
	36-40	181	2,71	1,39		
	41-45	85	2,78	1,3		
	46 ve üstü	47	2,81	1,26		
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	20 ve altı	49	3,92	1,24	2,716	0,84
	21-25	138	4,17	1,05		
	26-30	318	4,18	0,98		
	31-35	284	4,13	1,03		
	36-40	179	4,25	0,89		
	41-45	84	4,18	0,98		
	46 ve üstü	45	4,11	0,96		
VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	20 ve altı	49	4,1	1,12	6,764	0,34
	21-25	137	4,12	1,15		
	26-30	319	3,97	1,29		
	31-35	284	4,11	1,15		
	36-40	182	4,2	1,04		
	41-45	84	4,19	1,12		
	46 ve üstü	46	3,76	1,3		
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	20 ve altı	49	3,33	1,39	12,82	0,05
	21-25	138	3,64	1,32		
	26-30	320	3,24	1,42		
	31-35	286	3,55	1,42		
	36-40	182	3,51	1,32		

	41-45	84	3,52	1,32		
	46 ve üstü	45	3,4	1,3		
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	20 ve altı	46	3,61	1,36	27,7	0
	21-25	140	4,01	1,29		
	26-30	322	4,2	1,14		
	31-35	287	4,13	1,18		
	36-40	185	4,1	1,09		
	41-45	83	3,76	1,28		
	46 ve üstü	48	3,73	1,14		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	20 ve altı	48	4,12	1,16	13,05	0,04
	21-25	136	3,85	1,27		
	26-30	321	4,01	1,31		
	31-35	288	4	1,22		
	36-40	182	3,93	1,17		
	41-45	83	3,61	1,33		
	46 ve üstü	47	3,98	1,28		
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	20 ve altı	47	1,47	1,16	20,57	0
	21-25	140	1,48	1,01		
	26-30	321	1,45	1,05		
	31-35	286	1,58	1,15		
	36-40	186	1,51	0,93		
	41-45	83	1,72	1,11		
	46 ve üstü	48	1,9	1,31		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	20 ve altı	48	1,54	1,18	27,55	0
	21-25	139	1,7	1,1		
	26-30	322	1,55	1,09		
	31-35	288	1,7	1,16		
	36-40	185	1,79	1,13		
	41-45	83	1,88	1,23		
	46 ve üstü	48	2,15	1,2		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.	20 ve altı	48	1,58	1,18	25,19	0
	21-25	138	1,78	1,17		
	26-30	320	1,59	1,06		
	31-35	286	1,58	1,08		
	36-40	185	1,82	1,17		
	41-45	83	2,1	1,38		
	46 ve üstü	48	2,04	1,32		

X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	20 ve altı	48	1,65	1,02	5,55	0,48
	21-25	141	1,66	1,15		
	26-30	323	1,75	1,13		
	31-35	284	1,8	1,14		
	36-40	186	1,78	1		
	41-45	82	1,7	0,95		
	46 ve üstü	48	1,96	1,27		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	20 ve altı	47	2,26	0,99	12,58	0,05
	21-25	140	2,34	1,08		
	26-30	322	2,16	1,11		
	31-35	282	2,16	1,04		
	36-40	183	2,05	0,97		
	41-45	80	2,31	1,01		
	46 ve üstü	48	2,6	1,25		
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	20 ve altı	48	3,17	1,23	13,66	0,03
	21-25	139	3,4	1,33		
	26-30	322	3,55	1,36		
	31-35	287	3,56	1,45		
	36-40	183	3,73	1,2		
	41-45	83	3,88	1,06		
	46 ve üstü	48	3,65	1,28		
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	20 ve altı	47	4,23	1,07	13,01	0,04
	21-25	141	4,33	1		
	26-30	324	4,42	0,99		
	31-35	289	4,49	0,82		
	36-40	186	4,59	0,73		
	41-45	82	4,34	0,88		
	46 ve üstü	47	4,19	1,1		
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	20 ve altı	48	4,1	1,12	18,64	0,01
	21-25	141	3,91	1,08		
	26-30	322	3,96	1,19		
	31-35	287	3,96	1,19		
	36-40	185	4,05	1,04		
	41-45	83	3,81	1,14		
	46 ve üstü	48	3,31	1,29		
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için	20 ve altı	48	3,67	1,29	8,633	0,2
	21-25	141	3,7	1,27		

omuzumuza dokunur.	26-30	324	3,37	1,44		
	31-35	287	3,48	1,34		
	36-40	184	3,54	1,24		
	41-45	83	3,31	1,2		
	46 ve üstü	48	3,46	1,34		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	20 ve altı	48	3,62	1,28	3,946	0,68
	21-25	141	3,66	1,38		
	26-30	324	3,49	1,44		
	31-35	288	3,52	1,44		
	36-40	186	3,7	1,27		
	41-45	83	3,43	1,35		
	46 ve üstü	48	3,42	1,5		

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar yapıldığında verilen cevaplar öğrencinin bulunduğu sınıf mevcuduna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P<0,05$). “Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız” alt davranış boyutuna verilen cevaplar incelendiğinde en fazla onaylayanlar sınıf mevcudu 36-40 olanlar iken bu alt davranış boyutunu en az onaylayanlar 20 ve altı mevcuda sahip olanlardır. “Öğretmenim güler yüzlüdür” alt davranış boyutuna verilen cevaplar incelendiğinde en fazla onaylayanlar sınıf mevcudu 20 ve altı olanlar iken bu alt davranış boyutunu en az onaylayanlar 46 ve üstü mevcuda sahip olanlardır.

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır” ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” alt davranış boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($P<0,05$). “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 36-40 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 21-25'dir. “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir

sözle uyarır” alt davranış boyutunu ise en fazla onaylayan sınıf mevcutları 41-45 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür.

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenimin saçları bakımlıdır”, “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır”, “Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır” ve “Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenimin saçları bakımlıdır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 26-30 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür. “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 31-35 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 41-45’dir. “Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 31-35 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür. Diğer alt davranış boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar” ve “Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 36-40 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür. “Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 36-40 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür.

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusunda sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde sadece “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık

görülmüştür ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 41-45 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 20 ve altıdır. Diğer alt davranış boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($P>0,05$).

VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutu için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık yoktur ($P>0,05$).

VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 21-25 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 26-30'dur. “Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar” alt davranış boyutunda ise istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmamıştır.

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır” ve “Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 26-30 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 20 ve altı. “Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)” alt davranış boyutunda ise en fazla onaylayan sınıf mevcutları 20 ve altı iken en az onaylayan sınıf mevcudu 41-45'dir.

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). “Öğretmenimiz saçımızı çeker” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 46 ve üstü iken en az onaylayan sınıf mevcudu 26-30'dur. “Öğretmenimiz kulağımızı çeker” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 46 ve üstü iken en az onaylayan sınıf mevcudu 20 ve altıdır. “Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 41-45 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 20 ve altıdır.

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmemiştir ($P>0,05$).

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutu için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). “Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 46 ve üstü iken en az onaylayan sınıf mevcudu 26-30'dur. “Öğretmenimiz kulağımızı çeker” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 41-45 iken en az onaylayan sınıf mevcudu 20 ve altıdır.

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). “Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan öğrencilerin sınıf mevcutları 36-40 iken en az onaylayan öğrencilerin sınıf mevcudu 46 ve üstüdür. “Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket

ettirir” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan sınıf mevcutları 20 ve altı iken en az onaylayan sınıf mevcudu 46 ve üstüdür.

XIII. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için sınıf mevcutlarına göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmemiştir ($P<0,05$).

4. 6. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırmalar

4. 6. 1. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 13. Öğrencinin cinsiyetine göre davranış boyutları karşılaştırmaları

Davranış Boyutu	Öğrenci Cinsiyeti	N	Xort	SS	U	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	Erkek	475	4,411	0,718	140799,0	0,028
	Kız	639	4,513	0,627		
<i>II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	466	3,666	0,755	141304,0	0,566
	Kız	619	3,692	0,731		
<i>III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	471	4,594	0,632	123767,5	0,000
	Kız	628	4,739	0,478		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	459	4,022	0,671	136190,5	0,194
	Kız	622	4,084	0,596		
<i>V. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	449	3,385	0,877	129865,0	0,277
	Kız	602	3,331	0,857		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmeninin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	468	4,073	1,003	132310,0	0,002
	Kız	629	4,227	0,992		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	467	3,746	1,101	145445,5	0,645
	Kız	633	3,782	1,070		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	474	3,751	1,080	108875,5	0,000
	Kız	624	4,196	0,969		

<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	474	1,828	1,138	126562,5	0,000
	Kız	628	1,504	0,846		
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	Erkek	473	2,091	0,970	133003,5	0,003
	Kız	626	1,893	0,789		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	479	3,626	1,334	145048,0	0,218
	Kız	632	3,538	1,329		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	477	4,109	0,881	136113,0	0,004
	Kız	633	4,240	0,856		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	480	3,537	1,186	151026,0	0,865
	Kız	633	3,507	1,262		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması yapıldığında I., III., VI., VIII., IX., X. ve XII. nolu cevapların öğrencinin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P < 0,05$). Bu davranış boyutlarında cinsiyete göre ortalama değerleri incelendiğinde “*I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları*”, “*III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları*”, “*VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları*”, “*VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*”, “*XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları*” alt davranış boyutlarını en fazla onaylayanlar kızlarken, “*IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları*”, “*X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları*” alt davranış boyutlarını en fazla onaylayanlar erkeklerdir.

Bu davranış boyutlarında yer alan her bir alt davranış boyutu için cinsiyete göre karşılaştırma sonuçları ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4. 6. 2. Öğrencinin Cinsiyetine Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 13.1. Öğrencinin cinsiyetine göre alt davranış boyutları karşılaştırmaları

Alt Davranış Boyutları	Öğrenci Cinsiyeti	N	Xort	SS	U	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	Erkek	481	4,58	0,87	148139	0,12
	Kız	641	4,68	0,75		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	Erkek	476	4,25	0,94	145242	0,14
	Kız	640	4,34	0,85		
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	Erkek	481	3,93	1,06	149613	0,48
	Kız	637	3,97	1,07		
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	Erkek	475	4,21	0,91	142400	0,08
	Kız	635	4,3	0,88		
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdüğü çalar veya kısa bir sözle uyarır.	Erkek	477	4,21	1,04	131357	0
	Kız	637	4,45	0,88		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	Erkek	479	2,81	1,39	137535	0
	Kız	637	2,57	1,37		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	Erkek	481	3,12	1,37	149902	0,69
	Kız	632	3,14	1,46		
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Erkek	481	4,49	0,9	139703	0
	Kız	641	4,64	0,76		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	Erkek	480	4,68	0,77	147462	0,12
	Kız	638	4,76	0,63		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	Erkek	477	4,54	0,86	135907	0
	Kız	640	4,74	0,64		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	Erkek	476	4,7	0,67	143005	0,01
	Kız	638	4,78	0,58		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	Erkek	480	4,77	0,65	143347	0
	Kız	640	4,88	0,47		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	Erkek	479	4,38	0,96	130949	0
	Kız	638	4,61	0,8		

IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	Erkek	472	4,67	0,79	140228	0
	Kız	636	4,79	0,595		
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	Erkek	470	4,43	0,91	135744	0
	Kız	632	4,6	0,72		
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	Erkek	468	3,43	1,4	139699	0,09
	Kız	634	3,29	1,4		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	Erkek	471	3,31	1,33	146720	0,68
	Kız	632	3,35	1,33		
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	Erkek	467	3,87	1,22	140147	0,11
	Kız	634	4,01	1,11		
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	Erkek	470	4,4	1,01	145105	0,4
	Kız	633	4,46	0,95		
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	Erkek	473	4,33	1,01	135876	0
	Kız	638	4,52	0,85		
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	Erkek	471	3,45	1,36	148460	0,8
	Kız	636	3,42	1,4		
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	Erkek	468	3,01	1,55	137546	0,05
	Kız	630	2,83	1,5		
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	Erkek	471	3,64	1,33	137842	0,05
	Kız	628	3,48	1,35		
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	Erkek	470	3,68	1,32	142632	0,21
	Kız	634	3,79	1,27		
V.6. Öğretmenim kızdığı anda kaşlarını çatır.	Erkek	471	3,37	1,44	149404	0,91
	Kız	637	3,4	1,39		
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	Erkek	467	3,35	1,36	144582	0,62
	Kız	630	3,39	1,39		
V.8. Öğretmenim bize kızdığı anda başını sallar.	Erkek	467	2,78	1,47	137737	0,04
	Kız	635	2,59	1,4		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	Erkek	472	2,7	1,52	143228	0,21
	Kız	634	2,57	1,44		
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	Erkek	468	4,07	1	132310	0
	Kız	629	4,23	0,99		

VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	Erkek	467	4,01	1,23	141380	0,17
	Kız	634	4,13	1,14		
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	Erkek	468	3,48	1,36	146070	0,59
	Kız	636	3,43	1,39		
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	Erkek	479	3,74	1,26	108374	0
	Kız	632	4,31	1,07		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	Erkek	476	3,77	1,31	128389	0
	Kız	629	4,08	1,2		
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	Erkek	480	1,73	1,25	131788	0
	Kız	631	1,39	0,9		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	Erkek	480	1,88	1,29	134080	0
	Kız	633	1,56	1,01		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığı anda başımıza, elimize vb. vurur.	Erkek	477	1,88	1,27	133370	0
	Kız	631	1,58	1,03		
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	Erkek	478	1,88	1,2	137986	0
	Kız	634	1,66	1,02		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	Erkek	474	2,31	1,14	136222	0,01
	Kız	628	2,12	1,01		
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	Erkek	479	3,63	1,33	145048	0,22
	Kız	632	3,54	1,33		
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	Erkek	480	4,35	0,96	140635	0,01
	Kız	636	4,48	0,88		
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	Erkek	479	3,85	1,18	141686	0,04
	Kız	635	3,99	1,13		
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	Erkek	480	3,54	1,3	146458	0,25
	Kız	635	3,43	1,37		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar	Erkek	482	3,53	1,37	148925	0,4
	Kız	636	3,58	1,41		

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmemiştir ($P>0,05$).

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” alt davranış boyutunu kızlar daha çok onaylarken, “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutunu erkekler daha çok onaylamıştır.

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde sadece “Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$). Diğer alt davranış boyutlarının ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği söylenebilir ($P<0,05$). Anlamlı farklılıkların olduğu bu alt davranış boyutlarında kızlar erkeklere göre daha çok onaylamışlardır.

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır” ve “Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Diğer alt davranış boyutlarının ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık

görülmemiştir ($P>0,05$). Anlamlı farklılıkların olduğu bu alt davranış boyutlarında kızlar erkeklere göre daha çok onaylamışlardır.

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder”, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder” ve “Öğretmenim bize kızdığında başını sallar” alt davranış boyutlarına verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Diğer alt davranış boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık görülmemiştir ($P>0,05$). “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder” alt davranış boyutunu kızlar daha çok onaylarken, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder” ve “Öğretmenim bize kızdığında başını sallar” alt davranış boyutunu erkekler daha çok onaylamıştır.

VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder alt davranış boyutuna verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunu kızların daha çok onayladığı söylenebilir.

VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Her iki alt davranış boyutunda da kızlar daha çok onaylamışlardır.

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Her üç alt davranış boyutunda da erkekler daha çok onaylamışlardır.

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Her iki alt davranış boyutunda da erkekler daha çok onaylamışlardır.

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutu için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinlenme konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Her iki alt davranış boyutunda da kızlar daha çok onaylamışlardır.

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için cinsiyete göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

4. 7. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırmalar

4. 7. 1. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 14. Annenin öğrenim durumuna göre davranış boyutları karşılaştırmaları

Davranış Boyutu	Annenin Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	103	4,40	0,731	1,856	0,762
	Lise	263	4,49	0,675		
	İlköğretim	412	4,48	0,627		
	İlkokul terk	294	4,44	0,719		
	Okur-yazar değil	34	4,51	0,557		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	101	3,68	0,731	3,161	0,531
	Lise	257	3,75	0,717		
	İlköğretim	403	3,64	0,753		
	İlkokul terk	284	3,67	0,751		
	Okur-yazar değil	33	3,67	0,759		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	102	4,57	0,741	3,761	0,439
	Lise	260	4,64	0,617		
	İlköğretim	405	4,71	0,492		
	İlkokul terk	292	4,69	0,512		
	Okur-yazar değil	32	4,80	0,405		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	103	3,94	0,664	9,620	0,057
	Lise	253	4,04	0,686		
	İlköğretim	401	4,06	0,607		
	İlkokul terk	282	4,09	0,602		
	Okur-yazar değil	34	4,27	0,482		
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	99	3,25	0,855	3,015	0,555
	Lise	244	3,41	0,855		
	İlköğretim	392	3,35	0,889		
	İlkokul terk	278	3,34	0,851		
	Okur-yazar değil	32	3,27	0,835		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	104	4,06	1,181	1,947	0,746
	Lise	262	4,15	0,965		
	İlköğretim	405	4,14	1,007		
	İlkokul terk	285	4,23	0,972		
	Okur-yazar değil	34	4,24	0,855		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki</i>	Üniversite	103	3,80	1,063	2,021	0,732
	Lise	260	3,83	1,079		
	İlköğretim	406	3,72	1,081		

<i>sözsüz davranışları</i>	İlkokul terk	290	3,76	1,105		
	Okur-yazar değil	34	3,75	1,061		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	104	3,78	1,165	4,647	0,326
	Lise	260	4,01	1,086		
	İlköğretim	405	4,04	1,021		
	İlkokul terk	289	4,01	0,996		
	Okur-yazar değil	32	3,98	0,884		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	105	1,54	0,815	2,151	0,708
	Lise	259	1,68	1,037		
	İlköğretim	404	1,64	1,014		
	İlkokul terk	293	1,67	0,988		
	Okur-yazar değil	33	1,48	0,886		
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	Üniversite	103	1,76	0,696	13,929	0,008
	Lise	260	1,89	0,871		
	İlköğretim	403	2,00	0,879		
	İlkokul terk	292	2,07	0,911		
	Okur-yazar değil	33	2,15	0,861		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	105	3,55	1,308	5,631	0,228
	Lise	262	3,73	1,269		
	İlköğretim	408	3,60	1,304		
	İlkokul terk	294	3,46	1,391		
	Okur-yazar değil	33	3,33	1,472		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları onaylama</i>	Üniversite	103	4,10	0,990	2,374	0,667
	Lise	263	4,26	0,801		
	İlköğretim	408	4,20	0,854		
	İlkokul terk	295	4,15	0,855		
	Okur-yazar değil	33	4,12	1,023		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	105	3,36	1,274	9,539	0,059
	Lise	264	3,55	1,188		
	İlköğretim	409	3,46	1,245		
	İlkokul terk	296	3,57	1,222		
	Okur-yazar değil	32	4,03	1,092		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında sadece “X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları” cevaplarının öğrencinin anne eğitimine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P<0,05$). Bu davranış boyutunu en fazla onaylayanlar annesi “Okur-yazar değil” olanlar iken en az onaylayanlar annesi üniversite mezunu olan öğrencilerdir. Diğer davranış boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Öğrenci annelerinin öğrenim durumuna göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılmalarında, anlamlı fark bulunanlar tablolar halinde belirtilmiştir. Anlamlı bir fark taşımayanlara değinilmemiştir.

4. 7. 2. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Alt Davranış Boyutları Karşılaştırmaları

Tablo 14.1. III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Annenin Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Üniversite	104	4,38	1,063	10,080	0,039
	Lise	266	4,55	0,810		
	İlköğretim	413	4,57	0,820		
	İlkokul terk	297	4,63	0,764		
	Okur-yazar değil	34	4,82	0,459		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	Üniversite	102	4,48	0,931	10,162	0,038
	Lise	265	4,58	0,858		
	İlköğretim	413	4,72	0,630		
	İlkokul terk	295	4,69	0,677		
	Okur-yazar değil	34	4,65	0,981		

III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için annenin öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenimin saçları bakımlıdır” ve “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). “Öğretmenimin saçları bakımlıdır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan bireyler annesinin öğrenim durumu okur yazar olmayan bireyler iken en az onaylayanlar üniversite mezunları olanlardır. “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutunu en fazla onaylayan bireyler annesinin öğrenim durumu ilköğretim olan bireyler iken en az onaylayanlar üniversite mezunları olanlardır.

Tablo 14.2. X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Annenin Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	Üniversite	104	1,45	0,835	15,667	0,003
	Lise	263	1,70	1,086		
	İlköğretim	408	1,78	1,137		
	İlkokul terk	296	1,83	1,130		
	Okur-yazar değil	33	2,03	1,045		

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için annenin öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder “ alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutuna en fazla annesi okur yazar olmayan bireyler katılırken en az onay annesi üniversite mezunu olanlardan gelmiştir. Diğer alt davranış boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($P>0,05$).

Tablo 14.3. XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Annenin Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	Üniversite	105	3,23	1,368	11,305	0,023
	Lise	265	3,54	1,294		
	İlköğretim	409	3,42	1,350		
	İlkokul terk	297	3,55	1,317		
	Okur-yazar değil	32	4,00	1,244		

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için annenin öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur “ alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutuna en fazla annesi okur yazar olmayan bireyler katılırken en az onay annesi üniversite mezunu

olanlardan gelmiştir. Diğer alt davranış boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($P>0,05$).

4. 8. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Karşılaştırmalar

4. 8. 1. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Davranış Boyutları

Karşılaştırmaları

Tablo 15. Babanın öğrenim durumuna göre davranış boyutları karşılaştırmaları

Davranış Boyutu	Babanın Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıf girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	212	4,43	0,720	0,955	0,812
	Lise	382	4,47	0,636		
	İlköğretim	323	4,50	0,637		
	İlkokul terk	192	4,43	0,736		
	Okur-yazar değil	3	4,83	0,289		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	205	3,75	0,672	3,950	0,267
	Lise	368	3,72	0,727		
	İlköğretim	319	3,60	0,774		
	İlkokul terk	189	3,68	0,776		
	Okur-yazar değil	3	3,33	0,757		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	210	4,65	0,599	4,384	0,223
	Lise	375	4,64	0,609		
	İlköğretim	319	4,74	0,449		
	İlkokul terk	190	4,67	0,544		
	Okur-yazar değil	3	4,72	0,481		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	202	4,04	0,659	0,652	0,884
	Lise	370	4,04	0,640		
	İlköğretim	317	4,09	0,602		
	İlkokul terk	187	4,05	0,625		
	Okur-yazar değil	2	3,83	0,471		
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	199	3,40	0,878	2,781	0,427
	Lise	363	3,38	0,871		
	İlköğretim	310	3,28	0,835		
	İlkokul terk	175	3,38	0,893		
	Okur-yazar değil	2	2,89	0,157		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	208	4,15	0,969	1,221	0,748
	Lise	376	4,11	1,064		
	İlköğretim	318	4,22	0,934		
	İlkokul terk	191	4,17	1,012		

<i>davranışları</i>	Okur-yazar değil	2	5,00	0,000		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	207	3,79	1,005	3,314	0,346
	Lise	376	3,76	1,092		
	İlköğretim	322	3,69	1,130		
	İlkokul terk	191	3,87	1,068		
	Okur-yazar değil	2	3,25	2,475		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	208	3,93	1,077	3,457	0,326
	Lise	379	3,98	1,048		
	İlköğretim	317	4,10	0,971		
	İlkokul terk	189	3,96	1,094		
	Okur-yazar değil	3	3,83	1,607		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	206	1,62	1,005	2,534	0,469
	Lise	382	1,72	1,088		
	İlköğretim	318	1,56	0,889		
	İlkokul terk	191	1,65	0,939		
	Okur-yazar değil	3	1,11	0,192		
<i>X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	Üniversite	208	1,89	0,825	7,604	0,055
	Lise	378	1,94	0,909		
	İlköğretim	316	2,00	0,855		
	İlkokul terk	192	2,08	0,883		
	Okur-yazar değil	3	2,33	1,155		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	211	3,77	1,264	12,636	0,005
	Lise	382	3,67	1,262		
	İlköğretim	320	3,51	1,344		
	İlkokul terk	192	3,30	1,455		
	Okur-yazar değil	3	3,33	2,082		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	211	4,19	0,882	0,913	0,822
	Lise	381	4,21	0,802		
	İlköğretim	320	4,20	0,870		
	İlkokul terk	193	4,11	0,937		
	Okur-yazar değil	3	3,83	2,021		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Üniversite	212	3,48	1,208	2,340	0,505
	Lise	384	3,48	1,226		
	İlköğretim	321	3,53	1,246		
	İlkokul terk	192	3,61	1,218		
	Okur-yazar değil	3	3,50	2,179		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması yapıldığında sadece “*XI. Beden eğitimi öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları*” cevaplarının öğrencinin baba eğitimine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P<0,05$). Bu davranış boyutunu en fazla onaylayanlar babası üniversite mezunu olan öğrenciler iken en az onaylayanlar babası ilkokul terk olan

öğrencilerdir. Diğer davranış boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır ($P>0,05$).

Bu davranış boyutlarında yer alan her bir alt davranış boyutu için sınıflara göre karşılaştırma sonuçları ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4. 8. 2. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Alt Davranış boyutları karşılaştırmaları

Tablo 15.1. II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Babanın Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır.	Üniversite	212	4,51	0,782	11,593	0,009
	Lise	380	4,43	0,858		
	İlköğretim	325	4,18	1,133		
	İlkokul terk	193	4,33	0,938		
	Okur-yazar değil	3	2,67	2,082		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	Üniversite	210	3,35	1,315	11,643	0,009
	Lise	380	3,23	1,411		
	İlköğretim	327	2,99	1,455		
	İlkokul terk	191	2,96	1,463		
	Okur-yazar değil	3	2,67	2,082		

II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkat ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için babanın öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır“ ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” alt davranış boyutuna en çok onaylama babası üniversite mezunu olanlardan gelmişken en az onaylama babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerden gelmiştir. “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır” alt davranış boyutunda ise en çok onaylama babası

üniversite mezunu olanlardan gelmişken en az onaylama babası ilkokul terk olan öğrencilerden gelmiştir.

Tablo 15.2. III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Babanın Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Üniversite	214	4,53	0,820	9,072	0,028
	Lise	383	4,48	0,954		
	İlköğretim	326	4,65	0,698		
	İlkokul terk	194	4,67	0,723		
	Okur-yazar değil	3	5,00	0,000		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	Üniversite	212	4,57	0,882	8,023	0,046
	Lise	381	4,62	0,767		
	İlköğretim	326	4,75	0,611		
	İlkokul terk	193	4,66	0,748		
	Okur-yazar değil	3	4,67	0,577		

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için babanın öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenimin saçları bakımlıdır” ve “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). “Öğretmenimin saçları bakımlıdır” alt davranış boyutuna en çok onaylama babası ilkokul terk olanlardan gelmişken en az onaylama babası lise mezunu olan öğrencilerden gelmiştir. “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutunda ise en çok onaylama babası ilkokul mezunu olanlardan gelmişken en az onaylama babası üniversite mezunu olan öğrencilerden gelmiştir.

Tablo 15.3. IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Babanın Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	Üniversite	207	3,29	1,349	8,694	0,034
	Lise	379	3,20	1,351		
	İlköğretim	322	3,45	1,294		
	İlkokul terk	190	3,47	1,288		
	Okur-yazar değil	2	4,00	0,000		

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için babanın öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda en çok onaylama babası ilkokul terk olanlardan gelmişken en az onaylama babası lise mezunu olan öğrencilerden gelmiştir.

Tablo 15.4. XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Babanın Öğrenim durumu	N	Xort	SS	H	P
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	Üniversite	211	3,77	1,264	12,636	0,005
	Lise	382	3,67	1,262		
	İlköğretim	320	3,51	1,344		
	İlkokul terk	192	3,30	1,455		
	Okur-yazar değil	3	3,33	2,082		

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için babanın öğrenim durumuna göre karşılaştırmalar incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda en çok onaylama babası üniversite mezunu olanlardan gelmişken en az onaylama babası ilkokul terk olan öğrencilerden gelmiştir.

4. 9. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

4. 9. 1. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin, Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

Tablo 16. Öğretmenin cinsiyetine göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları

Davranış Boyutları	Öğretmen Cinsiyeti	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
I. Beden eğitimi öğretmeninin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları	Erkek	517	4,41	0,679	136836,5	0
	Kadın	599	4,52	0,658		
II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	507	3,60	0,719	130687,0	0,001
	Kadın	580	3,75	0,754		
III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	510	4,62	0,532	122325,0	0
	Kadın	591	4,73	0,566		
IV. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	501	4,07	0,584	143920,0	0,751
	Kadın	581	4,04	0,666		
V. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	491	3,47	0,831	120489,0	0
	Kadın	562	3,25	0,884		
VI. Beden eğitimi öğretmeninin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	508	4,09	1,027	138959,0	0,022
	Kadın	591	4,22	0,974		
VII. Beden eğitimi öğretmeninin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	507	3,78	1,097	147071,0	0,468
	Kadın	595	3,75	1,075		
VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları	Erkek	511	3,92	1,054	136015,0	0,005
	Kadın	589	4,08	1,023		
IX. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki ceza	Erkek	514	1,76	1,019	126734,0	0
	Kadın	590	1,55	0,962		

<i>konusundaki sözsüz davranışları</i>						
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	Erkek	516	1,98	0,823	144780,0	0,233
	Kadın	585	1,97	0,921		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	514	3,54	1,317	148826,0	0,347
	Kadın	598	3,60	1,345		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	520	4,13	0,879	143625,5	0,047
	Kadın	592	4,23	0,858		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Erkek	519	3,49	1,210	149853,0	0,365
	Kadın	596	3,54	1,245		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının öğretmeni erkek olan ile kadın olan öğrencilerin görüşlerine göre karşılaştırılması yapıldığında I., II., III., V., VI., VIII., IX. ve XII. nolu sonuçların öğretmenin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P < 0,05$). Burada ortalama değerler incelendiğinde “V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları” ve “IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları” boyutlarında erkek öğretmenlerin öğrencileri, kadın öğretmenlerin öğrencilerine göre daha çok katıldıklarını belirtirken diğer davranış boyutlarında kadın öğretmenlerin öğrencileri erkek öğretmenlerin öğrencilerine göre daha çok katıldıklarını belirtmişlerdir.

4. 9. 2. Öğretmenin Cinsiyetine Göre Sözel Olmayan İletişim Davranışları İle İlgili Alt Davranış Boyutlarına İlişkin, Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırılması

Tablo 16.1. Öğretmenin cinsiyetine göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Davranış Boyutları	Öğretmen Cinsiyeti	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	Erkek	520	4,59	0,827	148742,5	0,034
	Kadın	604	4,67	0,773		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	Erkek	518	4,22	0,913	140999,5	0,003
	Kadın	600	4,37	0,874		
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	Erkek	522	3,90	1,060	147368,0	0,089
	Kadın	598	3,99	1,066		
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	Erkek	520	4,16	0,909	134379,0	0
	Kadın	592	4,35	0,875		
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdüğü çalar veya kısa bir sözle uyarır.	Erkek	519	4,23	1,033	134934,0	0
	Kadın	597	4,46	0,879		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	Erkek	519	2,66	1,317	154836,5	0,908
	Kadın	599	2,69	1,432		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	Erkek	514	3,03	1,380	142179,0	0,019
	Kadın	601	3,22	1,455		
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Erkek	523	4,48	0,887	140590,5	0
	Kadın	601	4,65	0,755		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	Erkek	518	4,67	0,700	139038,0	0
	Kadın	602	4,78	0,692		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	Erkek	518	4,60	0,785	143425,0	0,002
	Kadın	601	4,70	0,709		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	Erkek	521	4,70	0,644	142857,5	0,001
	Kadın	595	4,79	0,604		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	Erkek	522	4,83	0,545	153651,0	0,326
	Kadın	600	4,84	0,561		

III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	Erkek	521	4,40	0,919	132904,0	0
	Kadın	598	4,61	0,831		
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	Erkek	510	4,74	0,627	148213,5	0,192
	Kadın	599	4,74	0,735		
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	Erkek	506	4,52	0,791	148973,5	0,636
	Kadın	597	4,53	0,822		
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	Erkek	506	3,35	1,354	150419,5	0,904
	Kadın	597	3,34	1,441		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	Erkek	509	3,39	1,308	145359,0	0,238
	Kadın	595	3,29	1,340		
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	Erkek	508	4,00	1,102	146222,0	0,326
	Kadın	595	3,91	1,198		
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	Erkek	511	4,41	0,976	146382,5	0,223
	Kadın	594	4,46	0,982		
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	Erkek	512	4,41	0,902	144139,5	0,032
	Kadın	601	4,47	0,948		
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	Erkek	512	3,49	1,355	146514,0	0,222
	Kadın	597	3,37	1,409		
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	Erkek	507	2,97	1,526	143502,0	0,183
	Kadın	593	2,85	1,521		
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	Erkek	505	3,68	1,288	135510,5	0,003
	Kadın	596	3,43	1,382		
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	Erkek	509	3,86	1,217	138726,0	0,009
	Kadın	597	3,64	1,345		
V.6. Öğretmenim kızdığı anda kaşlarını çatır.	Erkek	512	3,58	1,342	131692,0	0
	Kadın	598	3,22	1,446		
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	Erkek	509	3,58	1,307	127650,5	0
	Kadın	590	3,20	1,419		
V.8. Öğretmenim bize kızdığı anda başını sallar.	Erkek	509	2,74	1,397	142230,0	0,074
	Kadın	595	2,61	1,464		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden	Erkek	512	2,82	1,481	131460,5	0
	Kadın	596	2,46	1,445		

ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)						
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	Erkek	508	4,09	1,027	138959,0	0,022
	Kadın	591	4,22	0,974		
VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	Erkek	507	4,08	1,196	149079,0	0,680
	Kadın	596	4,07	1,171		
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	Erkek	510	3,48	1,364	148871,5	0,546
	Kadın	596	3,42	1,396		
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	Erkek	514	3,93	1,226	133248,0	0
	Kadın	599	4,19	1,144		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	Erkek	516	3,91	1,284	149390,0	0,536
	Kadın	591	3,98	1,231		
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	Erkek	520	1,58	1,107	146730,0	0,066
	Kadın	593	1,50	1,051		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	Erkek	518	1,81	1,163	136845,5	0
	Kadın	597	1,60	1,118		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığı anda başımıza, elimize vb. vurur.	Erkek	516	1,88	1,219	128513,5	0
	Kadın	594	1,56	1,062		
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	Erkek	519	1,78	1,039	145780,5	0,068
	Kadın	595	1,74	1,156		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	Erkek	516	2,19	1,036	151187,0	0,919
	Kadın	588	2,21	1,093		
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	Erkek	514	3,54	1,317	148826,0	0,347
	Kadın	598	3,60	1,345		
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	Erkek	521	4,37	0,935	144096,5	0,013
	Kadın	597	4,48	0,893		
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	Erkek	520	3,90	1,156	149942,5	0,325
	Kadın	596	3,96	1,154		
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek	Erkek	519	3,47	1,342	155062,0	0,982
	Kadın	598	3,48	1,330		

için omuzumuza dokunur.						
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	Erkek	521	3,50	1,392	149089,0	0,183
	Kadın	599	3,60	1,394		

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmeni kadın olan ve erkek olan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık görülmüştür ($P<0,05$). Buna göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha güler yüzlü olduğu ve öğrencilerle daha fazla selamlaştığı söylenebilir.

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar”, “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır” alt davranış boyutlarında, öğretmeni kadın olan öğrenciler, öğretmeni erkek olan öğrencilerden daha yüksek düzeyde onay vermişlerdir.

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde sadece “Öğretmenim tertipli düzenli giyinir” alt boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$). Diğer alt davranış boyutlarında ise öğretmenin cinsiyetine göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği söylenebilir ($P<0,05$). Anlamlı farklılıkların olduğu bu alt davranış boyutlarında öğretmeni kadın olan öğrenciler, öğretmeni erkek olan öğrencilerden daha yüksek düzeyde onay vermişlerdir.

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde kadın ve erkek öğretmenler arasında bu konuda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

V. *Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder”, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder”, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder”, “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar”, “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar” ve “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)” alt boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder” alt boyutu, öğretmeni kadın olan öğrenciler tarafından daha çok onaylanırken, diğer alt davranış boyutlarında öğretmeni erkek olan öğrenciler tarafından daha çok onaylanmıştır.

VI. *Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt boyutlar, incelendiğinde “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder” alt boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt boyutun, öğretmeni kadın olan öğrenciler tarafından daha çok onaylandığı söylenebilir.

VII. *Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt boyutlar incelendiğinde, kadın ve erkek öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

VIII. *Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt boyutlar incelendiğinde “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır” alt boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt boyutta kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha çok onaylanmışlardır.

IX. *Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt boyutlar incelendiğinde, “Öğretmenimiz kulağımızı çeker” ve “Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur” alt boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir

($P<0,05$). Bu iki alt boyut, erkek öğretmenlerin öğrencileri tarafından daha çok onaylanmıştır.

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nda yer alan alt boyutlar incelendiğinde, kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için, öğrenci görüşleri incelendiğinde kadın ve erkek öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinlenme konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler“ alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunu, kadın öğretmenlerin öğrencileri daha çok onaylamıştır.

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları, öğretmeni kadın olan ve erkek olan öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

4. 10. Öğretmenin Yaşına Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

4. 10. 1. Öğretmenin Yaşına Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

Tablo 17. Öğretmenin yaşına göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları

Davranış Boyutları	Öğretmenin Yaşı	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	124	4,50	0,630	2,584	0,460
	30-35	403	4,45	0,676		
	36-40	372	4,45	0,695		
	41-45	173	4,55	0,572		
	46 ve üstü	44	4,41	0,837		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	120	3,71	0,760	10,066	0,018
	30-35	396	3,69	0,740		
	36-40	361	3,60	0,750		
	41-45	166	3,83	0,716		
	46 ve üstü	44	3,63	0,636		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	118	4,72	0,521	23,994	0
	30-35	402	4,77	0,429		
	36-40	363	4,61	0,583		
	41-45	173	4,64	0,685		
	46 ve üstü	45	4,36	0,629		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	123	4,11	0,621	9,975	0,019
	30-35	394	4,12	0,543		
	36-40	358	4,01	0,685		
	41-45	166	3,96	0,706		
	46 ve üstü	41	4,15	0,500		
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	119	3,49	0,864	10,958	0,012
	30-35	378	3,38	0,829		
	36-40	354	3,24	0,899		
	41-45	157	3,39	0,883		
	46 ve üstü	45	3,50	0,763		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	4,06	1,142	10,387	0,016
	30-35	399	4,17	0,959		
	36-40	359	4,11	1,021		
	41-45	175	4,37	0,930		
	46 ve üstü	45	3,96	0,976		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma</i>	29 ve altı	121	3,88	1,135	6,441	0,092
	30-35	400	3,77	1,088		

<i>konusundaki sözsüz davranışları</i>	36-40	364	3,67	1,072		
	41-45	172	3,83	1,084		
	46 ve üstü	45	3,82	1,012		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başk uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	3,80	1,028	46,750	0
	30-35	398	4,30	0,849		
	36-40	365	3,86	1,097		
	41-45	172	3,96	1,147		
	46 ve üstü	44	3,18	0,916		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	1,81	1,103	6,639	0,084
	30-35	397	1,62	0,909		
	36-40	372	1,59	1,020		
	41-45	170	1,67	1,083		
	46 ve üstü	44	1,71	0,809		
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	2,08	0,923	8,253	0,041
	30-35	401	2,02	0,875		
	36-40	369	1,88	0,826		
	41-45	165	2,03	0,954		
	46 ve üstü	45	1,97	0,815		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	3,69	1,284	4,781	0,189
	30-35	403	3,44	1,408		
	36-40	371	3,62	1,312		
	41-45	172	3,66	1,244		
	46 ve üstü	45	3,78	1,166		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	121	4,28	0,821	2,831	0,418
	30-35	402	4,20	0,846		
	36-40	372	4,13	0,889		
	41-45	172	4,20	0,868		
	46 ve üstü	45	4,18	1,023		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	29 ve altı	122	3,28	1,327	7,892	0,058
	30-35	406	3,60	1,192		
	36-40	370	3,43	1,248		
	41-45	172	3,62	1,218		
	46 ve üstü	45	3,77	1,042		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının, öğretmenlerin yaş grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları”, “III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları”, “IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları”, “V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları”, “VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları”, “VIII.

Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları” ve “*X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları*” davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görünmektedir ($P<0,05$). “*II. Beden eğitimi öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları*” boyutuna 41-45 yaş arasındaki öğretmenlerin öğrencilerinden, en çok onaylama gelirken, en az onaylama 36-40 yaş grubunun öğrencilerinden gelmiştir. “*III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları*” ve “*VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*” boyutlarında 30-35 yaş arasındaki öğretmenlerin öğrencilerinden en çok onaylama gelirken, en az onaylama 46 ve üstü yaş grubunun öğrencilerinden gelmiştir. “*IV. Beden eğitimi öğretmeninin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları*” boyutunda 46 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin öğrencilerinden en çok onaylama gelirken, en az onaylama 41-45 yaş grubunun öğrencilerinden gelmiştir. “*V. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları*” boyutunda 46 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin öğrencilerinden en çok onaylama gelirken, en az onaylama 36-40 yaş grubunun öğrencilerinden gelmiştir. “*VI. Beden eğitimi öğretmeninin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları*” boyutunda 41-45 yaş arasındaki öğretmenler için en çok onaylama gelirken, en az onaylama 46 ve üstü yaş grubu için gelmiştir. “*X. Beden eğitimi öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları*” boyutunda 29 ve altı yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en çok onaylama gelirken, en az onaylama 36-40 yaş grubunun öğrencilerinden gelmiştir. Diğer davranış boyutları için istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır ($P>0,05$).

**4. 10. 2. Öğretmenin Yaşına Göre Sözel Olmayan İletişim Davranışları
İle İlgili Alt Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin
Karşılaştırılması**

**Tablo 17.1. Öğretmenin yaşına göre, sözel olmayan iletişim davranışları
ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması**

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Yaşı	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız .	29 ve altı	125	4,76	0,734	7,903	0,058
	30-35	407	4,64	0,828		
	36-40	373	4,65	0,778		
	41-45	175	4,60	0,75		
	46 ve üstü	44	4,36	1,014		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	29 ve altı	124	4,25	0,88	11,016	0,012
	30-35	403	4,26	0,915		
	36-40	373	4,24	0,942		
	41-45	173	4,51	0,696		
	46 ve üstü	45	4,47	0,919		
II.1. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır	29 ve altı	125	4,02	1,122	2,160	0,54
	30-35	405	3,96	1,084		
	36-40	372	3,90	1,111		
	41-45	173	4,07	0,832		
	46 ve üstü	45	3,67	1,066		
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	29 ve altı	120	4,39	0,802	3,950	0,267
	30-35	406	4,31	0,901		
	36-40	369	4,24	0,901		
	41-45	172	4,25	0,873		
	46 ve üstü	45	3,73	0,963		
II.3. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır.	29 ve altı	124	4,49	0,888	10,211	0,017
	30-35	407	4,25	1,031		
	36-40	370	4,34	0,983		
	41-45	171	4,51	0,785		
	46 ve üstü	44	4,39	0,784		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	29 ve altı	124	2,66	1,318	12,527	0,006
	30-35	407	2,75	1,361		
	36-40	372	2,47	1,386		
	41-45	170	2,86	1,436		
	46 ve üstü	45	3,00	1,261		
II.5. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	29 ve altı	124	2,94	1,427	7,889	0,058
	30-35	404	3,12	1,447		
	36-40	370	3,07	1,458		
	41-45	172	3,38	1,357		

	46 ve üstü	45	3,27	1,031		
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	29 ve altı	123	4,80	0,596	33,183	0
	30-35	409	4,81	0,614		
	36-40	369	4,69	0,753		
	41-45	174	4,64	0,761		
	46 ve üstü	45	4,42	0,812		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	29 ve altı	122	4,75	0,611	16,909	0,001
	30-35	408	4,79	0,537		
	36-40	370	4,54	0,874		
	41-45	174	4,64	0,768		
	46 ve üstü	45	4,16	1,086		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	29 ve altı	122	4,79	0,606	24,393	0
	30-35	405	4,80	0,544		
	36-40	370	4,71	0,651		
	41-45	174	4,70	0,74		
	46 ve üstü	45	4,71	0,626		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	29 ve altı	123	4,85	0,582	4,575	0,206
	30-35	408	4,89	0,403		
	36-40	372	4,82	0,572		
	41-45	174	4,75	0,764		
	46 ve üstü	45	4,76	0,484		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	29 ve altı	122	4,52	0,805	6,135	0,105
	30-35	407	4,63	0,777		
	36-40	371	4,46	0,933		
	41-45	174	4,52	0,845		
	46 ve üstü	45	3,87	1,254		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	29 ve altı	123	4,80	0,596	9,251	0,026
	30-35	409	4,81	0,614		
	36-40	369	4,69	0,753		
	41-45	174	4,64	0,761		
	46 ve üstü	45	4,42	0,812		
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	29 ve altı	124	4,77	0,661	2,586	0,46
	30-35	400	4,78	0,602		
	36-40	366	4,75	0,683		
	41-45	174	4,69	0,765		
	46 ve üstü	45	4,40	1,031		
IV.2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	29 ve altı	124	4,56	0,895	1,636	0,651
	30-35	398	4,55	0,762		
	36-40	364	4,49	0,858		
	41-45	173	4,54	0,751		
	46 ve üstü	44	4,52	0,762		
IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	29 ve altı	124	3,44	1,244	11,902	0,008
	30-35	399	3,45	1,357		
	36-40	365	3,31	1,492		
	41-45	172	3,02	1,391		

	46 ve üstü	43	3,81	1,258		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	29 ve altı	123	3,40	1,165	8,323	0,04
	30-35	399	3,50	1,213		
	36-40	365	3,21	1,441		
	41-45	172	3,16	1,432		
	46 ve üstü	45	3,44	1,159		
IV.5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	29 ve altı	123	3,93	1,206	2,764	0,429
	30-35	401	3,92	1,122		
	36-40	364	3,94	1,202		
	41-45	172	4,06	1,109		
	46 ve üstü	43	3,98	1,123		
IV.6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	29 ve altı	124	4,55	0,896	14,179	0,003
	30-35	401	4,52	0,917		
	36-40	362	4,36	1,025		
	41-45	173	4,29	1,056		
	46 ve üstü	45	4,49	0,968		
V.1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	29 ve altı	124	4,49	0,906	3,447	0,328
	30-35	402	4,42	0,971		
	36-40	367	4,40	0,947		
	41-45	175	4,53	0,856		
	46 ve üstü	45	4,44	0,659		
V.2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	29 ve altı	124	3,49	1,394	5,464	0,141
	30-35	401	3,47	1,366		
	36-40	365	3,28	1,447		
	41-45	174	3,57	1,349		
	46 ve üstü	45	3,44	1,078		
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	29 ve altı	123	2,95	1,557	1,876	0,599
	30-35	397	2,84	1,5		
	36-40	363	2,87	1,532		
	41-45	172	3,02	1,537		
	46 ve üstü	45	3,13	1,546		
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	29 ve altı	124	3,56	1,339	7,434	0,059
	30-35	395	3,67	1,304		
	36-40	365	3,48	1,356		
	41-45	172	3,35	1,384		
	46 ve üstü	45	3,76	1,401		
V.5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	29 ve altı	123	3,89	1,227	6,224	0,101
	30-35	400	3,84	1,189		
	36-40	365	3,58	1,405		
	41-45	173	3,76	1,289		
	46 ve üstü	45	3,69	1,311		
V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar.	29 ve altı	123	3,58	1,361	11,613	0,009
	30-35	402	3,50	1,392		
	36-40	366	3,19	1,449		
	41-45	174	3,35	1,405		

	46 ve üstü	45	3,64	1,246		
V.7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	29 ve altı	123	3,64	1,181	11,222	0,011
	30-35	396	3,47	1,367		
	36-40	367	3,18	1,455		
	41-45	168	3,36	1,386		
	46 ve üstü	45	3,44	1,198		
V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar.	29 ve altı	122	2,72	1,506	2,145	0,543
	30-35	397	2,68	1,44		
	36-40	366	2,58	1,4		
	41-45	174	2,78	1,483		
	46 ve üstü	45	2,82	1,284		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	29 ve altı	124	3,05	1,459	16,298	0,001
	30-35	400	2,59	1,488		
	36-40	365	2,45	1,441		
	41-45	174	2,66	1,457		
	46 ve üstü	45	3,13	1,375		
VI.1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	29 ve altı	121	4,06	1,142	10,387	0,016
	30-35	399	4,17	0,959		
	36-40	359	4,11	1,021		
	41-45	175	4,37	0,930		
	46 ve üstü	45	3,96	0,976		
VII.1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	29 ve altı	122	4,14	1,215	2,974	0,396
	30-35	400	4,06	1,177		
	36-40	364	4,02	1,197		
	41-45	172	4,17	1,140		
	46 ve üstü	45	4,13	1,198		
VII.2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	29 ve altı	121	3,61	1,338	5,309	0,151
	30-35	400	3,48	1,409		
	36-40	366	3,32	1,400		
	41-45	174	3,49	1,333		
	46 ve üstü	45	3,51	1,236		
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	29 ve altı	121	3,91	1,204	15,265	0,002
	30-35	404	4,28	1,015		
	36-40	369	3,97	1,279		
	41-45	174	4,07	1,252		
	46 ve üstü	45	3,38	1,211		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	29 ve altı	123	3,68	1,301	57,119	0
	30-35	401	4,33	1,035		
	36-40	367	3,77	1,321		
	41-45	172	3,87	1,284		
	46 ve üstü	44	2,98	1,248		
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	29 ve altı	123	1,63	1,082	4,334	0,228
	30-35	403	1,48	1,020		
	36-40	372	1,52	1,068		

	41-45	170	1,62	1,216		
	46 ve üstü	45	1,60	1,116		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	29 ve altı	122	1,85	1,244	6,041	0,110
	30-35	402	1,71	1,090		
	36-40	372	1,62	1,146		
	41-45	174	1,70	1,203		
	46 ve üstü	45	1,76	1,069		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.	29 ve altı	122	1,95	1,341	8,252	0,051
	30-35	400	1,69	1,060		
	36-40	372	1,64	1,195		
	41-45	172	1,69	1,136		
	46 ve üstü	44	1,86	0,930		
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	29 ve altı	123	2,05	1,100	27,484	0
	30-35	406	1,78	1,106		
	36-40	371	1,59	1,039		
	41-45	169	1,83	1,215		
	46 ve üstü	45	1,84	0,952		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	29 ve altı	121	2,12	1,127	3,754	0,289
	30-35	402	2,26	1,053		
	36-40	369	2,16	1,079		
	41-45	167	2,24	1,060		
	46 ve üstü	45	2,09	0,949		
XI.1. Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	29 ve altı	121	3,69	1,284	4,781	0,189
	30-35	403	3,44	1,408		
	36-40	371	3,62	1,312		
	41-45	172	3,66	1,244		
	46 ve üstü	45	3,78	1,166		
XII.1. Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	29 ve altı	121	4,52	0,838	4,028	0,258
	30-35	406	4,47	0,865		
	36-40	372	4,37	0,947		
	41-45	174	4,43	0,969		
	46 ve üstü	45	4,33	1,044		
XII.2. Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	29 ve altı	123	4,01	1,142	1,027	0,795
	30-35	403	3,93	1,149		
	36-40	373	3,89	1,183		
	41-45	172	3,96	1,115		
	46 ve üstü	45	4,02	1,196		
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	29 ve altı	122	3,34	1,413	5,173	0,160
	30-35	407	3,55	1,285		
	36-40	370	3,37	1,356		
	41-45	173	3,58	1,321		
	46 ve üstü	45	3,64	1,401		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı	29 ve altı	123	3,20	1,508	9,479	0,024
	30-35	406	3,65	1,350		
	36-40	373	3,49	1,434		

okşar.	41-45	173	3,64	1,342		
	46 ve üstü	45	3,89	1,112		

I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenim güler yüzlüdür” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 36-40 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış incelendiğinde, “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir ($P<0,05$). “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpar, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır” alt davranış boyutunda, 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylama yaparken, en az onaylama 30-35 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutunda 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 36-40 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenimin saçları bakımlıdır”, “Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)”, “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” ve “Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenimin saçları bakımlıdır”, “Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)” ve “Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder” alt davranış boyutlarına 30-35 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama

gelirken en az onaylama 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutunda ise 30-35 yaş grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 41-45 yaş grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler”, “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” ve “Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir” alt davranış boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler” alt davranış boyutuna 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” alt davranış boyutuna 30-35 yaş grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 41-45 yaş grubundaki öğretmenler için gelmiştir. “Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir” alt davranış boyutunu 29 ve altı yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylarken en az onaylama 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar”, “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar” ve “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar” ve “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)” alt davranış boyutlarına, 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken, en az onaylama 36-40 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar” alt davranış boyutuna 29 ve altı yaş grubundaki öğretmenler için en

fazla onaylama gelirken en az onaylama 36-40 yaş grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder” alt davranış boyutunu 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylarken en az onaylama 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için, öğretmenin yaş grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde, verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır” ve “Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)” alt davranış boyutlarına, 30-35 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylama yaparken en az onaylama 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin yaş grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları'nda yer alan “Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutuna 29 ve altı yaş grubundaki

öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 36-40 yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin yaş grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

XII. Beden eğitimi öğretmenin dinlenme konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin yaş grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($P>0,05$).

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan “Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutuna 46 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 29 ve altı yaş grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

4. 11. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

4. 11. 1. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

Tablo 18. Öğretmenin öğrenim durumuna göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları

Davranış Boyutları	Öğretmenin Öğrenim Durumu	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfa girişten sonraki sözsüz</i>	Lisans	1029	4,46	0,678	41990,0	0,308
	Yüksek	87	4,56	0,559		

<i>davranışları</i>	Lisans					
<i>II.Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1003	3,67	0,742	38773,0	0,224
	Yüksek Lisans	84	3,78	0,726		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1013	4,66	0,563	33791,0	0
	Yüksek Lisans	88	4,85	0,381		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	999	4,05	0,632	40042,5	0,603
	Yüksek Lisans	83	4,10	0,590		
<i>V.Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	971	3,37	0,866	34195,0	0,034
	Yüksek Lisans	82	3,17	0,841		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1014	4,15	1,014	41290,0	0,489
	Yüksek Lisans	85	4,28	0,825		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1014	3,76	1,095	44369,5	0,93
	Yüksek Lisans	88	3,80	0,970		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1011	3,97	1,058	36982,5	0,004
	Yüksek Lisans	89	4,35	0,728		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1016	1,63	0,982	42826,5	0,475
	Yüksek Lisans	88	1,77	1,125		
<i>X.Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	Lisans	1017	1,98	0,875	42444,5	0,922
	Yüksek Lisans	84	1,99	0,893		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1023	3,56	1,343	42725,5	0,32
	Yüksek Lisans	89	3,74	1,192		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1022	4,17	0,885	41929,0	0,152
	Yüksek Lisans	90	4,37	0,635		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	Lisans	1026	3,48	1,245	35222,5	0
	Yüksek Lisans	89	4,00	0,892		

davranışları						
--------------	--	--	--	--	--	--

“III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları”, “V. Beden eğitimi öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları”, “VIII. Beden eğitimi öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları” ve “XII. Beden eğitimi öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları” davranış boyutlarına verilen cevapların öğretmenin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği %95 güven düzeyinde söylenebilir ($P < 0,05$). “III. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları”nda öğretmeni yüksek lisans mezunu olan öğrenciler daha çok katıldıklarını belirtirken diğer üç davranış boyutlarında öğretmeni lisans mezunu olan öğrenciler daha çok katılmışlardır.

4. 11. 2. Öğretmenin Öğrenim Durumuna Göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları incelendiğinde anlamlı fark bulunanlar tablolar halinde belirtilmiştir. Anlamlı bir fark taşımayanlara değinilmemiştir.

Tablo 18.1. Beden eğitimi öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Öğrenim Durumu	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Lisans	1036	4,55	0,839	37006,5	0
	Yüksek Lisans	88	4,84	0,544		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	Lisans	1032	4,72	0,708	40329,0	0,010
	Yüksek Lisans	88	4,86	0,550		
III.3. Öğretmenimin	Lisans	1031	4,64	0,759	41279,0	0,059

dişleri bakımlıdır.	Yüksek Lisans	88	4,80	0,571		
III.4.Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	Lisans	1028	4,73	0,644	39290,0	0,002
	Yüksek Lisans	88	4,93	0,254		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	Lisans	1033	4,83	0,569	42971,5	0,066
	Yüksek Lisans	89	4,93	0,294		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	Lisans	1031	4,49	0,891	37604,0	0,001
	Yüksek Lisans	88	4,75	0,682		

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin öğrenim durumuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde sadece “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” ve “Öğretmenim tertipli düzenli giyinir” alt davranış boyutlarına veriler cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($P>0,05$). Diğer alt davranış boyutlarında ise öğretmenin öğrenim durumuna göre anlamlı derecede farklılık gösterdiği söylenebilir ($P<0,05$). Anlamlı farklılıkların olduğu bu alt davranış boyutları, öğretmeni yüksek lisans mezunu olan öğrenciler tarafından daha çok onaylamışlardır.

Tablo 18.2. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Öğrenim Durumu	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
V.4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	Lisans	1013	3,57	1,349	38725,5	0,035
	Yüksek Lisans	88	3,30	1,279		
V.6. Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar.	Lisans	1024	3,41	1,412	37561,0	0,020
	Yüksek Lisans	86	3,07	1,353		

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutlarının öğretmenin öğrenim durumuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde sadece “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder” ve “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatar” alt davranış

boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Diğer alt davranış boyutlarında ise öğrenim durumuna göre anlamlı derecede farklılık görülmemiştir ($P>0,05$). Anlamlı farklılıkların bulunduğu bu iki alt davranış boyutuna, lisans mezunu öğretmenlerin öğrencileri daha çok onay vermişlerdir.

Tablo 18.3. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Öğrenim Durumu	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	Lisans	1023	4,02	1,207	32353,5	0
	Yüksek Lisans	90	4,62	0,787		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	Lisans	1018	3,94	1,269	43819,5	0,586
	Yüksek Lisans	89	4,08	1,089		

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutlarının öğretmen öğrenim durumuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır “ alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda öğretmeni yüksek lisans mezunu olan öğrenciler daha çok onay vermişlerdir.

Tablo 18.4. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Öğrenim Durumu	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	U	P
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	Lisans	1028	3,43	1,352	35650,5	0
	Yüksek Lisans	89	3,99	0,994		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya	Lisans	1030	3,51	1,410	37793,0	0,003
	Yüksek Lisans	90	4,01	1,096		

sırtımızı okşar.						
------------------	--	--	--	--	--	--

XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları öğretmenin öğrenim durumuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). Her iki alt davranış boyutunda da öğretmeni yüksek lisans mezunu olan öğrenciler daha çok onay vermiştir.

4. 12. Öğretmenin Kıdemine Göre Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

4. 12. 1. Öğretmenin Kıdemine Göre Sözel Olmayan İletişim Davranış Boyutlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Karşılaştırmaları

Tablo 19. Öğretmenin kıdemine göre, sözel olmayan iletişim davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırmaları

Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
<i>I. Beden eğitimi öğretmenin sınıfa girişten sonraki sözsüz davranışları</i>	21-25	86	4,44	0,765	5,624	0,060
	16-20	251	4,54	0,709		
	11-15	310	4,49	0,593		
	5-10	265	4,44	0,662		
	Beşten az	204	4,39	0,692		
<i>II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	85	3,80	0,722	2,064	0,356
	16-20	243	3,68	0,796		
	11-15	301	3,78	0,687		
	5-10	257	3,58	0,744		
	Beşten az	201	3,60	0,732		
<i>III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	88	4,57	0,554	9,876	0,007
	16-20	248	4,71	0,564		
	11-15	300	4,66	0,607		
	5-10	262	4,65	0,583		
	Beşten az	203	4,74	0,387		
<i>IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	79	4,11	0,514	12,406	0,002
	16-20	240	3,95	0,732		
	11-15	300	4,14	0,611		
	5-10	262	4,05	0,623		
	Beşten az	201	4,05	0,553		
<i>V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz</i>	21-25	84	3,57	0,736	6,768	0,034
	16-20	236	3,30	0,950		

<i>davranışları</i>	11-15	289	3,32	0,841		
	5-10	251	3,32	0,880		
	Beşten az	193	3,42	0,814		
<i>VI. Beden eğitimi öğretmenin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	88	4,18	0,953	0,736	0,692
	16-20	246	4,22	1,034		
	11-15	298	4,21	0,929		
	5-10	265	4,12	0,999		
	Beşten az	202	4,05	1,080		
<i>VII. Beden eğitimi öğretmenin imleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	88	3,97	0,955	3,421	0,181
	16-20	244	3,69	1,128		
	11-15	304	3,78	1,044		
	5-10	264	3,68	1,118		
	Beşten az	202	3,84	1,094		
<i>VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	89	3,78	1,047	6,515	0,038
	16-20	248	4,03	1,093		
	11-15	296	4,02	1,004		
	5-10	263	3,94	1,113		
	Beşten az	204	4,12	0,908		
<i>IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	87	1,97	1,068	31,999	0
	16-20	252	1,51	1,030		
	11-15	301	1,68	1,024		
	5-10	260	1,54	0,871		
	Beşten az	204	1,75	0,981		
<i>X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları</i>	21-25	85	2,15	0,935	13,887	0,001
	16-20	251	1,83	0,913		
	11-15	301	1,97	0,861		
	5-10	257	1,99	0,886		
	Beşten az	207	2,08	0,791		
<i>XI. Beden eğitimi öğretmenin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	89	3,80	1,245	1,215	0,545
	16-20	251	3,59	1,404		
	11-15	305	3,64	1,278		
	5-10	264	3,63	1,263		
	Beşten az	203	3,29	1,410		
<i>XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	90	4,28	0,848	1,484	0,476
	16-20	252	4,12	0,971		
	11-15	302	4,26	0,786		
	5-10	262	4,19	0,850		
	Beşten az	206	4,10	0,880		
<i>XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları</i>	21-25	89	3,93	0,978	9,719	0,008
	16-20	251	3,40	1,331		
	11-15	304	3,58	1,194		
	5-10	265	3,53	1,204		
	Beşten az	206	3,37	1,239		

Anket çalışmasında yer alan davranış boyutlarının öğretmenlerin kıdem grubuna göre öğrenci görüşlerinin incelenmesi yapıldığında “*III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları*”, “*IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları*”, “*V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları*”, “*VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*”, “*IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları*”, “*X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları*” ve “*XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları*” davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görünmektedir ($P<0,05$). “*V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları*”, “*IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları*”, “*X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları*” davranış boyutlarına 21-25 yıl kıdemli öğretmenlerin öğrencilerinden en çok onaylama gelirken, en az onaylama 16-20 yıl kıdemli grubun öğrencilerinden gelmiştir. “*III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları*” ve “*VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları*” davranış boyutlarında 5 yıldan az kıdemdeki öğretmenler için en çok onaylama gelirken, en az onaylama 21-25 yıl kıdem grubu için gelmiştir. “*IV. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları*”nda 11-15 yıl kıdem arasındaki öğretmenler için en çok onaylama gelirken, en az onaylama 16-20 yıl kıdem grubu için gelmiştir. “*XII. Beden eğitimi öğretmenin dinleme konusundaki sözsüz davranışları*”nda 21-25 yıl kıdem arasındaki öğretmenler için en çok onaylama gelirken, en az onaylama 5 yıl ve daha az kıdem grubu için gelmiştir.

4. 12. 2. Öğretmenin Kıdemine Göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin karşılaştırılması

Beden eğitimi öğretmenlerinin kıdemine göre, sözel olmayan iletişim davranışları ile ilgili alt davranış boyutlarına ilişkin, öğrenci görüşlerinin

karşılaştırılmalarında, anlamlı fark bulunanlar tablolar halinde belirtilmiştir. Anlamlı bir fark taşımayanlara değinilmemiştir.

Tablo 19.1. Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort	SS	H	P
I.1. Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız	21-25	88	4,42	0,956	14,723	0,001
	16-20	251	4,73	0,714		
	11-15	311	4,68	0,731		
	5-10	268	4,59	0,836		
	Beşten az	206	4,61	0,858		
I.2. Öğretmenim güler yüzlüdür	21-25	87	4,48	0,847	5,829	0,054
	16-20	252	4,34	0,975		
	11-15	310	4,31	0,816		
	5-10	265	4,29	0,889		
	Beşten az	204	4,17	0,921		

Beden eğitimi öğretmenin sınıfı girişten sonraki sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız” alt davranış boyutuna verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu alt davranış boyutunda 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

Tablo 19.2. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
II.2. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	21-25	88	3,99	1,023	11,575	0,003
	16-20	246	4,29	0,919		
	11-15	311	4,39	0,795		
	5-10	262	4,19	0,919		
	Beşten az	205	4,24	0,895		
II.4. Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	21-25	87	3,18	1,334	25,781	0
	16-20	250	2,41	1,460		
	11-15	310	2,86	1,377		

	5-10	265	2,51	1,320		
	Beşten az	206	2,72	1,283		

II. Beden eğitimi öğretmenin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar” ve “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir ($P<0,05$). “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar” alt davranış boyutunda 11-15 kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir. “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur” alt davranış boyutunda 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

Tablo 19.3. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
III.1. Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	21-25	88	4,52	0,844	0,767	0,682
	16-20	251	4,59	0,772		
	11-15	311	4,58	0,853		
	5-10	267	4,52	0,890		
	Beşten az	207	4,64	0,737		
III.2. Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	21-25	88	4,61	0,702	9,039	0,011
	16-20	251	4,80	0,585		
	11-15	308	4,67	0,808		
	5-10	267	4,67	0,816		
	Beşten az	206	4,84	0,389		
III.3. Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	21-25	88	4,44	0,895	7,424	0,024
	16-20	249	4,67	0,766		
	11-15	310	4,62	0,815		
	5-10	267	4,65	0,742		
	Beşten az	205	4,79	0,485		
III.4. Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	21-25	88	4,80	0,506	5,692	0,058
	16-20	249	4,80	0,611		

	11-15	307	4,72	0,625		
	5-10	266	4,71	0,719		
	Beşten az	206	4,76	0,549		
III.5. Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	21-25	89	4,81	0,449	2,716	0,257
	16-20	250	4,80	0,619		
	11-15	309	4,84	0,581		
	5-10	268	4,85	0,527		
	Beşten az	206	4,85	0,502		
III.6. Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	21-25	88	4,24	1,093	11,504	0,003
	16-20	250	4,59	0,856		
	11-15	308	4,54	0,874		
	5-10	267	4,48	0,869		
	Beşten az	206	4,53	0,806		

III. Beden eğitimi öğretmenin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)”, “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” ve “Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). “Öğretmenimin elleri bakımlıdır, (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)” ve “Öğretmenimin dişleri bakımlıdır” alt davranış boyutlarına 5 yıldan az kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir. “Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder” alt davranış boyutunda ise 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

Tablo 19.4. Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
IV.1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	21-25	87	4,54	0,846	18,001	0
	16-20	249	4,78	0,737		
	11-15	303	4,77	0,615		
	5-10	267	4,70	0,740		
	Beşten az	203	4,79	0,554		

IV.3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	21-25	85	3,60	1,104	14,268	0,001
	16-20	247	3,05	1,627		
	11-15	304	3,58	1,335		
	5-10	265	3,34	1,324		
	Beşten az	202	3,28	1,343		
IV.4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	21-25	86	3,38	1,129	10,138	0,006
	16-20	247	3,02	1,539		
	11-15	302	3,45	1,305		
	5-10	267	3,50	1,196		
	Beşten az	202	3,33	1,259		

IV. *Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusundaki sözsüz davranışları*'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır”, “Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler” ve “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” alt davranış boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır” alt davranış boyutuna beşten az kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir. “Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler” alt davranış boyutuna 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir. “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” alt davranış boyutuna 5-10 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylamayı yaparken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

Tablo 19.5. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
V.3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	21-25	87	3,22	1,490	6,909	0,032
	16-20	246	3,04	1,573		
	11-15	302	2,79	1,512		
	5-10	264	2,84	1,539		
	Beşten az	201	2,85	1,460		

V.8. Öğretmenim bize kızdığında başını sallar.	21-25	88	3,05	1,372	7,895	0,019
	16-20	248	2,73	1,499		
	11-15	301	2,56	1,407		
	5-10	266	2,58	1,399		
	Beşten az	201	2,72	1,446		
V.9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	21-25	88	3,08	1,375	16,705	0
	16-20	247	2,39	1,502		
	11-15	303	2,58	1,421		
	5-10	267	2,61	1,458		
	Beşten az	203	2,81	1,514		

V. Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde “Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder”, “Öğretmenim bize kızdığında başını sallar” ve “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar, (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)” alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). Bu üç alt davranış boyutunda 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencileri en fazla onaylamayı yaparken, en az onaylama 11-15 Kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

Tablo 19.6. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
VIII.1. Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	21-25	90	3,91	1,224	6,808	0,033
	16-20	250	4,18	1,195		
	11-15	305	4,06	1,155		
	5-10	264	3,98	1,270		
	Beşten az	204	4,10	1,103		
VIII.2. Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	21-25	89	3,64	1,272	7,203	0,027
	16-20	249	3,90	1,288		
	11-15	298	3,99	1,239		
	5-10	264	3,90	1,296		
	Beşten az	207	4,13	1,156		

VIII. Beden eğitimi öğretmenin başka uyarıcılar kullanma konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır” alt davranış boyutuna 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez)” alt davranış boyutuna 5'den az kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

Tablo 19.7. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
IX.1. Öğretmenimiz saçımızı çeker.	21-25	88	1,93	1,354	14,693	0,001
	16-20	252	1,47	1,095		
	11-15	302	1,57	1,072		
	5-10	264	1,41	0,926		
	Beşten az	207	1,57	1,081		
IX.2. Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	21-25	90	2,09	1,286	25,450	0
	16-20	252	1,53	1,151		
	11-15	305	1,72	1,147		
	5-10	262	1,61	1,076		
	Beşten az	206	1,81	1,105		
IX.3. Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.	21-25	87	1,97	1,136	23,896	0
	16-20	252	1,52	1,134		
	11-15	305	1,74	1,195		
	5-10	261	1,61	1,042		
	Beşten az	205	1,89	1,192		

IX. Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusunda sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde tüm alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P<0,05$). “Öğretmenimiz saçımızı çeker” alt davranış boyutuna 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken, en az onaylama 5-10 kıdem grubundaki öğretmenlerin

öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenimiz kulağımızı çeker” ve “Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur” alt davranış boyutlarına 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

Tablo 19.8. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
X.1. Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	21-25	87	2,01	1,225	13,869	0,001
	16-20	251	1,59	1,125		
	11-15	305	1,67	1,047		
	5-10	264	1,78	1,115		
	Beşten az	207	1,95	1,044		
X.2. Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	21-25	87	2,32	0,970	8,138	0,017
	16-20	251	2,06	1,103		
	11-15	302	2,26	1,102		
	5-10	257	2,21	1,062		
	Beşten az	207	2,22	1,004		

X. Beden eğitimi öğretmenin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları’nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). “Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder” ve “Öğretmenimin derse geç geldiği olur” alt davranış boyutlarında 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir.

Tablo 19.9. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları

Alt Davranış Boyutları	Öğretmenin Kıdemi	N Öğrenci Sayısı	Ort.	SS	H	P
XIII.1. Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	21-25	89	3,87	1,254	11,875	0,003
	16-20	251	3,29	1,450		
	11-15	306	3,56	1,249		
	5-10	265	3,51	1,306		

	Beşten az	206	3,39	1,349		
XIII.2. Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	21-25	90	4,00	1,102	6,289	0,043
	16-20	253	3,51	1,468		
	11-15	305	3,60	1,373		
	5-10	265	3,56	1,372		
	Beşten az	207	3,33	1,431		

XIII. Beden eğitimi öğretmenin onaylama konusundaki sözsüz davranışları'nda yer alan alt davranış boyutları için öğretmenin kıdem grubuna göre öğrenci görüşleri incelendiğinde alt davranış boyutlarına verilen cevaplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($P < 0,05$). “Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur” alt davranış boyutunda 21-25 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden en fazla onaylama gelirken en az onaylama 16-20 kıdem grubundaki öğretmenlerin öğrencilerinden gelmiştir. “Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar” alt davranış boyutunda ise 21-25 kıdem grubundaki öğretmenler için en fazla onaylama gelirken en az onaylama 5'den az kıdem grubundaki öğretmenler için gelmiştir.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın temel amacı, ilköğretim II. kademedeki öğrenci görüşlerinden faydalanarak, beden eğitimi öğretmenlerinin, sınıf içi iletişimde, sözel olmayan davranışları ne kadar gösterdiklerini tespit etmektir.

Araştırma gurubunun %57'si kız, %43'ü ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Anket çalışmasına katılan öğrencilerin annelerinin öğrenim durumları incelendiğinde; %37.3'ünün ilköğretim, %23.8'inin lise, %26.5'inin ilkokul terk, %9.3'ünün üniversite ve %3'ünün okur-yazar olmadığı saptanmıştır. Anket çalışmasına katılan öğrencilerin babalarının öğrenim durumları incelendiğinde; %34,5'inin lise, %29,1'inin ilköğretim, %19,0'ının üniversite, %17,3'ünün ilkokul terk ve %0,3'ünün okur-yazar olmadığı saptanmıştır.

Araştırma gurubunun, %33,0'ı 6. sınıf, %33,7'si 7. sınıf, %33,3'ü 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya alınan öğrenciler oranı, örnekleme tasarımı gereği her bir sınıf için eşit durumdadır. 26-30 öğrenci içeren sınıflar %29,1 iken bunu %25,6 ile 31-35 kişilik sınıflar takip etmektedir.

“Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız” alt davranış boyutuna tüm öğrencilerin %73,8'i her zaman yanıtını verirken, en az katılan sınıf mevcudu 20 ve altı, en çok katılan sınıf mevcudunun ise, 36-40 olduğu saptanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin dikkati ve sessizliği sağlama konusunda, sözel olmayan davranışlarını ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde, dokunma ve el kol hareketlerini yeterince kullanmadıkları, diğer yöntemleri ise yeterli olabilecek bir düzeyde kullandıkları saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin el kol hareketlerini konuşurken de yeterince kullanmadıkları saptanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziki görünüm konusundaki davranışlarının büyük ölçüde iyi olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte fiziki görünüm ile ilgili soruları, kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden daha çok onayladıkları saptanmıştır. Fiziki görünüm alt davranış boyutlarına en olumlu yanıtlar ise 30-35 yaş arasında olan öğretmenlere verilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenin ders anlatma konusunda sözel olmayan davranışlarını ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde, “Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler” alt davranış boyutuna her zaman cevabını veren öğrenci oranı %27.7 iken, “Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler” alt davranış boyutuna verilen cevapların %27.7’si ara sıra olmuştur. Öğretmenin dersi anlatırken göz teması kurması ve herkesin görebileceği bir yerde durarak, dersi zevkle anlatması alt davranış boyutlarına verilen yanıtlar ise yüksek düzeydedir. Öğretmenin dersi anlatırken göz teması kurması sorusuna en az katılımın 46 ve üstü sınıf mevcudundan geldiği saptanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenin mimikler konusunda sözel olmayan davranışlarını ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde, öğrencilerin %64.3’ünün “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder” ifadesine her zaman cevabını verdikleri saptanmıştır. Ayrıca bu ifadeye kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha çok katılmaktadırlar. “Öğretmenim güler yüzlüdür” alt davranış boyutu için sınıflara ait ortalama değerlere bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu alt davranış boyutunu en fazla destekleyen görüş 6. sınıf öğrencilerinden gelirken en az destek 8. sınıf öğrencilerinden gelmiştir. Ayrıca bu alt davranış boyutuna katılım oranının, sınıf mevcudu çoğaldıkça azaldığı saptanmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin, eğitim literatüründe olumsuz kabul edilen yorgunluğunu, bıkkınlığını, kızgınlığını, belli etme ifadelerini ise az oranda gösterdikleri saptanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin alan hakimiyeti konusunda; Öğrencilerin %47.2’si “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder” alt davranış boyutuna her zaman cevabını verirken %30.6’sı çoğu zaman cevabını vermiştir. Bu

durum Çalışkan'ın (2003) sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu çalışmadan farklılık göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre öğrencilerle konuşurken daha yakın iletişime geçtikleri söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin imleri (baş hareketleri) kullanma konusundaki sözel olmayan davranışları incelendiğinde, evet şeklinde onaylama hareketi %50,6 her zaman, hayır şeklinde onaylama hareketi ise %30,5 oranı ile her zaman olarak yanıtlanmıştır.

Beden eğitimi öğretmenin fiziki ceza konusundaki sözel olmayan davranışlarını ölçen alt davranış boyutları incelendiğinde öğrencilerin %75,1'i "Öğretmenimiz saçımızı çeker", %66,5'i "Öğretmenimiz kulağımızı çeker" ve %64,7'si "Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur" alt davranış boyutlarına hiçbir zaman cevabını vermişlerdir. Bununla beraber, bu yanıtlara sınıf mevcutları ve cinsiyetler açısından bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık saptanmıştır. Sınıf mevcudu arttıkça, alt davranış boyutlarına katılımın yükseldiği, en yüksek katılımın 46 ve üstü sınıf mevcuduna ait olduğu ve erkek öğrencilerin bu alt davranış boyutlarına kızlardan daha çok katıldıkları saptanmıştır. Sonuçlara göre beden eğitimi öğretmenlerinin kısmen de olsa fiziksel ceza uyguladıkları saptanmıştır. Bu durum Çalışkan'nın (2003), sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri, ders çıkış saatlerine uymaktadırlar. Öğrenci annelerinin öğrenim durumu yükseldikçe, öğretmenlerin ders çıkış saatlerine uyduğu görüşü olumlu yönde değişmektedir. "Öğretmenimin derse geç geldiği olur" alt davranış boyutuna, öğrencilerin, % 31,6'sı hiçbir zaman, % 30,2'si çok az zaman, %28,6'sı ara sıra yanıtlarını vermişlerdir. Bu alt davranış boyutuna en yüksek katılım ise 46 ve üstü sınıf mevcudundan gelmektedir. "Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur", "Öğretmenimin saçları bakımlıdır" ve "Öğretmenimin dişleri bakımlıdır" alt davranış boyutlarına en yüksek katılım annesi okur yazar olmayan öğrencilerden, en az katılım ise annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden gelmiştir.

Öğretmenim bizleri yüzümüze bakarak dikkatle dinler sorusuna öğrenciler, %63,8 oranında her zaman, öğretmenim bizleri dinlerken “anlıyorum” veya “devam et” anlamında başını hareket ettirir sorusuna ise %40,5 her zaman yanıtını vermişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin onaylama konusundaki sözel olmayan davranışlarına bakıldığında, %28,7 her zaman oranında omuza dokunma, %35,1 her zaman oranı ile de saç veya sırtı okşama hareketlerine başvurdıkları öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Genel olarak bakıldığında, kız öğrencilerin göz teması kurma, yakın mesafeden konuşma, anlıyorum anlamında başını sallama, yüz ifadeleri ile olumlu duyguları ifade etme gibi olumlu iletişim davranışlarına daha çok katıldıkları, erkek öğrencilerin ise, fiziksel ceza, kızgınlığı yüz ifadeleri ile belirtme gibi olumsuz kabul edilen iletişim davranışlarına daha çok katıldıkları görülmektedir.

Genel olarak 6. sınıf öğrencilerinin, soruların büyük bir kısmına en olumlu yanıt veren grup olduğu, 8. sınıf öğrencilerinin ise en olumsuz yanıt veren grup olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenin cinsiyetine göre farklara bakıldığında; “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar”, “Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır”, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder”, “Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder”, “Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler” alt davranış boyutları ile çoğu fiziki görünüm alt davranış boyutlarında, kadın öğretmenler daha olumlu durumdadırlar. “Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder”, “Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder”, “Öğretmenim kızdığında kaşlarını çatır”, “Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar”, “Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar”, alt davranış

boyutları ile fiziksel ceza alt davranış boyutlarında ise erkek öğretmenlerin daha yüksek düzeyde bu davranışları gösterdikleri ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin kıdemine göre farklara genel olarak bakıldığında, 21-25 yıl kıdemli öğretmenlerin, kızgınlığını ifade etme ve fiziksel ceza davranışlarını en çok gösteren grup olduğu gibi, onaylama, dikkatini çekme ve sevgisini gösterme amaçlı dokunma davranışları da en çok gösteren grup olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenlerinin, sözel olmayan davranışları yeterli derecede kullandıkları söylenebilir. Ancak bu davranışların sıklıkla kullanılmasının, öğrencilere faydası olacaktır. Bu sebeple konu ile ilgili hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi önemlidir. Üniversitelerde okutulan sınıf yönetimi dersi içerisinde bulunan, sözel olmayan iletişim davranışlarının kapsamının artırılması da faydalı olacaktır.

Konu, anket dışında gözlem yolu kullanılarak da araştırılabilir. Bu çalışma, diğer branş öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenleri arasında karşılaştırma yapılarak devam ettirilebilir. Çeşitli spor dalı antrenörlerinin, sözel olmayan iletişim davranışları yönünden farklılıkları üzerine bir çalışma yapılması da önerilebilir.

KAYNAKÇA

AÇIL, Mahmut. (2005). **Öğretmenin Beden Dili**. İstanbul: Armoni Yayıncılık.

ADA, Sefer. (2002). **Eğitim ve Öğretim Ortamında Disiplin Nedir?**. Ankara: Nobel Yayın.

AILES, Roger. (1996). **Mesaj Sızsınız**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

ALTINTAŞ, Ersin & D. ÇAMUR. (2001). **Sözsüz İletişim ve Beden Dili**, Ankara: Nobel Yayın.

AMMELBURG, Gerd. (2003). **Konuşma Sanatı**. İstanbul: Doruk Yayın.

AYDIN, Ayhan. (1998). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.

BALTAŞ, Zuhul & A. BALTAŞ. (2004). **Bedenin Dili**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

BAŞARAN, İ. Ethem. (1989). **Yönetim**. Ankara: Gül Yayınevi.

BAŞER, Ş. Günay. (2003). **İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Belirli Beden Dili Davranışlarının 5. ve 8. Sınıf Öğrencileri Üzerindeki Etkileri**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BENCUYA, Cella. (2003). **Öğretmenlerin İletişim Becerisi Eğitimi Almasının Öğrenciler Üzerindeki Etkileri**. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BIÇAKÇI, İlker. (1998). **İletişim ve Halkla İlişkiler**. Ankara: Media Cat.

- BİLEN, Mürüvvet. (1999). **Plandan Uygulamaya Öğretim**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1994). **Genel Öğretim Bilgisi**. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.
- BOZKURT, Emine. (1994). *Sınıfta İletişim*, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 19(200), 40-42.
- CELEP, Cevat. (2000). **Sınıf Yönetimi ve Disiplini**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- COOPER, Keen. (1987). **Sözsüz İletişim**. İstanbul: İlgi Yayıncılık.
- CÜCELOĞLU, Doğan. (1987). **İnsan İnsana**. İstanbul: As Matbaacılık.
- CÜCELOĞLU, Doğan. (2002). **İnsan ve Davranışı**. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- ÇALIŞKAN, Nihat. (2003). **Sınıf Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi**. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- ÇALIŞKAN, Nihat & R. YEŞİL. (2005). *Eğitim Sürecinde Öğretmenin Beden Dili*, **Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 6 (1), 199-207.
- ÇELİK, Vehbi. (2003). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- ÇÖNDÜ, Ahmet. (1999). **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Nobel Yayın.
- DELİMEHMET, Emine. (2007). *Nasıl Bir Öğretmen?*, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim**, (86), 29-31.
- DEMİRAY, Uğur (edt.). (2003). **Genel İletişim**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- DEMİRHAN, Gıyasettin & H. ÇAMUR. (2000). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. **Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi (26-27 Mayıs 2000) Sporda Psiko-Sosyal Alanlar. Spor Yönetimi Bilimleri. Cilt: 2.** Ankara: Sim Matbaacılık. 254-259.
- DÖKMEN, Üstün. (1994). **İletişim Çatışmaları ve Empati**. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- ERÇETİN, Ş. Şule & ÖZDEMİR, M. Çağatay. (2004). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- ERGİN, Akif & BİROL, C.. (2000). **Eğitimde İletişim**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- EROĞLU, Feyzullah. (1996). **Davranış Bilimleri**. İstanbul: Beta Basım.
- FISKE, John. (1996). **İletişim Çalışmalarına Giriş**. Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
- KALE, Rasim & E. ERŞEN. (2003). **Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş**. Ankara: Nobel Yayın.
- KALOÇ, İmralı. (2005). *Sınıf İçi Çatışma Yönetimi, Çağdaş Eğitim*, (320), 38-43.
- KAYAALP, İsa. (2002). **Eğitimde İletişim Dili**. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- KAZU, Hilal. (2007). *Öğretmenlerin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Önlenmesi ve Değiştirilmesine Yönelik Stratejileri Uygulama Durumları, Milli Eğitim Dergisi*, (175), 57-66.
- KETEN, Mustafa. (1974). **Türkiye’de Spor**. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2004). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

MISIRLI, İrfan. (2003). **Genel İletişim**. Ankara: Detay Yayıncılık.

MISIRLI, İrfan. (2007). *Etkili Konuşma Sanatı*, **Polis Dergisi**, (53), 18-19.

ONURAL, Hatun. (2006). *Öğretmen Adaylarının İdeal Öğretmen Niteliklerine İlişkin Görüşleri*, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, (327), 29-35.

ÖZBENT, Sueda. (2007). *Sınıfta Beden Dili*, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 27(2), 259-289.

ÖZCAN, Ali Osman. (2003). **İletişimin Rengi (Ana-Baba ve Öğretmenlere)**. İstanbul: Ufuk Ötesi Yayınları.

ÖZÇELİK, İsmail. (1997). *Etkili Öğretim, Yaşadıkça Eğitim*, (51), 5.

ÖZEN, Yener. (2001). **İlköğretimde İletişim**. Ankara: Nobel Yayın.

ÖZER, Kadir. (1995). **İletişimsizlik Becerisi**. İstanbul: Varlık Yayınları.

ÖZTAŞ, Rukiye. (2001). **Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

PEASE, Allan. (1997). **Body Language (Bedenin Dili)**. İstanbul: Rota Yayınları.

SADIK, Rıdvan. (1999). **Öğretmen Olmak**. Ankara: Güldiken Yayınları.

SCHOBER, Otto. (2003). **Beden Dili (Davranış Anahtarı)**. İstanbul: Arion Yayınevi.

SELÇUK, Ziya & KAYILI, Hüseyin & OKUT, Levent. (2002). **Çoklu Zeka Uygulamaları**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

SILLARS, Stuart. (1995). **İletişim**. Ankara: Özgün Matbaa.

STUART, Cristina. (2001). **Etkili Konuşma**. İstanbul: Alfa Basım.

ŞİMŞEK, Ali. (2000). **Eğitim İletişimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

TAMER, Kemal & PULUR, Atilla. (2001). **Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Ada Matbaacılık.

TOPRAKÇI, Erdal. (2002). **Sınıf Örgütünün Yönetimi**. Ankara: Ütopya Kitapevi.

TUTAR, Hasan. & YILMAZ, M. Kemal. (2003). **Genel İletişim**. Ankara: Nobel Yayınları.

İZGÖREN, A. Şerif. (1999). **Dikkat Vücudunuz Konuşuyor**. Ankara: Kardelen Ofset.

USLU, Hakkı. (2005). *Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür*, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, (60), 43-44.

USLUATA, Ayseli. (1995). **İletişim**. İstanbul: İletişim Yayınları.

ÜRE, Ömer. (2003). **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Mikro Yayınları.

VARIŞ, Fatma. (1998). **Eğitim Bilimine Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınevi.

YAVUZ, Eren Kudret. (2001). **Eğitim ve Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları**. Ankara: Özel Ceceli Okulları.

YEŞİLYAPRAK, Elif. (2004). **Pedagojik Motivasyon: Eğitici-Öğrenci İletişimi.**

Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YETİM, Azmi. (2000). **Spor ve Sosyoloji.** Ankara: Topkar Matbaası.

ZIELKE, Wolfrang. (1993). **Sözsüz Konuşma.** İstanbul: Say Yayınları.

ZILLIOĞLU, Merih. (1996). **İletişim Nedir?.** İstanbul: Cem Yayınevi.

<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=program> (15.04.2008).

http://yenimahalle.meb.gov.tr/detay.asp?konu_id=6 (10.05.2008).

ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi" ne yönelik yüksek lisans tezime, bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Elde edilen bilgiler yalnızca araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılacak, cevaplar hiçbir şahıs veya kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle anketi doldururken "size göre doğru" ve "yansız" davranacağınızı ümit ediyorum.

Ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Evren Hale HÜRMERİÇ

BÖLÜM 1

Bu bölümde size ilişkin sorular bulunmaktadır. Lütfen size en uygun olan seçeneğin karşısındaki kutuya (X) işareti koyunuz.

1.	Sınıfınız	☐ 6. sınıf	☐ 7. sınıfı	☐ 8. sınıf
2.	Sınıfınızın mevcudu			
3.	Cinsiyetiniz	☐ 	☐ 	
4.	Annenizin öğrenim durumu	☐ Üniversite	☐ Lise	☐ İlköğretim
		☐ İlkokul terk	☐ Okur-yazar değil	
5.	Babanızın öğrenim durumu	☐ Üniversite	☐ Lise	☐ İlköğretim
		☐ İlkokul terk	☐ Okur-yazar değil	

Arka sayfaya geçiniz →

- * Bu bölüm, 4 sayfa ve 43 maddeden oluşmaktadır.
- * Bir maddeye ilişkin, kutucukların sadece birinin içine, (X) işareti koyarak belirtiniz.
- * Anlamadığınız soruları lütfen öğretmeninize sorunuz.
- * Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.
- * Cevaplama süresi yaklaşık 10dk'dır.

I. Beden Eğitimi Öğretmeninin sınıfa girdikten sonraki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim ile selamlaşarak derse başlarız.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenim güler yüzlüdür.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

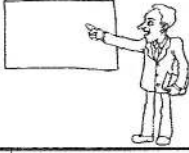
II. Beden Eğitimi Öğretmeninin dikkati ve sessizliği sağlama konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak amaçlı aramızda dolaşır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için bize dikkatle bakar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
3.	Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el çırpır, düdük çalar veya kısa bir sözle uyarır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
4.	Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için, bize hafifçe dokunur.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
5.	Öğretmenim dikkati ve sessizliği sağlamak için el ve kol hareketlerini kullanır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

III. Beden Eğitimi Öğretmeninin fiziki görünüm konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenimin saçları bakımlıdır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenimin elleri bakımlıdır. (elleri çatlak değildir, tırnakları kötü görünmez.)	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
3.	Öğretmenimin dişleri bakımlıdır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
4.	Öğretmenimin ayakkabıları bakımlıdır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
5.	Öğretmenim tertipli düzenli giyinir.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
6.	Öğretmenim günlük yüz bakımına dikkat eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

IV. Beden Eğitimi Öğretmeninin ders anlatma konusunda sözsüz davranışları

1. Öğretmenim hepimizin görebileceği bir yerde ders anlatır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2. Öğretmenim dersi anlatırken bizimle göz teması kurar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
3. Öğretmenim derste, bizden uzak bir sandalyede oturarak bizi gözlemler.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
4. Öğretmenim, bize yakın bir sandalyede oturarak, bizi gözlemler.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
5. Öğretmenim aramızda dolaşarak bizi gözlemler.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
6. Öğretmenim dersi, zevkle anlatır veya gösterir.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

V. Beden Eğitimi Öğretmeninin mimikler konusundaki sözsüz davranışları

1. Öğretmenim yüz ifadeleri ile hoşnutluğunu belli eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2. Öğretmenim yüz ifadeleri ve davranışları ile yorgunluğunu belli eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
3. Öğretmenim yüz ifadeleri ile bıkkınlığını belli eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
4. Öğretmenim yüz ifadeleri ile düşünceli olduğunu belli eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
5. Öğretmenim yüz ifadeleri ile kızgınlığını belli eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
6. Öğretmenim kızdığı anda kaşlarını çatır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
7. Öğretmenim sinirlendiğinde sert sert bakar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
8. Öğretmenim bize kızdığı anda başını sallar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
9. Öğretmenim bize sinirlendiği zaman ani bir hareket yapar. (aniden ayağa kalkar, aniden bize yaklaşır vb.)	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

VI. Beden Eğitimi Öğretmeninin mekan hakimiyeti (alancılık) konusundaki sözsüz davranışları

1. Öğretmenim bizimle konuşurken yakın durmayı tercih eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
---	-----------	------------	----------	--------------	--------------

VII. Beden Eğitimi Öğretmeninin imlari kullanma konusundaki sözsüz davranışları.

1. Öğretmenimiz doğru cevap verdiğimizde "Evet" şeklinde başını öne eğerek onaylar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2. Öğretmenimiz yanlış cevap verdiğimizde "Hayır" şeklinde başını arkaya kaldırarak veya sağa sola sallayarak onaylamaz.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

VIII. Beden Eğitimi Öğretmeninin başka uyarıcılar kullanma konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim güzel koku (parfüm) kullanır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenim spor kıyafetini sık değiştirir. (Hergün aynı spor kıyafetini giymez).	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

IX. Beden Eğitimi Öğretmeninin fiziki ceza konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenimiz saçımızı çeker.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenimiz kulağımızı çeker.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
3.	Öğretmenimiz kızdığında başımıza, elimize vb. vurur.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

X. Beden Eğitimi Öğretmeninin motivasyonu olumsuz yönde etkileyen sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim ders çıkış zili çaldığı halde derse devam eder.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenimin derse geç geldiği olur.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

XI. Beden Eğitimi Öğretmeninin jestleri kullanma konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim konuşurken el kol hareketlerini kullanır.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
----	--	-----------	------------	----------	--------------	--------------

XII. Beden Eğitimi Öğretmeninin dinleme konusundaki sözsüz davranışları.

1.	Öğretmenim bizleri, yüzümüze bakarak dikkatle dinler.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenim bizi dinlerken "anlıyorum" veya "devam et" anlamında başını hareket ettirir.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

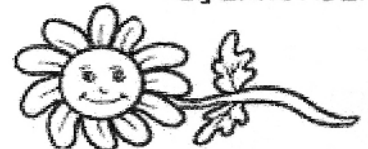
XIII. Beden Eğitimi Öğretmeninin onaylama konusundaki sözsüz davranışları

1.	Öğretmenim bizleri yüreklendirmek için omuzumuza dokunur.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman
2.	Öğretmenim sevgisini göstermek amacı ile saçımızı veya sırtımızı okşar.	Her Zaman	Çoğu Zaman	Ara Sıra	Çok Az Zaman	Hiçbir Zaman

BİTTİ

TEŞEKKÜRLER

* LÜTFEN KONTROL EDİNİZ!!!

ÖĞRETMEN ANKETİ

Sevgili Beden Eğitimi Öğretmenleri;

Bu anket "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Değerlendirilmesi" ne yönelik yüksek lisans tezime, bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

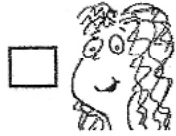
Elde edilen bilgiler yalnızca araştırmanın amaçları doğrultusunda kullanılacak, cevaplar hiçbir şahıs veya kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle anketi doldururken "size göre doğru" ve "yansız" davranacağınızı ümit ediyorum.

Ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Evren Hale HÜRMERİÇ

BÖLÜM 1

Bu bölümde size ilişkin sorular bulunmaktadır. Lütfen uygun olan seçeneğin karşısındaki kutuya (X) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz	☐ ☐
2. Yaşınız	☐ 29 ve altı ☐ 30-35 ☐ 36-40 ☐ 41-45 ☐ 46 ve üstü
3. Öğrenim durumunuz	☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora ☐ Diğer
4. Öğretmenlikteki kıdeminiz	☐ 31 ve üstü ☐ 26-30 ☐ 21-25 ☐ 16-20 ☐ 11-15 ☐ 5-10 ☐ beşten az

* ÖĞRENCİ ANKETLERİ NASIL UYGULANMALI?

* Öğrenciler rastgele seçilmelidir.

* 6. sınıftan 15 öğrenci,

7. sınıftan 15 öğrenci,

8. sınıftan 15 öğrenci cevaplamalıdır.

Ek -3

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Strateji Geliştirme
SAYI : B B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/ 31364
KONU : Evren Hale HÜRMERİÇ

28.03.2008

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İLGİ : a) 11.03.2008 tarih ve 1324 sayılı yazınız.
b) 24.03.2008 tarih ve 29195 sayılı Valilik Oluru.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Evren Hale HÜRMERİÇ 'in ilgi (a) yazınız ekindeki tez çalışması kapsamında anket uygulama isteği ilgi (b) Valilik Oluru ile uygun görülmüş olup, konu hakkında anket uygulanacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anket örneği (Öğrenci Anketi 2 sayfa 43 madde, Öğretmen Anketi 2 sayfa 42 maddeden oluşan) ve uygulanacak okul listesi yazımız ekinde gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/ disket) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat Bey BALTA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK: 1-Anketler (4 sayfa)
2-Okul Listesi (1 sayfa)
3-Valilik Onayı (1 sayfa)

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Strateji Geliştirme

SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/ 29195

KONU : Evren Hale HÜRMERİÇ

24.03.2008

VALİLİK MAKAMINA

- İLGİ : a) M.E.B. Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 11.03.2008 tarih 1324 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Evren Hale HÜRMERİÇ'in "Beden eğitimi Öğretmenlerinin Sözel Olmayan İletişim Davranışlarının Öğrenci Algılarına Göre Değerlendirilmesi" konulu tezi ile ilgili anket çalışmalarının, ilimiz okullarında uygulama isteği ilgi (a) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, ekte adı geçen okullarda gönüllülük esasına dayalı olarak (Öğrenci Anketi 2 sayfa,43 madde, Öğretmen Anketi 2 sayfa 42 maddeden oluşan) anket uygulama isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Murat Bey BALTA
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
21.3.2008
Mehmet KURDOĞLU
Vali Yardımcısı

Ekler:

- 1-Anketler (4sayfa)
2-Okul Listesi (1 sayfa)

Ek -4

Sayın Nihat ÇALIŞKAN Hocam;

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, yüksek lisans öğrencisiyim.

"Sınıf öğretmenlerinin sözel olmayan davranışlarının değerlendirilmesi" adlı çalışmanızı inceleme fırsatım oldu. Çalışmalarınızı çok başarılı ve değerli buldum. Aynı konuda beden eğitimi öğretmenleri üzerinde çalışmak istiyorum. Eğer izin verirseniz, çalışmanızda kullandığınız anket üzerinde değişiklikler yaparak, Ankara'daki beden eğitimi öğretmenlerini incelemek için uygulama yapmak istiyorum. Bu konudaki görüşlerinizi bekliyorum.

Başarılarınızın devam etmesini diler, vakit ayırdığınız için teşekkür ederim.

Evren Hale HÜRMERİÇ

Merhaba Hale,

Anketi kullanabilirsin. Çalışmalarında başarılar dilerim.

Yrd. Doç. Dr. Nihat ÇALIŞKAN